

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

УРЕДНИК

Весна Денчић

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2004

(Приредио Ђорђе Оташевић)

ALMA

Београд, 2005

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2004

Приредио Ђорђе Оташевић

<i>Уредник</i>	Весна Денчић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Ликовно решење корица</i>	Весна Денчић
<i>Коректура</i>	Љиљана Оташевић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
ISBN	86-84023-31-5

Београд, фебруар 2005.

almabg@sezampro.yu

www.alma.co.yu

ПРЕДГОВОР

У књизи се налази 235 најбољих остварења пристиглих на конкурс за кратку причу до тридесет редова (1800 знакова). Учесници су могли да пошаљу до три необјављене приче. Није било никаквих жанровских или тематских ограничења. Приређивач се трудио да његов књижевни укус и блиске му поетике не буду пресудни при одабиру прича, па је то један од узрока тематске, жанровске и поетичке разноврсности ове књиге.

Највећи број писаца је из Србије, Црне Горе и Републике Српске, много мање из Хрватске, Босне и Херцеговине и Словеније. Два аутора живе у Шведској, по један у Данској, Пољској и САД.

2004

Још један дан је пролазио, завијајући потмуло као сирена полицијског аута у почетним сценама акционог филма б продукције. Вукао се према своме крају као комарац препун крви. Дебео и бахат.

Колико је само људи тог дана остало без посла, колико их је остало на улицама лежати беспокретно попут одбачених новина, колико их је изгубило живце па су одузели нечији живот или сопствени.

Колико је само реторике вребало иза сваког ћошка, сваког тренутка, чекајући као ловац да се окоми на човека збуњеног и омамљеног од 36 степени у августу.

У крајњем случају никога није било брига за ове статистичке податке. Свако је гледао како да превали дан што безболније. Фућкало им се за све остало. Могла је падати и киша наоштраних сјечива, али уколико се нису забадала у њихову гузицу... као да нису ни падала.

Шта ме заболи ухо што су тамо неку Фатиму из Ирака убили из чиста мира напунивши јој тијело оловом! – мислио је Мујо бришући знојаво чело марамицом. – И што су је прије тога скинули до гола, вјероватно силовали и тјерали на орални секс са осталим заробљеницима!

Ноћ је пала на град као мртвац избачен из пртљажника, тешка и смрдљива. Саобраћај се прориједио као коса на тјемени Зинедина Зидана. Нова година славила се тек за пар мјесеци тако да је 2004. још увијек била на свачијим устима као неизљечиви херпес.

- Јебем ти 2004. и ко је створи – рече Мујо, плуну, и уђе у први хаустор са лијеве стране.

А мене заболи курац шта је касније било са њим.

МАЛА КЊИГА О ЖЕНАМА

(одломак из хала новеле „6 дијелова обједињених под једну књигу под називом само неки од најбољих радова из великог опуса необјављених дјела прозног карактера још неоткривеног генија или тако нешто”)

Била једном једна жена која је након неког дужег времена постала старица, а нетом послије и умрла.

Била једном једна жена што је увијек мислила да је дебела иако није била, па је тако сама себе изгладњела до смрти.

Била једном једна жена јако дугог језика који јој се једном приликом заплео у грлу и тако је угушио.

Била једном једна жена којој је све сметало, па јој је тако засметао чак и сам живот и то тако јако да се бацила на под и умрла.

Била једном једна жена која је живот дала своме вољеноме и тако умрла.

Била једном једна жена која је умрла док је правила ручак и ручак је загоріо.

Била једном једна жена која је страшно пуно пушила и сви су јој говорили да престане јер ће умријети, а онда су је нешто касније, кад је престала пушити, ударила кола и убила на лицу мјеста.

Била једном једна жена која је жељела да промјени свијет али није стигла јер је кад је то пожељела већ била врло стара.

Била једном једна жена која се умјесто да уђе у воз бацила под њега и онда су о њој многи писали.

Била једном једна жена много висока која се једном у журби заборавила сагнути кад је улазила у трамвај тако да је снажно ударила главом о рукохват и умрла.

САН

Усним ти ја тако; Чекамо ти Жаре и ја Годоа, кад оно мрка капа. А ми као и увек немирна духа и слабих надања покуписмо прње и кренусмо да лутамо (без циља и посебне намере). Лутасмо, тражисмо, пили смо (за клопу нисмо имали) и наиђосмо на неке другаре и наста журка. А кад их упитасмо шта они уопште раде, рекоше нам да чекају Годоа. И Годоо дође, и сви се окупише око њега. А Жаре и ја се растужисмо, јер осећасмо се преварени. Остадосмо да стојимо са стране, јадни чемерни и упадљиво глупи.

И таман када је и Вера (са којом смо ионако слабо стајали) почела да нас напушта, одгурну Годоо наше другове, окрену се према нама и љутито рече:

„Где сте ви грбе? Вас тражим! Што ме онако испалисте. Отпао сам чекајући!”

ПОНОС

Ветар је мрсио перје црног лука. Главица се зло мрштила. Чврсто се брадом прихватила за земљу и трудила се да остане мирна. Перја су се повијала до земље. Већ је осетио хладноћу влажног тла крајевима зеленог перја. Толики труд ће бити узалуд. Награда за најлепше перје. Награда за најлепшу боју. Лепо су му говорили да не пркоси времену и да остане по страни. Али не, он је хтео да буде изузетак. Чак је на крајевима пустио и кићанке. Како су само јуче лепо изгледале. Дивили су се. Остали од његове сабраће су му завидели. И мрзели га. Мржња. Ветар. Мржња је покренула ветар. Ветар је покренуо перје. Перје је дотакло земљу. Онда је ветар стао. Најлепши се у пољу црног лука више није назирао.

Биљана Бабић

НЕСПОРАЗУМ

Као очаран прстима лагано прелази преко листова
нове књиге упознајући је.

Данима су заједно.

Послије годину дана остављена књига са врха
полице оптужује га да ју је искористио.

Он се не осврће, јер као очаран прстима лагано
прелази преко листова нове књиге...

МРТВИЛО

Соба испуњена димом, тихом музиком, мушким и женским телима.

Полако испијају кафу.

Жар цигарета и дим што куља из полуспржених ноздрва шире канцер, али... то никоме не смета.

Сви су одевени. Неко је обувен, а неко и није (мада изгледа да нисам једино ја, прим. аут.).

Погледи им потпуно фиксирани. Ћуте. Док ја, са свим својим немирима, не могу поднети то, ту безидејност и сам.

„Врти ли се?”

Чујем то, али не видим да ико миче уснама.

„А, мислиш ли да је фер?”, опет се зачуло однекуд.

Одговорих без размишљања:

„Не... знам да одлази, онако како и дође.”

...тишина...

„Песма је ту, ако ће ти бити лакше!”, рекох.

Брзо се надовезао:

„Ма, нема везе... све оне су увек ту да почну и напослетку дођу крају, остављајући празнину чекања следеће.”

Талас хладноће прострујао је кроз мене, носећи за собом последње речи, Непознатог...

„За само један секунд, све што је било, више никад неће бити фер!”

Заборављајући се, наглас одговорих на прво постављено ми питање:

„Врти, врти... као онда онај рингишпил, брзином ветра.”

У следећем тренутку сви су ме зачуђено погледали, не проговоривши... да би се опет вратили у своје првобитно стање мртвила.

Мислим... једва су дочекали.

Никола Басара

САРМА

Играла је по дискотекама, промоцијама, чак и на неким спотовима. Давно је то било.

Више се не бави тиме.

Сада ме привлачи мирис њене сарме који долази из комшијине кухиње. И то само недељом.

*

Изломљена форма моје сјенке. Плава на бијелом. Осматрам тренутак. Лјето. Да ли су могуће тежина и љепота на истом мјесту? Поново жудња. Поново страст. Уживање у ријечима које клизе страницом пред мојим погледом. Бијела на плавом. Сјенка. Форма у којој је предочавам. Слика? Пјесма?

*

Равни по којима ходам сијеку се у простору. Кад дуго гледам, боле ме очи. Које ћу средство употребити да ти пренесем осјећај? Зелена сијече жуту. Излаз се издваја јасно – бијел је. Напусти боју. Напусти ријеч.

Умријећу гледајући како се нова раван наслања на постојећу. То никад неће стати. Мисли.

КРУГ

Псићу! Вртиш се преда мном већ пола сата у круг, ловећи свој реп. А кад га ухватиш, болно јекнеш. Па ипак, као да се ништа десило није, настављаш још брже трку.

Доста је, псићу! Разумела сам игру твоју. Тачно је... Све је круг, и све се врти у круг.

И рађање... И живљење... И смрт.

И кад год то човек не схвати, он као ти болно зајечи трошећи снагу, вољу и милион речи да трку заустави.

Али мора да трчи и треба да трчи. Јер све је круг и све мора бити круг!

ПРАЗНА ПРИЧА

Стомак ми завија, празан. Гладан сам.

Цепови од једине плаве кошуље празни су. Немам ни кинте.

На столу празна кутија цигарета... Гледам у празно кроз празне зенице и видим празан свет.

Руке ми хладне. Не грле никог. Отворене шаке гњурам у празно.

Празна чаша на празном столу. Жедан сам и жедан...

Из празне куће изађем у празно двориште. Погледам у небо. Празно. На њему ни облака ни птица. Сунце не видим... Не тражим више ништа. Знам – празно је све.

Како се само празно осећам и ја. Празним речима причам сам са собом у празно... Нико ме не чује.

У УТРОБИ ПОДРУМА

Видео сам гомилу изукрштаних дасака на самом улазу у подрум. Неколико огољених цигала и врата, тек одшкринута. Из унутрашњости подрума ширио се некакав мирис тескобе. Реско је пецкао ноздрве које су се у спорим ритмовима шириле и скупљале.

Стајати испред једног непознатог подрума не значи много, чак, не значи ништа, али сам и даље стајао. Очекивао сам нешто. Или нисам имао куд. Или сам морао ући унутра. У утробу. Заронити и осетити...

Семантичко сећање. Престао сам да мислим о телефонском разговору, јуче, са непознатом женском особом, која је хтела да сазна шта ћу радити, управо, данас.

Зашто не бих стигао у неко сасвим друго детињство. Листам стрип за стрипом, жив и здрав. Изговарам најчудније стихове. Испијам последњи гутљај сока од зове. Не правим свирале. Тајанствени пламен гасим длановима. Не могу да одолим шарму прерушавања и зато улазим и у овај подрум као властиту пећину, избегавајући додире.

ИСИЈАВАЊЕ КОЖЕ

Та мисао ме уверила да познајем најскривеније тајне живљења. И тако поносан кренуо сам у нове окршаје сна. Покушавајући да изнова спознам дубине, цветне белине, препоручљивост самоће, опоре границе, мале мрље гомиле, раширене зраке светлости смрти. Осим тога, постао сам наследник једног старог предмета који ми је уливао додатну снагу. Од тог дана моја кожа је исијавала неку чудесну светлост која је успостављала праву равнотежу између тела и душе. Још један експеримент тананих одличја.

Започети нову причу овог тренутка није имало битнијег значаја. Прича би објаснила тајне. Тајне би постале само делови приче. Јунаци би били само делови тајне. У међусобном хаосу.

Небо је тамно.

Кожа исијава. Неразумљиво... Трагови остају по ужареном земаљском песку. Збуњен, почињем да говорим сасвим другим гласом. После дужег времена успевам да откријем ко уствари говори. Остајем нем.

ПОРАЗ

Таква новембарска јутра нису честа. Изненада груне сунце и све личи на април: врви од људи, пчела, лавежа...

Такво ме јутро једном преварило, па сам ходала до умора и удисала све мирисе света.

Није требало да успорим и ослушкујем туђи разговор.

Међутим, истина вреба!

Рече једна прилика другој: „За осамом једино чезнем! Ништа ми руке више не дотичу, ни цвећа, ни жена, и очи ми сем црвеног, не виде. Бејак на путу да покорим порок, да добијем рат. Бог ће се радовати, мишљах. А сада носам празна писма, живим дане без назива, машту сам продао и жеље. Још једино чезнем за осамом, док смрт не прекине...”

Више ме варљива јутра нису мамила.

Шта ћу са сопственом истином?

Хоћу ли стићи тамо где желим? Једино се бојим затворених врата вољеног царства!

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ МРЗЕО ПОНЕДЕЉАК

Говорио је да је бенигна особа, да чучи у свом углу и поставља замке доколици.

Волео је јутарње новине, наслове исписане великим словима, тв програм и укрштене речи које су штампали само недељом.

Разговарао је са птицама на прозору. Оне су волеле да га слушају.

Говорио је мало. Кратким реченицама. Без и једне сувишне речи.

Имао је познанике. Никад пријатеље.

Зашао је у четврту деценију свог живота. Био је на средини пута.

Ствари из његовог стана су нестајале. Продавао их је, бацао, поклањао ... Нису му биле потребне да би био задовољан.

Имао је јаке и дуге главобоље. У циклусима. И готово увек су почињале понедељком.

Није волео телефон. И непознат, захтеван глас са друге стране жице. Пуштао је да телефон дуго звони. Јављао се понекад. Углавном када је требало да прими неку од поруџбина. Спустио би слушалицу и исписао име и адресу.

Леп рукопис је одавао његову интелигенцију.

Волео је жене са малим грудима. Долазиле су код њега викендом. Остајале би дан-два, никад дуже. Али увек су се враћале.

Волео је да им даје чудне надимке.

Волео је мале панкерке са поцепаним чарапама.

Волео је да седи на WC шољи док пишки.

Волео је дуга кишна поподнева и jazz. И укус који су у устима остављале шененкле.

Био је понедељак. Јутро је мирисало на енглески чај са млеком.

Узео је грицкалицу и скратио нокте на кажипрсту и палцу. Никад није секао све нокте одједном. Само један. Или средњи и мали прст. Или само палац.

Неко је позвонио на вратима. Једном. Двапут. Трипут.

Запалио је цигарету и зурио у мале инсекте који су безбрижно шетали по шпорету у кухињи.

ДУНАВ

У мислима сам поред Дунава. Касни новембар, београдско ушће. Небо бледо, зграде меке под испијеним сунцем. Све је сумњиво као сан. Београд је под златном чипком уморног сунца. Једино Дунав тмуран опомиње. Тачно је 16 сати, седим на клупи, прилично је хладно. Чува ме топли капут и дебели шал. Дунав доноси хладноћу, он је као смрт. На тренутак помислим да се бацим у њега и не изађем. Онда се поново створим окрепљен. То би било фино – да умрем и опет се родим. Али ако скочим, више се нећу вратити и то је оно што граничи сан и стварност. Небо је чудно, као нека игра. Даје своје последње тренутке просипајући црвену, розе, чак и жуту боју. Ваздух је оштар, хладан, долази са мртваг жутог Дунава и има неке свечаности у њему. Гледам на сат, тачно је 16 сати и 10 мин., земља се лагано окреће, сунце још једном умире, у мојим очима долазе звезде севера, чавке гракћу злокобно са Калемегдана, тешки бродови руше достојанство Дунаву. Хиљаде звукова, аутомобилских, трамвајских, бродских, дечијих... Осећам се лепо, као део једне савршене слике. Устајем. Гледам Дунав, потрчим и скочим... али само у мислима. На путу до градског превоза бићу у Дунаву, ствараћу се нови ја, а чим дођем кући, родићу се неком новом атмосфером, звуком, сликом. Чудно, Дунав изгледа мртво а мени даје живот.

И тако испловим на пучину стварности. Схватам да сам у парку, да је несносна жега, да је средина августа, да седим сам на клупи непосредно до манастира, да је тачно 13 сати и 12 мин., да врапци симпатично вриште, да на суседној клупи седе забринути пензионери због кише које дуго нема, да једна плавокоса девојчица тра-

жи оцу да јој купи сладолед, да су борови у парку лепи...
и да је све у овом граду лепо, нежно и нестварно... још
кад бих само знао шта да тражим у свему томе...

КРАТКИ ТОК ПРИЧЕ ЛЕПИДОПТЕРА

Ја Енос, син јутарње звезде, исписујем ове речи на дефинисаном пергаменту док на моје руке пада паперје бинарног система. Рођен сам у години маслиновог дрвета, као роб краљице Електре, игром случаја изабран да спозна светлост круга. Чекао годинама, као скуп људских елемената, у тами кошнице да се пробуди у мени, у магли снова, скривена, из пихтијасте рептилове чауре, тамна, непрозирна, мисао о слободи... У столећу коцке, затворен у лавиринту седам смарагдних огледала, загледан у празан папир где је прошлост истоветна будућности, посут латицама руже, сањам о трептају корена ока, сребрни кључ на длану који анђелу на плавом облаку отвара врата аритметике... Брзим кораком ка обали океана, бежећи испред кишне хармоније и црних сенки инсеката, кидајући у мрачним улицама пете димензије једну за другом мрежу страха, на раскрсници у говорници коју месец обасјава, зазвонио је по четврти пут телефон протокола и кроз виртуалну биномну спиралу одвео ме пред капије града са златним крововима; из чијег светилишта допире тиха молитва љубави...

АВЕС

Поново, сам на врху пирамиде, саграђене у пустињском песку на самој литици звездане сфере, сагнуте главе уз јутарњи чај и горку чоколаду, пред архитектором велике књиге о бројевима, где последњим атомом кристала аквамарина, заустављам функције бездана и оспоравам векторску постојаност клатна, чији ток је престао да се слива низ олтар геометрије, да би се остварило пророчанство Абакуса, о задатој еволуцији близанаца који се безбрижно играју поред заветног ковчега, док их прекрива снег и поезија... И када дође мој крај и време мог краја, испод рушевина заветне катедрале, из тамне зенице Јупитеровог ока огласиће се сова, махнути трипут крилима и одлетети у сусрет „ЕВРОПИ”.

ПАРЧЕ АГОНИЈЕ

„Дођавола с мудровањем!” узвикнула је полугласно и сркнула остатак млаке кафе заједно с талогом. „Мање анализе, више живота!” На столу је лежала Антологија српске авангардне приповетке, Библија отворена на про-року Исаији, бојице, белило и staedler гумица. По ивици шоље са Hill top овцама шетала се мува. Ниједна се гра-на није померила. Све је ћутало. Спустила је оловку и дубоко уздахнула. Ваздух се затровао агонијом. Али само за моменат. Дунуо је ветар, па је опет све заћутало. Као да се у куту усана скрио смешак. Или је и то била оптичка варка?

ПЕПЕЉУГА

„Рођена си у свету светлости и драгуља”, чуо се глас, не знам одакле. Лебдимо по балској дворани. Загледана у принчеве као море плаве очи, осећам плави сатен како, како ми пријања уз кожу и схватам да сам богиња, центар универзума. Колико ово већ траје? Може бити и читаву вечност, можда и само пар минута, сад то није важно, јер ту припадам. Знам то. Као ледена чаша воде преко пустињске жеђи... Савршено сазвучје тонова дражи ми потиљак и ја растем, растем, летим... само ме сјајна златна таваница, налик на Нови Јерусалим, спречава да се винем у небо. Принц је опчињен мноме, ми смо неким чудом рођени због овог тренутка, доживљавамо га изнова милионити пут. Уз велики тресак све се руши, осећам оштар бол у потиљку. Зар је већ поноћ или је неко нагло затворио књигу?

Клупа је прилично хладна. Срање, опет смо заспали на улици. Нога ми је утрнула, па покушавам да је протегнем. Сувише је хладно за старке у ово доба године. Опажам још једну ногу поред себе. Дефинитивно није моја. Гурнем га. „Еј, је л’ остало шта?” Рука му је прљава, жута од дувана. Гура ми упаљени цоинт под нос. Не знам зашто, али питам: „Је л’ волиш ти мене, стварно?” „Наравно”, мрмља и завлачи ми руку између ногу. Затварам очи. Покушавам да осетим језу у потиљку. Ништа. Отварам очи, Ајфелова кула сија у даљини. Поново их затворим и отворим, на Мосту св. Тројства је нека гужва. Канал гранде, нека улица у Инсбруку....

МОГ ЖИВОТА ПРИЧА

Моја жена и ја имамо исти датум рођења. 16. децембар. Разлика у годинама је незнатна. Две, у моју корист. (У животној доби сам које ми даје за право да израз „корист” у оваквим приликама сматрам неадекватним, али то, сада, заиста није важно...).

Пут који је водио до потврђивања ове чињенице је био дуг и вијугав.

Веродостојност мојих основних података беше, наравно, неспорна. Поготово мени. Што значи да је ситуација моје драге по том питању била замршенија него што се могло претпоставити... Наиме, чак три датума (нешто слично као код Тита) су, стицајем околности (драматичан порођај, извршен у ванболничким условима, критично здравствено стање мајке и бебе, и тек нешто боље локалног матичара), фигурирала као могући датуми њеног рођења: 16. децембар, 17. децембар и 3. јануар.

Званично признат је овај последњи. Под тим датумом уписана је у србијанску књигу живих.

Пошто ваше време поштујем колико и властити простор, нећу вас замарати причом о томе како смо пролећа '99, у касним вечерњим сатима, уз помоћ светлости свећа, лелујаве и несигурне попут меморије моје тада будуће таште, вечитог календара и компликованих математичких операција установили да нам је датум рођења, ипак, истоветан...

Од тог времена она свој, не тако уобичајен, случај воли да прокоментарише речима: „Од малена крадем богу дане.”

А сваки пут кад се похвали да је добила комплимент који дотиче тему међусобног односа њеног

изгледа и година, ја је злобно подсетим на извесну неусаглашеност датума из њене прошлости. Број могућих теза тад постаје бесконачан.

Откада смо заједно, читање хороскопа ми се чине бесмисленијим него раније.

ПРИЧА МОГ ЖИВОТА

Сео сам за компјутер са намером да будним портирима, уличним продавцима из нужде, бирократама и њиховим краватама, активистима, пасивистима, пацифистима и осталим кандидатима за честитке, викенд наркоманима и хонорарним проституткама, незаситим благајницима, органима гоњења, њиховим глувим доушницима и кратковидим очевицима, власницима капитала (укључујући и Марксов), реформаторима – аниматорима и осталим професионалним усређитељима, амбициозним лоповима, неамбициозним лоповима, спортистима који ће се „трудити да оправдају указано поверење”... (Клинцу са четвртог спрата који сада вришти у ходнику)... пореским обвезницима, корисницима и наметницима, шампионима шанкова спремним за нову туру, М, L, XL, XXL i XXXL акционарима, контроверзним бизнисменима и свим њиховим прстеновима обезбеђења, фудбалерима без осећаја за ритам, волеј и слух, онима који полажу заклетву (рату или Хипократу, свеједно), плаћеним и неплаћеним убицама, монетарним ударачима, члановима Адвокатске коморе Содоме и Гоморе, трпљеним – спасеним, и свим осталим безгрешним мудроњама и грешним безмудима, јебем милу нану...

а онда сам се уплашио и одлучио да променим наслов.

ЗЛОКОБНА ТИШИНА

(унутрашњи психолошки монолог)

Пљескање длановима. Пљескање, дуго пљескање. Дуго попут читаве вечности. Да сам им између дланова ставио месо, мислим да би милионе пљескавица умесили; да су им између дланова комарци, мислим да би их због мене све побили; да су им између дланова насилници, били би готови; да у сали нема ни мало прашине, мислим да би се створила од аплауза, почела би да гуши веома јако оне који не тапшу, тако да би и они протапшали заједно с њима – да би се задихали и ојачали своја плућа. Али ја нећу да тапшу лажно!?

Ево га аплауз! Нисам ни приметио да је крај. Еј ви, зар не видите: нема млевеног меса; нема комараца; нема насилника – па чини вам се!!! О људи! Шта вам је, нема злобника, сам сам их измислио. Учинило вам се. Нису они лоши. Немојте аплаудирати. Молим вас прекините. Све је била само лаж. Молим вас, има ли у сали имало прашине? Да ли се неко гуши? Да ли неко уопште кашље? Ето видите. „Кх.Кх”. Шта је, забога, том човеку? Помозите му, био сам у праву. Он се гуши. Леле мајко. Почео је да тапше. Други су га наговорили. Леле мајко, шта ако је све ово истина? Шта ако је ово стварно моја подсвест предвидела? Ле, ле...

Знам, обећаћу им да ћу поново доћи (али тад извођење неће бити ни упола добро као сад. Нећу их вређати на почетку. Уплашићу се – имаћу трему. Бићу миран као јагње). Е, хеј. Доћи ћу поново. Доћи ћу поново. Невероватно!!! Аплауз се стишава. Зашто су стали? Нису ме ваљда разумели. Немогуће!

Мајко моја. Каква тишина. Леле, тишина. И даље траје. Каква гробна тишина. Морам поново да чујем аплауз...

МЕСЕЧАР

Пешачио сам читаву ноћ и пробудио се у туђем кревету поред непознате жене.

„Осећај се као код куће”, рекла је док ми је ноге прала у камилици.

Њен мушкарац је у авану дроблио чичково семе и мешао га са уљем од кантариона. „Да, осећај се као код куће”, рекао је док је мазао стопала лековитом смешом.

„После јела, можда попијемо ракију за добар пут, а? Ваља се.”

Климнуо сам потврдно главом.

Жена је пеглала његову пиџаму.

Роберто Водановић

О БОГОВИМА И ЉУДИМА

Отворио сам прозоре. Кућа гледа. Отворио сам врата, кућа дише и прича. Ујутро одлазимо ван. Враћамо се. Улазимо. Излазимо. Улазимо. Излазимо. Унутра, ван, унутра, ван, унутра, ван, унутрааааа... Свршимо.

* * *

Боговима смо одавно одрубили главе, ми невјерници, анархисти, комунисти, боеми и најгори од свих умјетници. Боговима смо одрубили главе и они сада падају на гузице.

РАВНА ЦРТА

Ходам. Окренем се сваких неколико корака. Гледам. Видим само своју сјену. Знао сам да ме нетко прати. Напетост у тијелу расте. Буја. Бол у глави. Како се ријешити осјећаја да вријеме пребрзо пролази?

Цеста. Зграде. Аутомобили са дугим свјетлима. Људи са кишобранима. Пси са подвијеним реповима. Полицајци са листићима спортске кладионице.

Дрворед. Стабла на мртој стражи. Проматрају нас гадљиво. Подругљиво.

Град одбија заспати. Мјесечари нашим ноћима.

Ја, накупина костију и меса...

Удахнем. Кроз нос. Полако. Споро. На тренутак зрак задржавам у плућима, а онда још спорије истискујем ван.

Удах. Издах.

А онда поново. Удахнем. Полако. Споро. На тренутак зрак задржавам у плућима, а онда још спорије истискујем ван.

Удах. Издах.

А онда поново. Очи су ми затворене. Не мислим. Не осјећам. Можда само сунце на кожи. Удахнем. Полако. Споро. На трен зрак задржим у плућима. Прсни кош ми се надима. Испуштам зрак. Издахнуо сам...

Злата Воларич

МОЈ ПЕГАЗ ИЛИ: ЗАШТО ИМАМО МНОГО КЊИГА

Мој коњ се зове Пегаз.

Жељан је био славе, па је полетео ка сунцу. Тамо се од врућине укрутио и није више могао летети.

Пао је на Земљу и разбио се на хиљаду и више комадића. Из сваког парчета је израстао нови Пегаз и сваки створио хиљаду и више књига. Због тога их имамо на свету милијарде и више...

Волим књиге.

Хвала Пегазима!

ХАИБУН О СЛОБОДИ

Та толико провидна реч, чији смисао разуме свак по своме, а на жалост је такође користи тако и толико колико му услови и време дозвољавају.

СЛОБОДА ЦУЦКА:
ТРИ МЕТРА ЛАНЦА НА ЖИЦИ
... И ЛАЈАЊЕ.

Мој ЛИБЕРТАС је измерљив са кесом, коју ми сваки дан празни трговина, држава... и још много добронамерника. Радим што хоћу, када нико не види и плачем, кад нико не чује.

СЛОБОДАН САМ
КО ПТИЦА У КРЛЕЦИ,
СВАКИ ДАН ПЛАЧЕМ.

Имам безброј заштитника на свим нивоима и за разне примере, који између осталог доста и добро једу.

ЉУБИТЕЉ ЖИВОТИЊА:
ПТИЦА У КРЛЕЦИ ПЕВА...
НЕ ОД ВЕСЕЉА.

КОЛПОРТЕР

Ово је прича са поентом. Стрпљиви читалац ће на поенту ове приче наићи после још једанаест реченица.

Радивоје је колпортер. Заједно са ортаком Жгољом има неколико тезги за продају новина у центру града. У питању су недељне и месечне домаће и стране новине; 99% њих су обично ђубре, али народ их, ипак, купује.

Радивоје запошљава неколико радника на тим продајним местима. Обавезе су тих радника, поред продаје новина, да новине донесу из складишта и поређају на сталак пре почетка радног времена; да их по завршетку радног времена скину са сталка и врате у складиште; да два пута недељно претресу све новине у складишту и према списку, који понекад и не стигне, одвоје оне које се повлаче из продаје, увежу их у пакете и врате у централни депо. Обавезе радника нису да се испрљају као свиње од прашњавих новина, да исеку прсте на зарђале сталке, да им шаке испуцају од жуљева, да се укоче стојећи осам сати у месту, да се нервирају до лудила кад утврде да су неке новине из складишта нестале – али то, ипак, не могу да избегну.

Кад продаја иде лоше, а и кад иде добро, Радивоје кришом из складишта односи новине, обично оне најскупље. Онда направи попис, констатује минус и захтева од радника да га надокнаде. Чуди се што му је све теже да нађе људе који ће да раде за њега.

Рекао сам на почетку да је ово прича са поентом. Стрпљиви читалац је у могућности да поенту ове приче прочита у следећој реченици.

Радивоје је један љигави гад; не купујте новине код њега.

БЕЛО

Малолетни У.Д. и његов друг П.С. су се, у једном тренутку спремности за експериментисање, док су били у П.С.-овој кући, одлучили на заједничку мастурбацију. Када су, после неког времена пригушеног стењања, готово истовремено ејакулирали, У.Д. је приметио да се боја његове сперме разликује од боје сперме његовог друга.

- Зашто моје бело није тако бело? – зачуђено је питао.

- Ја користим нови екстра ефикасни избељивач који даје бљештаву белину, а не оштећује тканину – одговорио му је друг. – Пробај га и ти.

У.Д. је одлучио да и он проба нови избељивач. П.С. је отишао у купатило и вратио се са боцом избељивача, а онда је У.Д. у три велика гутљаја искапио садржај. Смрт је наступила убрзо, праћена широким асортиманом грчева, гушења, повраћања и раздирућих болова у стомаку. Хитна помоћ, која је стигла два сата касније, могла је само да констатује смрт.

Подељена су мишљења око тога зашто се У.Д. одлучио да попије нови екстра ефикасни избељивач који даје бљештаву белину, а не оштећује тканину, упркос уочљивом упозорењу на амбалажи да је течност отровна.

Једни верују да је то због луде храбрости по којој је У.Д. био познат и коју је показивао пркосећи многим опасностима и упуштајући се у опасне подухвате.

Други мисле да је разлог то што је У.Д. важио за веома такмичарски настројену особу, која је волела да побеђује и није могла да поднесе да било ко, па макар то био и близак друг, буде у било чему бољи и бељи од њега. Има их и који сматрају да се све десило јер је био надуван као гузица.

ПРИЧА О ЛОВЦУ И ЦРВЕНКАПИ

Црвенкапа је отворила очи и погледом ухватила зрак сунца који је изводио перформанс на зиду. „Како је лепа ова ружичаста и ова жута и ова црвена флека. Када бих барем са неким могла да поделим своје откриће, али, авај, са баком сам се посвађала, вука сам убила и појела, и сада сам сасвим сама.” И тако она паде у депресију и одлучи да тог дана не устаје из кревета.

И док је депримирана Црвенкапа лежала и гледала у једну тачку у углу слушајући мађарски радио, кроз шуму је пролазио ловац. Вребао је дивље звери као што то ловци иначе раде и размишљао. Ужелео се Црвенкапичиног друштва, пожелео је да је позове на кафу, јер знао је да је она врло драга, мада и психички лабилна девојка. Тако ловац скрену са свога пута и дође до мале беле кућице у шуми. Куцне три пута на прозор и ништа. Позвони на врата, опет ништа. Гласно дозвоа Црвенкапицу именом, нико му не одговори. И ловац се окрете и оде својим послом.

А Црвенкапа помисли како је ловац смртно заљубљен у њу и како му не треба придавати пуно значаја, јер она, наравно, може да нађе десет пута бољег фрајера од њега, окрете се на леђа и настави да зури у плафон.

ОДА ЦЕМУ ОД КАЈСИЈА

О, бљештаво бакарно савршенство! Посматрам те из прикрајка, бојећи се да ће неко приметити да ми заокупљаш мисли већ данима. Кроз тебе се сунчева светлост прелама богатије него кроз хиљаде призми. Заводљивости округла, укусна, мирисна. Порочности. Крај тебе пролазе људи не примећујући. Људи су неспремни на екстазу непца. О, бљештаво бакарно савршенство, овај дијабетичар недостојан те је!

ЛЕГЕНДА О ЈУНАКОВОМ НАЈБОЉЕМ ПРИЈАТЕЉУ

Јесу ли вам познате приче о људима који падају у рупе без дна? Углавном је у питању шаблонизирана фентези приповетка, накрцана мноштвом брадоња из којих кипти древна мудрост, ружних, злих лудака, невиних дама, прометејски расположених, али никад доследних наочитих јунака и њихових верних пратилаца-жртвоноша, који се роде само зато да спасу живот свом врлом пријатељу и упадну притом у бездно. Готово увек се нађе такав јуноша који поверује како је његов живот мање вредан него јунаков. Има и оних који постају свесни неправде због ексклузивног јунаковог права на спасавање невинне даме и труле Монархије. Међутим, није било ни једног најбољег пријатеља који се досетио да се побуни против овакве стереотипне структуре бајке; да збаци и евентуално гиљотинира краља, мудрог брадоњу пошаље код берберина или у старачки дом, ћелавог лудака на брод код капетана Фукоа, невину даму у бордел на усавршавање, а јунака да окачи о клин. Филозоф би приметио да се најбољи пријатељ неће спуштати толико ниско, али верујте, филозоф нема појма шта прича: верни пратилац иде ниско колико је то потребно, па и у рупу без дна. Он, у таквој ситуацији, има довољно времена за размишљање, па не би престављало изненађење и да се покаје: кад помисли да се јунаком не рађа, већ постаје; али и верни пратилац понекад нема појма шта говори. Рупа је прогутала дете, пре него што га је револуција родила.

ВЕШТЕ РУКЕ

Мој деда по оцу, Дамјан, имао је веома веште руке. Вештину је примењивао у прављењу дрвених скулптура и опанака за укућане. Од свињских кожа опрљеним приликом годишњих кољевина на брзину би направио по 15 пари опанака. У домаћинству је, међутим, било 28 чланова, што значи да их је тринаесторо увек остајало босо. Ради равноправности деда би окупио све укућане и међу њих убацио опанке. Најбржи и најспретнији били су обувени до прве кише или снега. Овлажени опанци били су укусна храна за свиње. Нико у кући није због тога очајавао. Знали су да ће идуће године добити прилику да се обују. Било их је који су увек остајали боси. Потомак сам једног од њих, с тим што сам отишао корак даље – живећи у транзицији, постао сам и го.

ИЗГУБЉЕНО СРЦЕ

Кад су се упознали, он се њој дивио, она се њему дивила. Причали су о свему и свачему дајући једно другом најлепши део себе. Он је њу обожавао, она је њега обожавала. На дан венчања он је њој поклонио своје срце, она је њему поклонила своје срце. И живели су тако измешаних срца, он са њеним, она са његовим. Пролазило време, он је почео мање да јој се диви, и она је почела њему мање да се диви. Престали су да се обожавају. Једног дана он је осетио да више не може да је поднесе,. Истог дана и она је осетила да више не може да га поднесе. Он је престао да излази из своје мале собе, она је престала да излази из своје мале собе. Делио их је опустели дневни боравак. Тог поподнева он је прелиставао мале огласе, и она је тог поподнева прелиставала мале огласе. Било му је чудно кад је запазио два огласа под шифром „изгубљено срце”. И њој је било чудно када је запазила два огласа под шифром „изгубљено срце”. Онда је он обавио телефонски разговор, и она је обавила телефонски разговор. Ујутро он је раније кренуо на посао. И она је тог јутра раније кренула на посао. Око поднева њему је стигао први e-mail, и њој је око поднева стигао први e-mail. Већ предвече он се њој дивио, она се њему дивила. Писали су о свему и свачему дајући једно другом најлепши део себе. Кроз два дана он је њу обожавао, она је њега обожавала. Те вечери, кад су се срели испод сата, били су шокирани. Он је њој вратио њено срце, она је њему вратила његово срце.

СТАРИ ПРИЈАТЕЉ

Отвараш врата, а на вратима писмо. Погледаш га, узмеш у руку и почнеш да га читаш. Схваташ да те се стари пријатељ сетио. Дирнуло те то у душу. Враћаш се у прошлост. Размишљаш да ли је било пролеће или лето када си на обали реке тражио мостове између себе и њега. Запиташ се на тренутак да ли да пођеш у родни крај, да би га поново срео. Препознао си трагове сећања на њега иако си мислио да си га заборавио. У духу твом понавља се то време и све ти изгледа бескрајно лепо.

ГРАДСКИ КОЗАР

Одећа, стара, изложена киши и сунцу. Пиљи у пролазнике маскиран у страшило из предграђа.

Пиљи и у мене. Сред мешина које брсте подетињило страшило испраћа ужурбани живот.

Понекад га чујем како изјављује љубав мекећући.

ЗАМИШЉАЊЕ

Замишљени туриста у замишљено веселом расположењу је, наглим покретом и на подмукао начин, бацио своје замишљено дете у Фонтану Жеља. Замишљена публика је све то нема посматрала.

После краћег времена Сви су кренули да се разилазе са Замишљеног трга, јер је дете испливало. Пожурили су да се врате у своје замишљене животе у Замишљеним оазама. Нико није могао да зна колико је велика била замишљена жеља замишљеног туристе. Замислите само!

РАВНОТЕЖА

Чудно је изгледао тај младић кога сам то јутро случајно срео. Лице му је било влажно од јутарње магле која је стално некако бежала од нас, поглед сањив а покрети сувише спори за једног пастира. Док је ходао, њихао је благо раменима у ритму хода и сигурно би мамио вреле уздахе локалних девојака да их је у тим крајевима било. Причао је онако како је и живео, споро и неповезано, не питајући ме каква ме је невоља натерала да се потуцам по тим крајевима.

Док је изводио овце из тора, забављао се потурајући им свој изрезбарени штап под ноге, а овце су, пратећи свог овна предводника, послушно прескакале, чак и онда када је пастир заузет својим дужностима нестао у магли, ударајући штапом весело у ритму корака. Гледао сам у неверици како прескачу преко те невидљиве препреке, спремне ваљда да прате једна другу и у смрт не марећи за свет око себе.

Увек сам се плашио да ћу бити један од оних људи који се касно пробуде. Отворићу очи једног дана, мислио сам, погледаћу своје лице у огледалу, а оно ће мене погледати неким туђим очима, очима човека чији сам живот живео.

Како препознати себе у овом сулудом свету? Како објаснити људима да штап који прескачемо већ одавно није ту, да нема препрека осим оних које сами себи поставимо. Зар је могуће да још нисмо схватили да земља није округла, него равна плоча, чији сав терет лежи на плећима неколицине оних који су је направили оваквом каква је, и да ћемо падати дуго и болно ако терет постане претежак.

МИР

Замислите сутра један задатак из физике, у било којој основној школи у свијету, који би гласио: „Колики пут треба пријећи бомба с екрана нашег ТВ-а смјештеног у нашој удобној, топлој дневној соби до њеног падања на ту исту собу?” Или, ако је то питање данас постало скоро банално, онда мало софистицираније, из неког другог предмета, рецимо, логике: „Зашто бомба коју данас гледате на екрану ТВ-а у тој дневној соби, сутра може бити бачена на ту исту собу из невидљивог авиона или из руку неког надобудног фанатика, сам бог зна које провенијенције?” Додуше, могу се поставити и потпитања типа тко управља невидљивим авионом или тко је задојио сулудог терористу настраним идејама, али то је без значаја за оне који се затекну у соби, зар не?

Кад се то сагледа у том контексту, намеће се једноставно питање: што је то мир? Живот без рата? Дјелимично. Најједноставнији одговор би био: мир је живот без страха. Без страха од бомби, тероризма, политичких прогона, озонских рупа, истребљења ових или оних врста...

Никада у повијести човјечанства мир није био потребнији, а никада није мање значио него данас. Зато, док још можемо, покушајмо будућим генерацијама оставити барем наду да је он могућ. А вријеме нам полако али сигурно истиче...

Звучи претенциозно? Преједноставно? Далеко је то и од једног и од другог.

ЦРНА КУЧКА

Она прође кроз двориште, местимично прошарано снегом. Дође до степеница које воде у подрум и застане пред најлепшом кучком на свету: необично црна, сјајна длака покривала ју је целу без иједне мрље. Имала је кратке ноге и дугачак реп, ко у лисице. Стајала је мирно и гледала у њу округлим очима са необично тамним, широким зеницама, као да је познаје.

Док је она стављала дрва у корпу, није се помакла.

- Шта хоћеш, што ме тако гледаш? Одакле си дошла? Можда си гладна?

Рука јој клизну низ мазну длаку:

- Сачекај ме ту!

Попе се степеницама и пожури натраг са комадом хлеба. Кучке није било. Истрча на капију и погледа низ улицу. Нигде трагова њених шапа, као да је у земљу пропала.

Сутрадан, узе корпу за дрва и отвори врата. Пред њом пуче у недоглед нетакнута снежна белина.

- Каква лепота, узвикну.

Опрезно је силазила степеницама остављајући траг у једном правцу. Кад је дошла до подрумских степеница, угледа ону кучку сјајне длаке. Задрхта, пружи ногу, нога одлете и она полете... Зачуди се необичном лету. Нашла се високо међу пахуљама, затим изнад облака, а потом су почела да се смењују годишња доба, као да лети кроз време. Чинило јој се да овај лет неће престати. Осећала се бестелесном. Кад је помислила да је летење њена судбина, осети неку топлоту и тежину која је прелазила у тромост. Снажно полете наниже и стропошта се на ливаду. Ноздрве јој додирну пролећна трава и мирис првих цветова.

Она се закикота и закотрља. Сопствени кикот јој се учини туђим. Но, не престаде да се котрља све до језера. Осети жеђ и загази у воду. Угледа себе – црну кучку сјајне длаке:

- Па, то сам поново ја, обрадова се кучка. Ослобођена стега људскога рода, безбрижно потрча преко ливада:

- Како је било тужно бити човек!

И...

Зовем га и кажем: „Кажи било шта?” „Шта”. „Ма кажи било шта, треба ми наслов за причу”. „Свашта”. „Није свашта, него кад кажеш нешто, из те речи крене ми прича”. „А ха, то. Може ли серија?” „Каква серија?” „То је прво што ми је пало на памет”. „Ко игра главну улогу?” „Није ми познат нико, гледам тек тако да ми пролази време”. „Добро онда, настави гледати, морам у WC”. „Шта би одједном”. „Из препоруке све свашта потера ме у WC”. „Ти ниси нормална!” „Знам, претпоставља се ал’ није утврђено. Идем полако, идем да запалим једну, нисам одавно”. „Пушење је штетно”. „А шта није?” „Добро, онда видимо се”. „Од твог шта, шта свашта и ништа одлазим од јада у WC. Кад се вратим из разговора, остаје ова прича без наставка са свашта и шта... Ништа.”

ОСВЕТЉЕНИ

Зашто ме ниси чекао у себи? Па договорили смо се?! Куцала сам узалуд! Води ме сада право у цез клуб. Ја ћу посматрати врхове инструмената како клизе кроз ваздух, а њихове вибрације ће мало нахранити твој мозак. Ја сам великодушан човек! Највећи ми је ужитак када дајем. И нека све остало остане између мене и тебе и буде ћутање.

Кроз главу ми је севнуло као млаз да од речи *данас* глупља је само реч *сутра*! Док сам се последњи пут увлачио у њу, замолио сам је нека ме упозори када се приближи то сутра да се на време изгубим данас и потражим сутра. Па да по граду тражим љубав коју сам изгубио у магли.

Дивим се каквом уверљивошћу глуми своју снагу непролазности и каже: „Ја сам ту, у твоме телу и никад ме из њега нећеш истерати!”

РЕКВИЈЕМ ЗА НЕСТАЛЕ У МОРУ

Само свете шкољке умиру недељом
Милорад Калезић

Одлазили су а нису знали где. Ношени ветром и сновима стизали су до све даљих, хладнијих и пустошних обала. Нико се није враћао. Једино што су умели било је да се носе са морем, а оно их је гутало. О некима понешто знамо, о већини ништа. Иза једног од њих остала је само чудна прича: Фортунато Брбан речени Морски лав, са отока Зларина, упутио се са својом гајетом ка далеким морима. Говорило се да је стигао чак до Фолкландских острва! А онда? Тајац. Овековечио га је самоуки сликар-фантаст Анте Грегов. На слици коју му је посветио виде се, на чудесан начин, искрзани циновски валови, облаци, поцепано једро, хриди и немоћ Фортуната да се одупре стихији. У мору је икона Светог Николе. Нико не зна зашто. Уосталом, уметнике и не треба питати „зашто”. И Петар Замбелић, са полуострва Луштице, који је пловидбу Магелановим пролазом учинио безбедним, такође је нестао у мору.

На домаку мистериозне *Tierra del Fuego*, Пунта Аренас и мрачни Порт Венир били су им последње прибежиште. Даље се није ишло. Оне који су се одважили да иду даље више нико није видео. Можда на најчудеснијем гробљу на свету, на мрким каменим белезима једва се надзирао натпис. Писало је само: „(тај и тај) нестао у мору”, и ништа више. У њиховим гробовима нема њихових посмртних остатака! Ово самотно место мртвих без мртвих ретко ко обилази. И трокљуне птице зазиру од њега.

САПУТНИК

Чудни звуци одавали су његово присуство. Они уобичајени, тако драги, тако знани, тог тренутка били су нестварни. Сабласни. Све је приписивала стању шока: због изненадног одласка, због губитка, због осећаја изневерености и није знала како да се бори са тим. Са њим. Вече се већ спуштало, а као да није ни свануло. Неки људи, уплакани, промицали су испред прозора свести, у покушају да нешто учине за своје душе, да се искупе пред коначним, узалудно набрајајући речи утехе. Кога од њих да одабере, на чије раме да спусти уморну главу, када сви изгледају подједнако трагично.

И друго јутро је свануло, са истим припадајућим звуцима. Сада су већ и мачке реаговале. Кажу да оне виде људском оку несазнатљиво, али немају дар казивања. Пиље немо погледа упртог. Мора им одвући пажњу – непријатно је тако зблануте гледати их, у шта год да пиље. Не, не плашим се да спавам сама, одговарала је забринутим питањима, имам мачке. Те језиве демоне, грактали су. А он је ћутао. Згрожен. Заиста си окружена демонима, хтео је да каже, али не демонима у мачијем облику.

Ништа се не би променило све и да је рекао. Да је могао да каже. Не би га послушала као ни толико пута пре.

ТЕМЕЉ

Светло је већ замирало, а његов поглед није могао да се одвоји од напуштене колибе. Осећао је да се ту одиграло нешто необично и тај га је осећај данима вукао да обилази ту чудну грађевину. Први корак начинио је тек онда када је био потпуно сигуран да је безбедна од урушавања. Претходних дана, попут археолога, испитивао је земљиште, квалитет и старост грађе, премеравао темеље... Са тим прорачунима и из те близине, колиба је добијала сасвим друге димензије.

Ново сазнање учврстило га је у уверењу да је то некада био велелепни дворцац – са свим пратећим елементима, укључујући и мистерију, која је добијала на тежини самим тим што нико никад није чуо да је дворцац ту постојао, нити га је ико, сем њега у машти, икада видео. Али није се дао поколебати. Жеља да открије тајну дворца, надјачавала је рационалне аргументе. Нешто је засигурно постојало, неко је ту живео, трагови – незнатни али сасвим јасни – постојали су. Требало је уклонити наслаге уплетене у непрозирну паучину, раскрчити талог времена и пустити га да проговори и дометне прави смисао.

А можда ту, заиста, није било никакве тајне, покушавао је крајњим напорима да присвоји мисао пријатеља, можда је то била само његова жеља за пустоловином или потреба да свој магични свет подигне на један виши ниво. Ипак, премишљао се, јер све је указивало на то да нису у праву. Шта је то *све*, ни сам није знао, али и то је било нешто.

ЗАМИСЛИТЕ

Покушавам нешто да смислим, па, ето, мислим шта ћу да смислим. Па, кад смислим шта ћу да мислим, онда мислим то што мислим. И тако, док ја мислим о томе што сам смислио да мислим, други који ме виде да мислим, мисле да ја не знам шта они мисле о томе да ја мислим. Па, они тако мисле да ја не знам шта они мисле о томе што ја мислим. Па, онда мисле да ја мислим оно што они мисле да мислим. А ја уопште не мислим то што они мисле да мислим, већ мислим о ономе што сам смислио да мислим – а то што сам ја смислио да мислим то не могу, мислим, да вам кажем. Већ ви покушајте да замислите шта ја мислим, а и то шта мисле они други о томе да ја мислим оно што они мисле да мислим.

Мислим да је ово што сам мислио стварно вредно да се о томе мисли, иако ће други вероватно мислити да је то о чему сам ја мислио небитно за мишљење.

ЖУРИТИ

Целог живота журим.

Жури у кревет, жури из кревета; жури у школу, жури из школе; жури у теретану; на глуму, на тренинг; утакмицу; код пријатеља; код рођака; код волиоца; код Творца... Жури да ухватиш мисао, жури да испустиш смисао. Жури да урадиш ово, жури да урадиш оно, и ту нема краја. Журе и они да те однесу као неку смесу у кућицу тесну. Журе и они да те се сете, али те су прилике ретке. Журим и сад, ка оној звезди, тамо високо, коју не може да додирне обично око.

ПОЉУБАЦ

Након потопа, на каљавом брду сликао сам ливаде. Тик иза леђа зачух гласан пољубац. Окренух се. Осетих као да ме је језа заувек шчепала. Преда мном је стајао прљави забрађени човек у зеленом ратном оделу. Дисао је гласно, гледао ме продорно и чачкао нос. Стресох се. Он рашири очи, као да очекује одговор на постављено питање. Узврпољих се. Он цокну, полако се окрете да пође. Када је с муком подигао цокулу из блата, зачу се јасан пољубац.

ЗРИКАВАЦ

Зрикавац је готово цело лето провео на мојој тераси. Ноћу сам се трудила да заспим пре него што он почне са својом музиком. Сваки покушај да га тачно лоцирам, да га откријем и некако избацити одатле, пропао је. Чак му ни прекјучерашња олуја није убила вољу за свирком.

Моји су коначно дозволили Марку да преспава код мене. Још си ти млада, велики је то корак, и слично. Ипак, једном су морали да попусте. Скинула сам се, први пут осетила додир туђег наог тела испод покривача. Мало смо шапутали, неколико пута сам се кратко насмејала. Марко је, чврстим покретима пуним искуства, наместио моје тело и прекрио ме својом сенком. Зрикавац је певао гласније него икад, покушавајући да надјача дисање из себе.

РАЗГОВОР С МАТОШЕМ

Нестабилна паралела међу два супротна света. Паралелне праве се секу у некој тачки.

Под утицајем силе гравитације. Ајнштајн... Материјализовао физику? Ако се паралелни светови негде секу, то може бити само ако уопште постоје; а ако су фиктивни?

Књижевности се множе као ларве. Стојим пред Андрићем и Крлежом. Никад их нисам видела, али их упознала добро, јесам. Подмлаци, јунгграматикери стила, илуминатори.

Све то пада у воду. Дневна политика. Ранији писци су доминирали језиком као територијом.

Стојим пред њима, двојицом, и не верујем очима. Не познају се. Тај други живот који се стиче на безгранично време само простим одапињањем, ни мало ми не делује лак. Не могу да се помере, учине било шта, било шта забележе. Осим тога, не могу чак ни да говоре! Бронзани Матош седи, ижврљан љубавним порукама и вулгарним описима. Загреб, један од мојих градова. Матош вели „писци пишу, говорници говоре. не вјерујте у причљивост писаца. хамартиа! они не умију лијепо причати ни млатити, но да би сачували своја бивствујућа свјетла, оставише слова. интровертни људи. овдје нам је мјесто.” „На небу?”, питам ја. „На земљи, без ријечи. међу вама без одраза. танталове муке божанских потомака.”

ОЛАКШАЊЕ

Непознати журно сиђе низ степенице градског вецеа. Дао је ситан новац погрбљеној старици на улазу. Она му пружи смотуљак папира и показа руком најближу кабину. Он потврдно климну главом и неста иза врата ишараних графитима. Гурнуо је резу и скинуо капут. Поређао је листиће папира на даску ве-це шоље. Извадио је канап из џепа капута, попео се на даску и везао га за водокотлић. Цимнуо је канап неколико пута, да провери да ли ће издржати. Ставио је омчу око врата. На тренутак је изгледао неодлучно. Ипак начинио је мали искорак и у паду повукао воду. Листићи папира с трагом његових прашњавих ципела разлетеше се по плочицама. Један упаде у шољу и неста са млазом воде у градској канализацији.

Котлић је пиштао, пунећи се водом. У воденом огледалу ве-це шоље треперео је његов одраз. Пољубљана сенка на зиду сасвим се умири.

ПЛЕСНА ШКОЛА

Као и претходних вечери у шетњи са псом застао сам крај Саобраћајне школе. Кроз подрумски прозор допирала је гласна музика. Уместо младих парова који плешу под будним оком инструктора преда мном се указаше необичне прилике. Крај пулта кантине стајао је човек у маскирној униформи, са аутоматском пушком у једној и флашом ракије у другој руци. На глави је носио црну капуљачу која му је скривала лице. Услед гласне музике; радило се о некој корачници; било је немогуће чути шта маскирани виче. Повремено би запраштали рафали. Недалеко одатле група младића обријаних глава, са ланцима око врата, уз звуке химне разбијала је флаше и претила групи мушкараца и жена која се борила за права хомосексуалаца. Летели су комади столица, јаја, псовке, прштало је стакло. Трансверстити су се кисело смешкали. Монаси у углу су мудро ћутали и тапкали у ритму псалма. Групица политичара стајала на бини и бурно дебатовала. Да није избила туча, не би били ни примећени, као ни родољубива песма, коју су сви знали напамет. Покрај казана народне кухиње група гладних чекала је у реду за оброк. Није им било до игре, али су били приморани да играју коло. Незадовољни појединци су звиждањем изражавали своја осећања. Неколицину чланова неког управног одбора, књижевног критичара, лекара, полицајца и судију обасјало је светло рефлектора у тренутку када су примали мито. Побегли су као бубашвабе. Војници су пуцали један на другог и падали као покошени уз тактове реквијема. Групица пензионера плесала је валцер испред шалтера банке, али је зато махање њихових штапова подражавало мелодију елџије. Жар у њиховим очима на тренутак би се распирио и оживео нека давна времена, старе љубави и познате мелодије намењене тренуцима радости и среће.

Нагнуо сам се да кроз прозор са решеткама видим лице човека који је пуштао музику. На месту где се налазио пулт није било никог. Непознати је стајао негде по страни. Скривен иза велике завесе и добро ушушкан мраком.

ТАЈНА ЈЕ У ПОГЛЕДУ

Сви људи на овој планети имају, мање-више, сличне очи. Зато не би требало придавати превелику пажњу изгледу, облику, величини и боји нечијих очију.

Једина битна разлика је у – погледу!

РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ЉУДИ

Има појединих лица које вам већ на први поглед, при првом утиску, из необјашњивих разлога изгледају некако позната, блиска; баш као што има лица која вам, исто тако необјашњиво, изгледају туђа, далека.

Време ту мало шта може да промени...

ПОКЛОН

Љут си.

А кажеш да си тужан... добро, често је слично.

Тражиш да напишем причу о нама; како то да ми ти ниси инспирација; у мојим причама те нема... Како је то могуће! – онако, себи у браду, као да питаш инспирацију, док си љут на мене.

Покушала сам да ти објасним како ће наша прича, доћи.

Ти кажеш да је већ ту.

Ја потврђујем.

- Па зашто онда?
- Зато што не знам да ли би ти то волео.
- Зашто сумњаш у оно што кажем; у то шта ја волим, и да

тебе волим?

- Знаш да никада не сумњам у оно што осећам, и зато немој питати да ли сумњам у оно што знам. Али не знам да ли ће се теби то допасти.
- То.
- Да осетиш како ће твоја љубав бити у корицама књиге (а прича ће бити добра, и ја ћу морати да је ставим и у те корице), и да знаш да ће за твоју љубав знати, и да ће твоју љубав

према мени

читати, видети, можда заволети
други.

Не знам да ли желиш да своју љубав,
своју љубав,

тако даш.

А мораћеш.

ЈУМА

- Ало, ало! Кога требате ? Слабо вас чујем.
- Ало.
- Еј, ћале, ти си то...! Шта требаш, не разумем? Требаш атлас, какав атлас?
- Узми атлас! – одјекивало је са оне стране жице.
- Стани, полако. Знаш ли ти колико је сати овде? Три ујутро!
- Узми атлас!
- Ниси ме звао, ћале, откад је мајка умрла. Ту је и атлас, имам атлас!
- Окрени Аризону.
- Ма, какву Аризону, ћале? Не знам ти ја то? Ја сам ти у Београду.
- Окрени Аризону, то ти је код Калифорније.
- Калифорнија и Аризона? А, ево, нашао сам.
- Пронађи пут који од Феникса води за Туксон, Аризона.
- Дај да прекинемо то већ једном, хоћу да причам с тобом.
- Пронађи пут који од Феникса води за Туксон, Аризона.
- Стани, то тек треба на нађем! Нема тога? А, ево, нашао сам!
- Пронађи сада крак који води даље на запад, према Јуми и Калифорнији.
- Нашао сам.
- Та цеста иза Јуме прелази преко једне велике реке – реке Колорадо.
- Нашао сам и то! Шта сад?
- Ништа, ништа. Ту сам ти ја сад! На мосту сам, синко!
- Е, ћале мој, увек си био и остао исти – луцкаст. Заиста си луцкаст! Таквог те знам, мада те се и не сећам најбоље. Мали сам био када си отишао од нас. Мајка ми је

пуно причала о теби. Никада лоше. Волела те је увек. И ја те волим, данас! Знаш ли, зашто? Зато што сам и ја помало луцкаст на тебе, ћале!

Изненадни прекид сигнала зауставио га је у изливању осећања, и брзо вратио у стварност. Дуго потом није успевао да заспи. Размишљао је о свему – о мосту, о Јуми, о Аризони, и о оцу. Размишљао је и о разговору. Био је то неки необичан разговор, каквог до сада није имао прилике да чује...

БЕЗИМЕНА

Већ је, ко зна која по реду, ноћ откако је овде. Случајни пролазник на другој планети. Средства за смирење више не дају резултате. Постала је имуна на лекове, на болове, на страх... Још једна ноћ, још једна грозница. Ређају се. Завлачи руку у гаћице, трља, презнојава се, дрхти... Мази сина за кога не зна где је, ни да ли ће га икада видети. Види га како трчи преко поља, како скаче по брдима, како се прска водом, зове је... а она не може да му приђе. Осећа влажног сина на рукама како се копрца, како вришти од среће, од самозадовољства, стеже га све јаче. Само тог дана када су падале гранате знала је за страх, само тада имала је жељу да побегне, само на том месту није желела да остане. А сада, кад више не зна за страх, све би дала да буде баш на том месту. И са својим сином. Са тим клипом кукуруза кога је она посадила, и који је био само њен. Трећи спрат, соба триста четири, лево... а некада, на том пакленом месту, имала је име и презиме. И кућу, и имање. И сина је имала. И сада га има... а можда и нема. Ево га! Још једно безразложно јутро. Опет ће је изгрдити због пишања у кревет; добиће доручак, па јутарња шетња, па онда ручак, вечера, па... вече. Оно исто, или неко друго, нема разлике. Ноћи се не броје, броје се само године, векови... и број умрлих. Смрт се пажљиво бележи, живи деле хуманитарну помоћ. Њих нико не бележи. Они се стапају са сумраком. Једног јутра освануо је празан кревет. И локва, крвава и смрадна. Ко је лежао овде? Сви слежу раменима. Још једна Безимена отишла је да тражи себе. Име. Порекло. И свог сина.

И онда опет једно безимено вече разгрне свој плашт и изроди дечака.

- Извините... Јесте видели моју маму? Она је лепа и има дугу тамну косу и...

Сви климају главом одречно. Нико ништа није видео.

Дечко ће вечерати качамак, а ујутру га неће бити.

ГРАД ЖЕНА

У некој напуштеној кући, негде иза хоризонта, стварао је човек без ногу, човек без имена, у тишини ратова, у дубини незнања, да га нико не примети, стварао је свој град. Незадовољан човечанством, чинило му се да би могао да има свој град.

Дизао је куле које су се рушиле, градио куће које су се самоспаљивале, постављао стражаре који би одмах умирали на зидинама, ређао циглу до цигле... Ништа није вредело.

Једног дана погледао је у свој нотес. Драгана, Марина, Светлана, Тања, Марија, Оливера, Наташа, Вера... Створио је Град Жена, препун љубави, топлине, мора, биљака, риба...

Свака жена је један град, а он је имао град градова.

Оне се нису познавале, али су саосећале као да су близнакиње. Питале су једна за другу, молиле га да их међусобно упозна. А он их је љубоморно чувао само за себе. Писао им песме, еротске приче, љубавне драме, есеје...

Да. У једној забаченој кући постоји још увек Творац Града Жена, најлепшег града на свету.

Не може га нико наћи јер се у њему куће руше саме, стакла се ломе, страже умиру, вода се смирује у реци...

Само он, Творац Града Жена, може да допусти да се у њега завири. Али он је љубоморан, боји се за свој Град, не допушта да га ико учврсти, материјализује, јер све што се материјализује склоно је пропадању.

* * *

Матори развратник одлази у ништавило – из којег је потекао...

Наручите му песму мртвих галебова и понеку шкољку...

Да слуша море и гледа свој успавани Град...

Мића Живојиновић

ЧИШЋЕЊЕ

Вода савести је постала каљуга. Пешкир морала је толико у фронцлама да више није за употребу. Речи су се излизале као сапун па сада као прозиран слизак немају никакву вредност.

Жалосно време.

И поред жеље да се човек прочисти и очисти, нема више чиме!

ПРАВО

Право човека је да изабере кога ће да воли и са ким ће да живи, без обзира што се ово двоје често разликују и не поклапају.

САН

Кроз вентилациони отвор у тоалету извире крик. Неко сања. Себе. Ножа заривеног у исцеђене беоњаче. Са екстазом на уснама. Мајку затрпаном старачком кожом љубавника станара од прекопута. Оца, заспалог у фотељи. Са раширеним новинама преко колена и карираним папучама које су морали да исцепају. Хтео је са њима на онај свет, да гази облаке. Фетус у свежој хумци из металне зделе и гинеколошких рукавица. Мачку, смрзнутог крзна која се њише, обешена о греду крај прозора. Њен ружичасти језик неприродно здрав и румен, исплажен у страну преко искежене лабрње. Пас кога је дао на кастрирање да не сеје драгоцену сперму на недостојне кучке. Први секс са бабом, даљом рођаком. Згражавање због млохавог уда неспремног. Почетак свог педофилства и прву малолетницу крвавих бутина. Сина заспалог у бљувотини. Зрикање зрикаваца подно куће. Дрвену колевку из које кмечи. Мајку чију унутрашњост рита бесомучно. Оца који га крије између бутина. Крстачу. Безимену.

ПАЖЉИВЕ КОМШИЈЕ

У поткровљу моје зграде су два стана.
Један наспрам другог, деле уску украсну терасу.
Синоћ се од комшије чуо врисак.
Дежурао сам целу ноћ крај шпијунке, али нисам видео када је изнео тело.
Недељу дана касније, стан је изнајмила нова лепа и плава комшиница.
Тачно годину дана после претходне.
Смешкао се устима препуним блиставих зуба и потапшао је по задњици док су улазили.
Затим се окренуо и намигнуо ми.
Узмакао сам од врата.
Немам са чим да одем у полицију.
Када сам их звао пре три године, нису нашли ништа, а мени су сутрадан демолирана кола.
Никада се није појавио нико да се распитује.
Родитељи, момци, пријатељи... нико.
Јако је пажљив.
Често их посећује.
Ова нова... Одмах ми се свидела.
Нисам вешт у тим стварима, али дао сам све од себе. Нашла је да су моји покушаји симпатични.
Пристала на кафу.
Месец дана касније је први пут преспавала код мене.
Ја нисам никад остао код ње.
Кроз шест месеци смо живели заједно.
Стан прекопута више није издаван.
Само сам када бих излазио имао осећај да ме неко посматра кроз шпијунку.
Знам шта мислиш.

Е па, ову нећеш добити.

На годишњицу сам у блеску муње угледао
комшијино лице прислоњено уз мој прозор.

Пљуштало је, па није чудо што се оклизнуо и пао.

Маст сам спрао детерџентом, и вратио се кревету и
топлом телу које ме је чекало.

Ш.Б.Б.К.Б.Б.

Да нисам повукао ороз, не бих био мртав.

Да нисам пожелео да повучем ороз, не бих то
учинио.

Да нисам управо убио своју жену, не бих то
пожелео.

Да је нисам волео, не бих је убио.

Да је она мене волела, не би ме варала.

Да сам њега поштедео, њу не бих.

Да ми није најбољи пријатељ, можда бих га и
поштедео.

Да је био свестан, сигурно би ме преклињао да га
поштедим.

Да га нисам опаучио безболком, не би био у нес-
вести.

Да нисам видео како ми прца жену, не бих га опа-
учио.

Да је нисам чуо како вришти, не бих знао да је ту.

Да нисам дошао кући раније, не бих је чуо.

Да нисам добио отказ, можда се не бих вратио кући
раније.

Да нисам толико закаснио, можда ме шеф данас и
не би отпустио.

Да ме није опаучио, не би ми требало још пола сата
да се освестим и стигнем на посао.

Да се нисам закуцао у та кола, не бих знао колико боли директ нашег шампиона у полутешкој.

Да сам згазио кочницу, не бих се закуцао у кола испред мене на семафору.

Да нисам угазио у како, не би ми се ципела оклизнула о кочницу.

Да нисам ћопао, не бих угазио у Џекијеву како.

Да се нисам исекао, не бих ћопао до кола.

Да нисам баш том ногом згазио будилник, не бих се исекао.

Да нисам тог јутра устао на леву ногу, не би ми био овако усран дан.

ЖЕЉА

Сваки пут када би наишао на празан папир или свеску – желео је да попуни празнину. Да пише. Једног дана је сео и почео. Након неколико исписаних страница текст је све више личио на причу. Помислио је да би то био добар роман и онда је стао.

Ко год је прочитао рекао му је да настави. Али сваки пут када би продужио, нешто би почело да га притиска и морао би да прекине. Правио је паузе. Десетак редова, па пауза неколико месеци. Неколико година.

Имао је леп живот и на писање су скоро сви осим њега заборавили. Тек би се понеко сетио.

Једне вечери, много година касније, лежао је у кревету обузет неким чудним осећањем недоречености. Извукао се лагано испод покривача пазећи да не пробуди жену, сео у другу собу и над светлом лампе писао до јутра и завршио. Без прекида, бираним речима у оној истој свесци у којој је почео.

Задовољан, као да му је велики терет збачен са леђа, завалио се у столицу и запалио цигарету. Изненада, срце му се стегло и нашао се на поду. Беспомоћан.

И тада је схватио.

Све што га је стезало и притискало ускоро ће престати.

Гримаса на његовом лицу подсећала је на осмех.

ТИШИНА

Као на гробљу и у цркви је тишина опипљива. Не идем тамо често. Понекад када пролазим, свратим, запалим свећу, не знам ни сам због чега. Јуче сам био у Цркви Светог Марка. На Крстовдан. Мислим да се тако зове тај празник. Никада до тада нисам био на богослужењу. Када год бих улазио у неко светилиште, на степеништу би ме прошла нека језа. Тај осећај нестао би тек када напустим зграду. Не могу баш рећи да је непријатан, али ми је дефинитивно стран. Један мој пријатељ каже да нам је то „заоставштина комунизма.” Могуће. Али мени се увек чинило да има неке везе са смрћу и обећањима. Са паганским наслеђем наших предака који су приносили жртве својим давно умрлим боговима. Осећам тишину како се обавија око мене и сваки шапат гласнији је од урлања млазњака на писти.

ХОБИ

Молитва је уступила место бесмисленим речима, а онда је застао очекујући нешто. Знак или одговор.

- Шта сад, Боже?

- Ништа. Јер ту је мудрост.

Халуцинација? Сан? Јава?

Зашто је тако тешко поверовати?

ПРЕДАЈА

Посматрао је две мале наранџасте рибе како у литарској тегли проводе своје животе вероватно не питајући се која је сврха њиховог постојања у овој васиони.

Спавало му се.

Окренуо се на другу страну и затворио очи.

Он се запитао која је сврха његовог постојања у овој васиони.

БИТИ БОЛЕСТАН

Бити дете и бити болестан, веома болестан, и лежати у болници у свом родном граду. Град у коме си неколико година раније рођен свашта ти приређује. На крају крајева, болница која постоји у твом родном граду и саграђена је за вас, његове становнике. Ви сте и предвиђени у њој да лежите; да вас на операционом столу секу, отварају, на крају операције зашивају; додирују хладним, оштрим инструментима. Мада, ваша опижена, умртвљена, тела не осећају те додире. После тога, одвезу до собе у којој лежите. Следе дуги сати спавања лишени бола, лишени снова, потребе за храном, физиолошким потребама...

Сто двадесет година касније отишао сам да потражим болницу. Дуго, отприлике деведесет година, нисам живео у том граду, деценијама га нисам ни посећивао... Нека завеса је пала између мене и града.

Али врелог, сушног лета поново сам се у њему нашао, без икаквих обавеза.

Ушао сам у болнички круг, прошао поред спуштене рампе, портирнице... Нико ме није зауставио, упитао шта желим. Зграду сам препознао по огромним прозорима који су ишли од пода до таванице, и по тераси испред.

Био је март када сам лежао у болници, почетак пролећа. Сунце је ујутру знало снажно да изгреје и прекрије нас својом светлошћу. Разливала се по белим чаршавима, белим зидовима, нашим бледим лицима... Толико никоме потребне светлости!

ЗАНОС

...опет иста прича – истуширала си се, легла, навила сат, угасила светло, и почела си... „Да ли ћу успети да се пробудим сутра, шта ако се успавам? Да ли ћу ако устанем, моћи да се спреим на време, истуширам, оперем зубе, средим косу, и стићи на аутобус? Ако стигнем на аутобус, да ли ћу успети да нађем одговарајући поклон, и вратим се кући оним у два? Ако успем и вратим се, да ли ћу успети да се спреим од три до шест? Да се истуширам, оперем зубе, средим косу, нашминкам се? Ако успем све то до шест, хоћу ли успети да стигнем на рођендан до седам? А ако напољу буде падала киша, шта ако ми поквари фризуру? Хоће ли онда он то приметити? И ако примети, хоће ли то показати? Ако покаже, онда ћу се ја унервизити... Ако се унервизим, онда ће ми изаћи бубуљица... Ако ми изађе бубуљица, онда ћу сигурно бити ружна, и он ће то СИГУРНО приметити... Јој, сад сам се унервизила... Јао, бубуљица!!!”

СВРАБ

Мучно кроз ролетне се пробијао мали зрачак сунца и звао ме да устанем показујући на сат. „Касниш! Касниш!”, говорио ми је. Отерао сам га једва отворивши једно око. Већ је девет, пола десет, десет... Већ је подне. Подне и минут, а ја никако да се пробудим. Знам да ће све што ћу видети данас јесте празан стан, празно место поред мене у колима, празан сто за време ручка, празна полица са сликама, и онда ми се и не устаје. Лакше ми је да лежим и да сањам. Сањам да нисам сам...

СТАРИЈА ОД АМЕРИКЕ

Ботаничари тврде да мамутске секвоје, заогрнуте у пирамидалне, четинарске круне, стражаре по планинским висовима и до четири хиљаде година пре него што заувек склопе своје уморне, сивозеленкасте гране. То значи да се управо под једним од таквих игличастих цинова могао одмарати Мојсије на повратку из мисирског ропства. Под неким другим древним гигантом цар Давид је могао писати своје величанствене псалме у славу Бога, а под трећим дивом је можда и сам Христос проповедао своју племениту науку...

Како би било лепо када би нека од тих метузалемских секвоја умела да говори. Могла би много тога да нам исприча о свом бурном животу. На пример, могла би да саопшти задивљеном читаоцу да су западне падине Сијера Неваде у Калифорнији њено једино природно станиште на целој планети. А читалац би се већ и сам досетио да у време Мојсија, Давида или Исуса – није била откривена Америка. Дакле, од приче ништа...

(НЕ)СРЕЋА

Имао сам несрећу. Доктор каже да цео садржај лобање мора остати на поправци, а ја, с обзиром на озбиљност посла који обављам, не смем одуговлачити са боловањем. Вратила сам се на посао истог дана. Пар пута сам притиснула тастер. „Гласање је завршено”, рече неко и обавезе за то радно време су биле завршене. По улици су гмизали људи. Један младић је некој жени отео торбу и протрчао брзином светлости. Фина торба, црна, кожна. Босоноге девојчице су газиле тек нападали снег. Насмеших се. Свратих на чај да се окрепим. Конобар је био намргођен и донео је чај после дужег времена. Испред мене је седео проћелав мушкарац са две тинејџерке. Једна се играла његовим дебелим ланцем, а друга се јављала час на један час на други мобилни телефон. Конобар ми није вратио кусур. Није ми се возило таксијем, па реших да се прошетам до аутобуске станице. Аутобус је био преплављен најразличитијим капама. Сви су се тискали покушавајући да одрже равнотежу. Било је топло. „Брате, опет сам оладио кеву за лову. Биће за који грам”, говорио је дечачић упорно ме гурајући лактом у главу, необично лаку. Зазвонио ми је телефон. Доктор ме обавестио да свратим до њега. Завршили су.

Ишла сам према ординацији лакша од пера. Пахуље су биле никад лепше, ваздух никад пријатнији. Било је лепо. Доктор ми је прво показао рачун, а онда почео операцију. Није било анестезије, нестала им је само пре пола сата.

Сива маса се полако враћала у лежиште. Сваки спојени нерв грчио ми је утробу. Очне јабучице почеле су да се зноје. Дах ми се гушио у грлу. „Ето, готово је”.

Отворила сам слане капке. На стетоскопу угледах своје згужвано лице. Мирис трулежи ме подсети да је зграда окружена контејнерима.

КВИЗОМАНИЈА

Неки анаграми никад не пронађу своја решења, а она друга група (много мања) дође до одговора када је време предвиђено за игру већ истекло. Тешка игра где нико не може да добије премију, сувише је велика за плећа малог такмичара. Пропозиције налажу борбу и нико унапред не зна да награде неће бити. Не сад и не овде. Такмичар се нада, а нада безброј оштрица има. Ровари подсвест, пребира искуство, а зној тече ли тече. Дан постаје слан, ноћ је већ грумен соли, толико велики да посоли ручак целој Земљи и још да претекне нешто и за остали део васионе. Све то у власништву једног такмичара. Име квиза не треба помињати, сви играчи су сујеверни, па изговарање имена може изазвати злу коб. Што је у суштини плеоназам! Довољно је рећи „тај” (заменице су једна тако паметна и корисна ствар) и све је јасно.

Вртим се у круг и о коју год тетиву се спотакнем, осетим исти бол. Бол негативног одговора, страх од казне која га прати. Нисам поменула, ваљда се и подразумева постојање негативних поена, много негативних поена. Већина нас је у дебелом минусу, неколицина на доброј нули. А можда сви негде у џеповима битисања имају затурен Пенелопин рецепт одржавања привида. Можда ми то намерно парамо платно, као чекајући своје Одисеје, вешто избегавамо крај. Крај игре.

Све време настојим да опишем (не и објасним) овај више него чудан квиз, али сваки покушај враћања у

треће лице оклизне се некако о вир доживљаја. Рођењем добијаш пријаву за квиз, првим плачем је потписујеш.

НАЈКРАЋА АНТИУТОПИЈА НА СВИЈЕТУ

„Тата, морам нешто да ти признам... Синоћ сам спавао са дјевојком.”

„Не брини сине, и ја сам мало експериментисао кад сам био твојих година.”

БИСЕР

„Господине Јовановићу, морам да признам да сам остао без ријечи.”

„Зашто, докторе? Шта није у реду?”

„Питате шта није у реду? Господине Јовановићу, дошли сте овамо жалећи се на неки неодређен бол у стомаку. Прегледао сам вас детаљно и установио...,

„Да?”

„Дакле, установио сам да ви заправо немате ниједан једини унутрашњи орган. Ни срце, ни јетру, ни цријева, ништа. Апсолутно НИШТА. Ваша унутрашњост је празна као..., па, као нешто веома празно. Што ме је фрапирало из два разлога. Први је како људска јединка уопште може да функционише са тако значајним недостатком потребних органа.”

„А други?”

„А други је – како до ђавола може да вас боли нешто чега немате???”

Јовановић је остао нечујан и замишљен неко вријеме. Није му било право што нема срце, а некако су му и његови бубрези прирасли срцу. Ни остало му није мање недостајало.

„Па шта предлагете, докторе?”

„Тешко је рећи. У неком једноставнијем сплету околности једноставно бих вам савјетовао да се убијете, али велико је питање да ли је вас уопште могуће убити. Знате, обично је смрт означена престанком рада срца, што код вас не може да се примијени из очитих разлога.”

„Можда да разнесем себи мозак?”

„Жао ми је, али провјерили смо – немате ни мозак.”

„Ето ти пеха.”

Тада је у собу ушла медицинска сестра и таман кад је требало да каже поенту, пао јој је клавир на главу.

ПАЦОВ

Ха! Успео је најзад – доказао је свима да није луд. Доста му је више било подсмејавања, подгуркивања кад он прође, кежења, олајавања и отрцавања. Ха! Ето им га сад свима. А мислили су да је господин Тоса пролупао, подилканио, побеснео. И све то само зато што је ноћу чуо неко чудно гребуцкање и писак сличан детињем. „Господина Тосу мори црно дијете”, подсмевали су се, „долази му у сан и седа крај узглавља кезећи у њега своје дивље беле зубе”. Ономад, после дуге потраге уз, мора се признати силан страх (иначе је госпон Тоса био плашљив, то му је некако долазило потпуно очекивано уз онакву физиономију – мали, мршав, сав прозиран, вечито се тресући, да л’ од страха да л’ од нервозе није познато), откри Тоса легло пацова скривено баш у близини његовог узглавља, испод кревета. „Ђаволови синови”, крикну бесно, „а зар сте се ту сакрили, па да од мене правите извор шегачења васколиком народу!” Гос’н Тоса доби неку снагу, дохвати метлу и поче бесомучно ударати малено гипко тело једног пацовчића који не стиже утећи у рупу на време. Ударао је бесним замасима по том вижљастом, сјајном створу, ударао је и ударао док се ножице не скврчише, а тело оросише танки поточићи крви. Затим ухвати телашце и појури путем кафане где су, знао је, засели његови шаховски партнери. Улете унутра уз громогласно „Ха!” У ваздуху изнад кафанског стола остаде само слеђени дувански дим, чији је један крак подсећао на увијени репић.

ИСПОВЕСТ ЈЕДНОГ УЖИВАОЦА ВИСИНЕ

Живим у облакодеру на 95. спрату. Лифтом до тла путујем само 2 минута. Али не силазим. Нема потребе. Имам комфоран стан са дивним погледом на град. Радим у истој згради у канцеларији на 83. спрату. Купујем у тржном центру на 78. Моји пријатељи живе углавном на 63, неки на 55. и 44. спрату. Задовољан сам. Ма кога да лажем. Ви, чујете мој вапај – СКИДАЈТЕ МЕ ОДАВДЕ за име Божије!!!!

ТАПШАЧ

У трамвај на линији пет уђе младић, седе на прву слободну столицу и затапша.

Наста тајац.

- Коме аплаудира? – упита жена са цегером.

- Можда влади – рече цинично дебељко.

- Можда теби, лепојко! – добаци неко.

Тапшач затапша.

- Он опет! – узвикну дебељко нервозно.

- Зар му је до аплауза? – рече жена са цегером.

Трамвај стаде. Тапшач затапша, па изађе из возила.

- Коме ли је аплаудирао? – упита жена са цегером.

- Себи, госпођо – огласи се трамвајџија – Сваког дана он тако.

До ове станице.

- Сигурно је мало... – не заврши дебељко.

- Сигурно је мало! – додаде жена са цегером.

- Знао сам – огласи се тихо старац кога до тада нико није примећивао.

СТИД

Ћак генерације на колеџу. Посебно брзо студирана и завршена медицина. Врло брзо специјализира ортопедију и веома млад постаје чак и доктор медицинских наука. Експерт за колена. Често је био позиван на семинаре и предавања.

Скоро је био у Београду. Колеге, домаћини, позивали су га да изађе мало у град, да виде и упознају се са оном што је најлепше у Београду, а то су – Београђанке.

„Мене то не интересује. Ја сам геј”, рекао је доктор и сам се чудећи како је могао тако хладно да слаже.

Већину присутних је запањено, док су само тројица његових пријатеља, са којима се боље познаје, оборили главе да се не види како им се очи смеју. Наиме, само њих тројица су и знали како доктор лако поцрвени у женском друштву.

ВОЗ

У возу су били све сами Цигани. Није било пријатно. Њихове фаце биле су чудне и претеће. Од белаца, у овом вагону били смо само Алехандра и ја.

- Једва чекам да стигнемо – рекао сам.

Она ме није констатовала. Гледала је кроз прозор.

Воз је ускоро стао на безименој станици, негде усред недођије. Пола сата паузе. Цигани су одлазили, вукући своје огромне торбе. Нека деца су трчала кроз вагоне. За њима је ишла учитељица, врло млада и скоро гола. У општем метежу изгубио сам Алехандру. Било је паклено вруће.

Пробудио сам се око три поподне. Воз је поново стајао, овог пута поред неког малог језера. Поред мене је седео непознати Циганин.

Напољу су из вагона истрчавали неки момци и девојке за које нисам ни знао да путују са нама. Ускакали су у језеро. Девојке су биле голе до појаса. Било је невероватно вруће. Сви око мене су говорили на неком непознатом језику. Алехандре није било у близини. Онда сам је угледао, и она се купала гола. Имала је црне длаке на пички. Или то није била она? Од врућине ми се све мутило.

- Шта се дешава – питао сам неког.

- Пруга је у прекиду јужно одавде, тако да воз не може у том правцу... Вероватно ће скренути ка истоку. Ако хоћете, можете да се искрцате овде и да потражите неки други начин превоза.

Вратио сам се у вагон. Нисам имао појма шта да радим.

Када сам се пробудио, напољу је већ био мрак.

- Госпођица Алехандра вам је оставила поруку – рече ми кондуктер.

„Рекли су ми да си ти одлучио да наставиш возом. Ја сам пронашла неки камион који иде ка југу. Чекај ме тамо ако стигнеш пре мене. Поздрав, Алехандра.”

Остао сам сам. Воз је клопарао ка истоку. Циганин поред мене читао је прекјучерашње новине.

- Докле ви идете? – питао ме је неко.

- У ствари... Ја идем у супротном правцу.

Извадио сам и ја своје прекјучерашње новине и почео да читам.

LIKE I WAS DREAMING

Радио је свирао. Као нешто тихо. Далеко. Још увек није свануло, чуо сам први аутобус испред зграде, напољу је било хладно.

Све је било као онда.

Негде је нешто сијало. Рекли су ми да чекам. Сат је показивао погрешно време. Тренуци су ишли уназад. И била је гужва. Гужва. Нисам могао да пређем улицу.

Жута светлост сијалице. Доручковао сам уз грејалицу.

Напољу је било хладно, као онда, у тролејбусу. Као онда, свитало је док су још увек биле упаљене сијалице, пут је био огроман, ресторани поред пута су се отварали, море је било близу, у колима је било хладно.

Изашао сам на улицу, стезао шал, било је хладно.

Као онда.

Све као онда.

ПУСТИЊА

Пустиња. Окрутна пустиња. Пустињом јаше бедуин. Ветар који му долази у сусрет носи му песак у очи. Ветар који остаје за њим брише му трагове. Бедуин је само једно зрно песка у пустињи. Ипак, он иде даље. И тако већ скоро сто година. Шиба несрећну животињу под собом, одавно оронулу од непрекидног пута. С времена на време бедуин наиђе на неку оазу, и онда се животиња и он окрепе. Није само пустиња иста, и оазе су једнаке. Бедуин схвата да можда цео живот кружи око једне оазе. У њој је, под једном палмом пронашао и последње тренутке свог живота. Свог, у односу на пустињу, тако мајушног живота.

Над пустињом лети транспортни авион. Већ уморан, више од врућине него од пута, пилот зевнувши рече свом помоћнику:

- Видиш, мали, то доле је та „чувена” пустиња. Чудна ми чуда! Прелетећемо је за сат-два.

Мали потврдно климну главом и рече:

- Али, чини ми се да доле видим неку тачкицу усред пустиње!

- Одспавај мало. То ти је од сунца.

Бедуин диже главу ка небу. Волео је да гледа авионе. Као мали је слушао о њима, али никада ниједан није видео изблиза. Често се питао колики су, колико високо лете, колико људи возе? Где их возе? Чинило му се да авион стоји, али је добро знао да ће га кроз пола сата видети на сасвим другом месту. Као и Сунце. Чудна је пустиња. Све стоји, али се ипак све креће. Потребно је изгледа више од пет пуких чула да би се спознала та димензија.

ТИК-ТАК

Опет му је поглед пао на стари, изгребани, дрвени сат. Погледао га је тако оштро, као да је хтео да га разбије погледом. Велика казаљка је јурила малу. Кад год би је прстигла, одлучила би да трчи за њом још један обртај, као да хоће злобно да му каже да има још један круг живота мање. А мрзео је сатове више од ичега на свету. Мрзео је оно досадно тик-так, што га производи механизам унутар дрвене кутије. У ствари, он се бојао тог тик-так. Бојао се времена које истиче. То тик-так га је оптуживало да живот баца на безначајности. Кад год му је у животу било тешко, чинило му се да чује злокобно тик-так. Али последње недеље је време прешло све границе пристојног понашања. Већ у понедељак је закаснио на врло важан састанак. Правдао је себе, али у себи је оптуживао време које тако немилосрдно брзо пролази. У среду је закаснио на хиподром. Победио је управо коњ на ког је хтео да се клади. У петак га је напустила жена и побегла са типом, који је, узгред речено, часовничар по занимању. Мада то за њега није било толико неочекивано, јер често му је жена приговарала, да се у њиховом браку ништа не дешава, „као да је време стало”, опет је мрзео оно тик-так. Након свега, добро се држао, али му је требао мир и журио је кући, да се опусти у топлој кади. Као за баксуз, у саобраћајној гужви изгубио је бесмислено још неколико сати. Када је откључао врата од стана, поглед му је пао баш на оно место на зиду на ком је висио стари, изгребани, дрвени сат. Као у знак поздрава, часовник је откуцао пун час. То је била чашупреливајућа кап. Бесан, попео се на столицу и са зидног сата истргао казаљке, а затим и бројчаник и све федере и шрафове које је могао да покида. Више се није чуло тик-так. Одлучио је! Ишчупаће све што откуцава тик-так. Да, сигурно ће

ишчупати. Толико се узбудио, да му је срце тукло као бубањ. ТИК-ТАК, ТИК-ТАК, ТИК-ТАК... Згрчених прстију, завукао је руку испод кошуље. Било је то последње тик-так које је чуо у животу.

ТЕЛО

У кругу је центар. То сам ја, или само стојим а око мене се диже прашина од утисака, речи, дела чудних. И врти се око моје осе. Сродство са небеским телом!? Покушавам да ухватим, али је сувише брзо, понекада ситуације наликују једна другој, понављају се. Ја бих изашла, али то је од спољашњих утицаја и ствара се монотонија. Моја беспомоћност је у томе што сам статична. Није сврха дозволити да будеш само тело и прашина монотоније око тебе, већ и да си ум који покреће све и снагом воље прекида круг.

ПРВА И ДРУГА ПРИЧА

Моје име је Џеј Ар. Пишем кратке приче и објављујем их у локалним новинама. Људи које свакодневно срећем препознају се у тим причама. Неки су задовољни и хвале мој рад, а неки су и веома љути што сам их приказао онаквима какви они, наводно, нису. Сви моји литерарни јунаци и догађаји су измишљени, али ми суграђани не верују.

Случај са госпођицом Ел Ем је сасвим друкчији. Прича о мојој љубави према њој, под насловом „Ел Ем, волим те”, објављена је у празничном броју новина. Свима је, па и њој, било јасно да овога пута ништа није измишљено.

Али, не лези враже. Моја љубљена је била редовни и најискренији читалац мојих прича. Једина их је добро разумела и објективно ценила. Те оцене, посебно оне о метафоричности и универзалности у уметности, јасно и гласно ми је саопштавала. Сада је све то изостало.

Дуго је нисам виђао. Као да се одселила из нашег малог града. А онда, једног празничног дана – добио сам писмо. На средини великог белог папира писало је:

Џеј Ар, волим те!

Ел Ем

PS: Ово је моја прва прича.

ПОСЛАНИЧКЕ ЗВРЧКЕ

Бирачи Србије који пребирају храну по контејнерима захвални су својим посланицима што им омогућавају бесплатну исхрану. Уредним пуњењем контејнера остацима своје хране, посланици испуњавају своја предизборна обећања бирачима да ће хране бити и за бацање ако они победе на изборима. Да би одржали висок темпо у попуњавању контејнера народном храном, посланици су великом већином затражили високе плате и смањење радног стажа за одлазак у пензију како би могли више да троше на храну и дуже да уживају у животу. Само су се осамдесетогодишњаци посланици уздржали од повећања плата и смањења радног стажа због уздржавања од претеране хране по препоруци личних лекара и кратког периода уживања у животу. Посланици сматрају да би успон њихових примања довео до успона животног стандарда свих грађана чак до гуше. Одласком посланика у пензију у најбољим годинама свога живота, кажу они, знатно би се повећао просек пензија у држави и смањио просек старости пензионера.

Задовољни минулим радом својих посланика, нарочито због бесплатне исхране, бирачи ће на наредним изборима опет гласати за све њих по списку.

ИЗОЛАЦИЈА

Саме смо у соби. Ја очајна а она заводна. Ту смо обје, у простору мога стана, у простору мога ума. Боримо се од јутра; злослутница ми је прекинула сан. Покушавам жмирити, навући црно вело преко њених помамних облина. Вјешта је као змија! Успијева да измигољи свим мојим напорима.

Јецам и цвилим. Зазивам успомену на мајку, и тај дан када ме родила. Не могу против ње, превише је опасна. Сваког трена могла би искочити с ножем у рукама. Гањамо се унаоколо а памет цури. Као устајала вода, мути се у талозима лудила.

Морам га спасти, али како? тако је мало времена. Ја, та хистерична и ојађена жена, сузама перем своју савјест, и кунем вам се: „Нисам крива!” Проклетница, не оставља ми избора.

Рука ми дрхти, и пепео цигаре пада на под. Зовем га да му кажем да га волим, али да је битка изгубљена. Кажем му: „Она је изнова ту”; мисао убица. Наглим трзајем ишчупала сам телефон из зида, прије него је могао рећи било шта. За сваки случај, разбила сам апарат о под.

Газећи боса преко крхотина, затворила сам врата собе. Уништила ми је све, сада ће ред да ја њој препријечим пут. Остаћемо тако, само ја и само она, у мраку моје свијести. Навукла сам дебеле ролетне на стаклена окна.

Стјешњене у тмини, гледаћемо једна другу до коначног краја. Пред њеним страшним моћима, умрла је моја љубав. Пред мојим празним погледом скончаће она. Јер ја нећу маћи. Бити ћу овдје, стрпљива у освети.

Посматраћу њене муке, док се, дивља по природи, не угуши у смраду својих ријечи.

Чекање, преда мном је вријеме чекања. Мисао убица нестаће заједно са мном.

ЗАКОПАНО БЛАГО

Оне сиве вечери, од свог нестанка, Вук је седео испред деветог храста на Гаврановим пропланцима. Небо се инстинктивно предавало неком исконском миру, клечећи на коленима као пред сан.

Млада стабла су савијала своје крошње према другим стаблима, а сва заједно, према далеким обзорима. Ветар је обилазио вртаче и прошлост и завлачио се дубоко у шуму тражећи преноћиште.

Кроз уплетене жиле деветог храста нешто је светлукло. Дизало се у простор и нестајало као заборав. Вук није знао је ли то фосфор, који се из труле земље спасава, или порука неког његовог давно несталог сродника. Помислио је да је тајна. На закопано благо није мислио. Оно га није интересовало.

И почео је да копа. Копао је мислима. Мисли су се истрошиле. Копао је изрекама. Изреке су се истрошиле. Копао је стиховима. Ништа није ископао. Ничега није било. Копао је рукама. Руке су прокрвариле. Копао је ножевима. Ножеви су се затупили.

Ништа није ископао. Ничега није било.

Копао је својом младошћу и Маријином смрћу. Мислио је – Маријину поруку ће ископати. Ничега није било. Копао је један сат, два сата, три... ништа. Пет сати – опет ништа. Целу ноћ ништа није ископао. Мислио је да је обманут. Да је себе преварио. Живот га не би преварио први пут.

Сутрадан, наставио је са инатом и копањем. Ископао је велики кратер. Читаву гробницу. Све своје мртве могао је у њу да сахрани. Али, он и даље копа. Каже: није довољно велику јаму ископао да би у њој сахранио своју патњу.

ПОЗОРНИЦА

„Лакићу, шта сам ти ја крив?” муцао је окрвављени човјек, узмичући у паници.

Уживајући у том страху, са жељом која му је расла, Лакић је лагано ишао за њим.

Тридесетак људи, пажљиво као у позоришту, без мијешања, гледали су ову представу.

Чекали су крв!

ЧИТАЛАЦ

Далеко су Сејшели. Али Мозо је баш тамо. Кроз прозор гледа у Индијски океан. Тиркизни одсјај дијаманта. Близу Мадагаскара. Седи мирно и испија коктел од сувог цвећа и вотке. Амбасадор мира далеко али ипак повезан у глобалну мрежу наивно именовано као NETWORK. Запослен, образован, уморан а ипак млад. Шта ли му жена спрема за ручак. Има ли децу која се купају на острву? Можда је само црна чоколадица НЕСТЛЕ довољно добро изрекламирана и на српском тржишту. Можда је црн? – упита се Исидора Ф. и мирно одложи наочаре. У истом тренутку Мозо стави наочаре које одбијају сунчеве зраке и искључи се с мреже, узе пецаљку и мередов, пољуби жену и настави да хода по врелом песку...

ЖИВОТ ЈЕДНОГ ПРЕДИЗБОРНОГ ПЛАКАТА

Спремају се нови избори. Дизајнери осмишљавају предизборне плакате у својим компјутерима; потом се рађају у штампаријама. Неуморни активисти их бесомучно лепе под светлошћу звезда и месеца по тарабама и бандерама. Плакати се осмехују пролазницима који их углавном не примећују или се мрште на њих. Како се датум избора приближава, они живе све краће и краће, понекад један дан, једну ноћ, или чак, неколико сати, јер бивају прелепљени од конкурентског плаката. Након избора, на првој киши, слова и фотографије им се растачу и они полако нестају.

СРБИ У СВЕМИРУ 3

Ликови:

Живорадијум – србинаут, комшија Звездомиров

Звездомир – србинаут, комшија Живорадијумов

Невидљиви ентитет

(На изразито далекој планети, испред оловног чардака, седи на сајбер гајбици један србинаут. Прилази му комшија.)

Живорадијум: Де си комш'о, јеси жив?

Звездомир: Јок, ти си... седи туна.

(седе и гледају у небо)

Живорадијум: Кол'ко си их вид'о досад?

Звездомир: Ја две, а ти?

Живорадијум: И ја исто. Јој, врат ми се више укочио гледајући ове звезде падалице.

Звездомир: Ма, ћути, није то ништа. Једна је мени била упала у око. Ал' се испоставило да то није била звезда, већ црна рупа. Замало цело око да ми исиса.

Живорадијум: Шта си онда урадио, несрећни Звездомире?

Звездомир: Снаш'о се. Зачепио сам је сувом шљивом, па је избацио к'о коштицу.

Живорадијум: Добро је, им'о си срећу!

Звездомир: Него шта! Еј, ене још једне!

Живорадијум: Ене стварно! Него, Звездомире...

Звездомир: Ој?!

Живорадијум: Кол'ко су ондак два и два?

Звездомир: Чет'ри, ваљда.

Живорадијум: Мало нешто, мало.

(накривљује скафандер и пресабира се)

МЕСЕЦ

Месец, мој стари друг, пружи своје врхове и ја се искобељах из прашине малтера и креча тешке нагарављене грађе. Насумице и без циља очима пуштам на вољу да ме воде што пре одавде. Прикрао сам се камиону који је био натоварен покраденим стварима. С тешкоћом сам се криомице попео шћућуривши се у углу између буради са смолом, терпапиром, стаклом, гвозденим вратима. Ноћ је била ведра и веома хладна. Још понегде чули су се пуцњи. То су, претпостављам, нагазне мине. Град је био потпуно мртав, месец ме гледа и плаче. Да ми је сад гутљај ракије па нек умрем одмах. Ракија је чудо. Сећам се, мој деда Степан коси у грамађу, а бака Руска спрема ручак и обавезно сипа љуту ракију и пошаље ме да ја деди однесем обед. Пут брђански, тежак, ја отпијем гутљај, па пређем сто корака, па опет гутљај, све тако до првог извора. Допуним флашу водом и знојав изађем пред деду. Он уморан сручи разблажену ракију у два маха низ грло па навали на ручак. Увече за вечером упита баку – А што ти Руска мени посла меку ракију? Бака погледа у деду па у мене и све је за секунд схватила па рече: „Заменила сам флаше, тек сам се сетила кад је Угљеша био на пола пута до тебе!” Чим су сви отишли на починак, бака ме позва у подрум и пописмо за здравље и дуг живот. Месец је вирио кроз мали прозорчић и опијао се мирисом крушке дивљакуше. Бака погледа у месец па рече: – Месец уклања уроке и љубавна разочарења, зато стално очи у њега, а ако су му врхови окренути према горе, доноси богатство и изобиље, месец је чудо!...

Прену моје поетско лирске нити треска врата на камиону и још јаче његово гроктање. Удаљавао сам се

великом брзином из мртвачнице из које су и мртви
бежали а да нисам знао ни куда идем ни шта ме чека.

КАКО СЕ ПЕЦА ЗЛАТНИ КИТ

Најбоље је ако о пецању немате појма, јер ако имате, морате све то одмах да заборавите. Златни кит је једна врло ретка риба и сва она давежна процедура са удицама, мамцима, штаповима за пецање, столицама за мудровање поред воде и слично, уопште не важи. Најважније је да сасвим озбиљно решите да сте пошли у лов (или се то беше зове риболов) на златног кита и да га сходно томе упецате.

Ја сам једноставно ушла у воду до колена и нисам морала чак ни да засучем рукаве, носила сам хаљину са кратким рукавима (пристојну, до колена) тако да нисам морала да заврћем ни ногавице јер их нисам ни имала, а ни са хаљином нисам имала никаквих проблема јер је, као што рекох, била до колена, а ја сам, као што рекох, и ушла у воду само до колена...

Други пут ћу лепо да напишем филм а не причу јер ме стварно замара да дробим о рукавима и коленима.

Не знам колико сам дуго морала да стојим у тој води, али знам да није било много дуго јер би ми иначе досадило па бих вероватно одустала и решила да пецам златног кита неки други пут. Ионако ми је било дошло да одустанем кад се он коначно појавио и зинуо у мене. Размишљала сам четири и по секунде, па сам му саопштила:

- Мој си.

Он није рекао ништа, јер као што је познато, китови су рибе и ћуте к'о рибе. Поводом тога одговорно тврдим да су сви они вицеви о златним рибицама чиста измишљотина и да ја и ова прича са њима немамо ништа. Кит је буквално схватио то што сам му рекла и уопште се није бунио. Само је на своје визит-карте испред „Златни

Кит (вррло рретка рриба)” додао: Ољин. Онда смо кит и ја попили кафу, замислили свако по једну жељу, олизали прсте и сели да чекамо да нам се те жеље испуне. Ништа драматично се није догодило. Кит је почео да пушта балончиће, ја сам се мало унервозила и ето...

ШТА СВЕ ЋУТИМ

Испирам себи мозак пре него што то учине други. Чула ме оптерећују јер преко њих доживљавам свет, а њему се не сме праштати када негује непрепознавање истине. Провоцираћу смишљено. Све ћу учинити да делама сурово. Своје тело, склоно распадању, нећу склањати од опасности. Бог је у егзилу, открива другар Тома, а ја слутим да се неће никада вратити. Ћаво је превазиђен и застарео. Усавршене су нове технике патњи о којима небо и не слуги. Глад ће бити искорењена јер ће се гладни јести међусобно. Ћубришта неће бити јер ће планета бити ћубре. Ћубре у душама владаће светом.

Вољеној жени ћу рећи да је никада нисам волео и да би било пристојно да се због мене убије. Затим ћу јој окренути леђа, а када нестанем из њеног видика, заплакаћу. Тако прочишћен, бацићу се са прве стене у амбис, како бих умро као човек.

У СЛАСТИЧАРНИ НА ТРГУ МИР

У сластичарни поред Трга Мир, састале су се Госпођа Тишина и Госпођа Тренутак. Госпођа Тишина обучена у свилену хаљину боје меда и шешир а la France, наручила је медањаке. Док га је јела у тихој тишини, замолила је Госпођу Тренутак, да такођер наручи неки колач. Госпођа Тренутак није дуго размишљала. Позвала је Госпођу Шећер и наручила је колач од сира. Због тајанствености хаљине од баршуна и јесењег лишћа, Госпођа Шећер је рекла Госпођи Тренутак, да ако јој не да своју хаљину, да неће добити њен скупочијени колач од сира. Госпођа Тренутак је скинула своју хаљину и нестала од стида. Госпођа Шећер, сад најсретнија на свијету, позвала је Господина Момент, код себе на колач од сира. И стварно, Господин Момент је стигао брзо, појео колач и нестao. Госпођа Шећер преварена и разочарана поступком Господина Моментa, скинула је хаљину Госпође Тренутак и оставила ју је на излогу, мислећи да ће је скупо продати. Господин Вјетар је однио хаљину Госпођи Тренутак, а Госпођа Тишина је бешумно причала о својој тихој хаљини, и тек након свега је примијетила да сама са собом прича. Након тога, позвала је Госпођу Тренутак II, да дође код ње у сластичарну, да јој се исплаче, јер опет ништа није примијетила.

ЛАСТАВИЦА

Мој великодушни став према југу имао је значење ластавице, усамљене у својим поврацима на југ. Многе птице су је упозоравале да не лети тамо, а оне које су биле старосједиоци југа, говориле су, да шта ће она ту.

Ласта је била одлучна. Уопште није обраћала пажњу на тај шум љубоморе. Увијек је гледала неко позориште, у којем су главну улогу играли носталгија и немир.

Па, да, то су биле двије главне карактеристике југа, за које је она знала из вјечних прича њених предака.

- Окренућу јутро према поноћи, а поноћ према јутру! – тихо је шаптала ласта, затворена у малом кавезу.

- Ма шта ћеш ти окренути?! – одговарала је вјештица на метли испод прозора, гдје је стајао кавез.

- Тебе ћу исто окренути! – љутито је одговорила ласта.

У шуму прољетне ноћи, док је кишица ударала својим малим стопама по земљи, ласта је затворила очи и мислила о томе како ће окренути јутро према поноћи, а поноћ према јутру. И тако је то и изгледало: затворене очи, плаво небо, разиграно сунашце и расцвјетана земља.

У својој малој поноћи, ласта се најбоље осјећала, јер ту је њено јутро остало вјечно. А југ је мирисао на шалвију и јасмин, док је на танкој жељезној шипци висила црна нит.

ШАМАР

- Желим да одеш! Истог трена! – викао је мој брат.

- Није то тако како су теби рекли...

Није вриједило објашњавати.

- Теби стварно не вриједи објашњавати! – викала је моја мајка и пријетила испруженим кажипрстом! – Јесам ли ти сто пута рекла да не смијеш дирати братове играчке?! Јесам ли?!

Климнуо сам главом и спустио поглед, иако се нисам осјећао кривим.

- Ти немаш савјести, ето у чему је твој проблем! Код тебе све може, све је О.К.!

- Зашто све не би било О.К.?

- Зато што су живи људи у питању! – викао је мој најбољи пријатељ, који је након пола године мољакања и наговарања пристао да буде мој психо-терапеут.

- Мислиш ли ти да се ја играм са људима?

Слегнула је раменима и умала из кревета у потрази за својом одјећом.

- Пожури, не би ваљало да те овдје затекне... – промрмљала је.

- Питао сам те нешто!

- Питао сам те нешто! Одговори!

Спустио сам поглед, иако се нисам осјећао кривим.
Чак ни сад.

- Ћубре једно! – рекао је мој брат гласом пуним презира и окренуо се према прозору. – Желим да одеш! Истог трена!

- Нисам те желио повриједити...

- Излази!

- Излази! Марш! – викала је моја бивша дјевојка гађајући ме јастуцима, папирима, и свиме што јој се нашло при руци.

- Али, нисам читао све, само сам погледао мало! – покушавао сам ја да се одбраним.

- Дневници се не гледају само мало! Излази!

- Није то тако како су теби рекли... – покушао сам да смирим брата.

- Она ми је рекла. Моја жена. Одјеби од ње! Јеси чуо?! Ћубре размажено!

Шамар. Први шамар који сам добио у животу.

БЕКСТВО

Шума Лутум је била најраскошнија и најстарија шума у целој земљи. Простирала се преко девет долина и девет планина и била станиште многим животињама. Птице су долазиле из далека не би ли се одмарале на њеним гранама, док су јој људи из околних села доносили дарове о празницима. Веровали су да је света.

Једног је јутра шума осванула у пожару. Три долине и три планине су већ биле захваћене пламеном. Пожар се незаустављиво ширио, иако ветрови данима нису дували. Све су животиње покушавале да побегну и спасу што више хране могу.

Девети део шуме је био најсигурнији и управо је заседао, шта му је и како чинити: мале су животиње имале да носе храну, велике животиње су имале да носе мале, а дрвеће ће држати одступницу. Докле, гласило је питање: докле пожар не буде дошао до реке, тада ће и они прећи преко долине на другу страну највише, девете планине, где су се надали да ће наћи спас.

Кад су све животиње побегле и када је пожар дошао до обале девете реке и претио да пређе преко, дрвеће је устало и дало се у бег.

„А корење? Зар ћемо да оставимо корење за собом?“, упитало је најмлађе дрво, док је губило лишће од силног страха.

„Заборави сада на корење“, одговори једно старије дрво, које је трчало поред, „Пустићемо друго...”

ЉУБАВ У ЖИВОТУ МОЈЕМУ

Отуђено тело моје, само од себе бежећи, у гомили таме и сивила свакодневице, угледа лик непознате, али на први поглед истинске, заљубљености. Трен потом она ме обузе, одузимајући ми сваку спознају себе самога.

Убрзо, опчињен моћима свевишњим, изгубих разум, који до тада беше обојен суровошћу овоземаљског живота, и почех да чезнем за недостижним.

Без осврта на бол и патњу моју, предадох дух лепоти умишљеној и осетих првопогледну сласт тела њеног. Напојен дахом пожуде, винух се у вечност страсти...

Закаснили смисао живота постаде дубина погледа и осет душе моје. Ишчезну нељудско у телу и сва сласт неморалности коју до тад имаде ум мој. Постадох роб живота својега! Волех!

Да ли љубав у свој својој светлости и моћи има заправо контролу ума мојега, или би је требало укротити бичем стварности?

ИПАК, ЈА САМ САМО КУРВА

Ја сам курва. Остарела курва. Заправо, још ми није јасно да ли је курва која је то престала да буде, јер је стара и јер је више нико неће, још увек курва. Е, када сам почињала, било је то друго време иако су за курве сва времена иста, она је изнад времена, она је потребна колико и хир и хир када и нема потребе. Већ дуже времена се нагоним да некоме објасним неке ствари у вези мог живота и испрва сам хтела да то буде неко младо курвиче којој моји савети могу бити од користи. Долазиле су две-три и брзо одлазиле. Сматрале су да оне немају са мном шта да разговарају јер оне то никад нису радиле на местима на којима сам ја. Нисам ја била „штајгашица” мада, када ме човек погледа, то му природно прво падне на памет. У моје време није било Хајата и других луксузних хотела, спонзорисање је ишло на малко другачији начин. Оне почињу и завршавају са мафијашима, а ја сам почела са удбашима и завршила са назови интелектуалним потенцијалима оболеле простате. Пијаним и жељним више лупетања него ли стварне радње са уводом, разрадом и закључком. Када сам престала са курвањем, отворила сам једну малу кафаницу на старој Карабурми. Некада су стари Карабурци говорили: „Прво кара, па онда бурма” и да видиш да та изрека помало има везе и са мном, само што је код мене испало прво кара – па онда кафана. Кад сам се мало средила и када је кафанче почело солидно да ради, почела сам силно да читам књиге. Читала сам до бесвести, зато ми се и омакне нека необичнија реч, а ако чујеш две-три у склопу једне реченице, не обраћај пажњу, као да ниси чуо. Ипак, ја сам само курва.

АМНЕСТИЈА

„И ако ћу ти за који минут разнети главу, ја нисам крив. Наиме, ја тебе А.Ш. не убијам као А.Ш., човека са којим бих вероватно отишао на пиће да сам те срео у другим околностима већ те убијам као припадника непријатељске нације.

А мене, Ј.К. од одговорности ослобађа припадност мојој нацији. Моја нација је моја амнестија. Према томе, Ј. К. је невин”.

Пар секунди касније, у шумама Босне, одјекнуо је кратак рафал.

ПЛАКАЊЕ

Волео сам Ању. Видео сам је на једној журци како се љуби са другим ликом. Био сам разочаран, бесан. Ушао сам у јебени WC. Пожелео сам да заплачем, да ми буде лакше. И решио сам да то и урадим. Ушао сам у кабину, закључао се, наслонио на зид и покушао да плачем. Кажем покушао, јер нисам успео. Усредсредрио сам се на бол који сам осећао и покушао поново. Ништа. Изашао сам из WC-а, пришао сам Ањи и њеном новом дечку. Гледао сам их очекујући да пустим једну малу, мајушну сузу. Ништа. Постао сам нервозан.

Више ми није био важан разлог због кога сам мало-пре, шатро, желео да плачем. Сада сам био тужан што не могу да плачем.

Почео сам да размишљаам о најболнијим тренуцима мог живота. Сетио сам се дедине сахране, сестрине болести, саобраћајне несреће, пљачке стана. Ни тада нисам могао да плачем.

Онда сам скупио своје ортаке и замолио их да ми кажу све што је ружно код мене, да ми кажу зашто мене не би требало волети, не бих ли заплакао. Коментари попут клемпавих ушију и егоизма нису били довољни да ме расплачу.

После сам почео да изазивам људе желећи да добијем батине, али када би дошло до тренутка туче, ја бих заборавио на њен циљ, па бих се бранио. И опет ништа од плакања.

Помислио сам на неку болест антисуза. Размишљао сам о одласку код лекара и леку за плач.

Почео сам да бесним, да се дерем како искрено желим да плачем. Викао сам да ме нико не разуме, да сам изгубио осећај за плакање, да ми је тешко. Плакао

сам и драо се. Плакао сам, слинио, црвенео. Е, а после пола сата плакања, ја сам схватио да могу да плачем и да у ствари протеклих пола сата то и радим. Да само знате колико сам био срећан. А онда сам наставио да плачем. Плакао сам од среће.

А КАДА НАДА УМИРЕ!?

Запалила сам последњу пљугу, знајући да је последња. Последња за ову недељу, а била је среда.

Угасила сам радио изморена од силних реклама.

Индијски миришљави штапић је догоревао. И он је био последњи.

А била је ноћ, око један сат.

И где је тај телефонски позив, толико очекиван, обећаван.

Пиљила сам из кревета у тај телефон, зелене боје, видевши му само врх, слушалицу.

Усамљена, тужна питала сам се зашто ме не зове.

Поново сам размишљала о одласку у Америку, за њим.

Загледала сам се у црвену мрљу на зиду. Бројала сам године њеног постојања. Била је ту још од када је моја старија сестра покушала да се убије.

И док се Горан сналазио у Њујорку, ја сам данима овако седела, чекала његов позив, плакала.

Да ли да променим посао, да наставим да студирам, да се убијем?

Боље да умрем. Можда. Не!

Телефон је зазвонио. Најзад!

Наручено буђење. Већ је седам ујутру.

Умивам се и одлазим. Путем беживотне стварности. За бољу будућност!

А када нада умире!?

САМО ЈЕ ГЛЕДАМ

Сав сам се ознојио од узбуђења. Дошло ми је да запалим цигарету, иако не пушим. То вам дође некад као после секса, али не учините, јер сте карактер.

Баш ми је лакнуло. Осећам се растерећено. Опустено. Чак самозадовољно. Лежим на кревету и замишљено посматрам плафон, тек сад увиђам колико је штрокав, морам га окречити. Гледам њену слику и баш је волим. Не њу, него слику, лепо је испала овде, мада иначе није (била) нека лепотица. Посматрам је тако и сећам се свега, али ружни потискују лепе моменте.

Нисмо више заједно. Само се сећам. Па, и није било тако лоше. Сад она лежи поред мене. Ретко је овако тиха, фина и мирна. Такву је волим. Хтео сам да ми се врати, да јој се вратим, да се вратимо. Није хтела. Ништа не иде лако с њом, као увек. Ово је њен стан. А био је наш. Баш га је запустила. Ужас!

Мрзим свађе, нарочито с њом, да полудиш. А везао сам се. Жешће! Мазим је крвавом руком по њеном крвавом лицу. Непомична. У локви крви. Идеална. Воли да излуди, изнервира, иритира човека. Мени брзо падне мрак. Нисам више могао. Јаче од мене. Флаша се стопила с њеном главом.

Чују се неке сирене на улици. Можда мене траже... А мени супер.

СВЕ САМО НОВО

Био једном један човек, више младић, назовимо га Мики, који је годинама имао исто друштво, исту девојку, исти посао, исте навике, стилове живота, исту породицу, исти дом... Није волео промене и тако је функционисао, док му се једне чудне Нове године није десило то што се десило, момак паде са првог спрата на земљу и уместо да сломи врат, он добије посебан поремећај! Све му се смучило, свих се презаситио и решио да просто пресече... Тако је одлучио да сваке Нове године мења људе и свој живот: дванаест месеци има исту девојку, исте пријатеље и када откуца поноћ после сваког 31. децембра, он аутоматски мења све њих. Тако сваку Нову годину он има нову девојку, ново друштво, нов посао, нов начин живота. Раскида са девојком, одбацује све пријатеље, јер не може да их смисли после годину дана.

Нова година – нова девојка, никако стара! Посао може да трпи годину дана и тако сваке сезоне он буквално има скроз нов живот: једном је пословни секретар, па портир, новинар, ватрогасац, маркетинг менаџер, спортски тренер, жиголо. Девојке које мења на сваких дванаест месеци делују да су сличне, али нијансе постоје. Друштво, па, и они су као у истом фазону, само да нису заиста исти.

Сви ти остављени су љути, бесни, повређени, осујећени и желе да им се врати, али он за то не мари. Чак мења и породицу, да му буде забавније. Изнајмљује људе да му глуме фамилију.

И лепо ми је много, не желим ништа да мењам!

НА ПАРАМА НЕ ПИШЕ ЧИЈЕ СУ

У крају важио је за поштеног сиромашног дечака, натпросечно интелигентног и образованог.

Рано је почео да плива у политичким водама, мада као студент није био истакнути члан Партије. Важио је за ортодоксног лењинисту. Са Лењином се ујутро будио, а дању и ноћу га, онако из хобија, проучавао. Први постулат његовог Вјерују били су Лењинови ставови социјалистичке економије везани за успостављање социјалне правде у друштву.

Факултет је завршио „полако”. Запослио се у трговинском Предузећу-гиганту. Иако на споредном колосеку брзо је ушао у многе финесе фирме и сукобио се са лоповима. Говорило се да је штета што тако паметан младић тавори у Предузећу бавећи се утопијама о поштењу и Лењину, тако да је чак и оћелавио и пустио бркове као његов идол.

А онда дођоше олујне деведесете. Утописта се (кажу уз помоћ Оне Службе и Нове Партије) углавио у расклиматану директорску фотељу Предузећа које тоне у дуговима. Засукао је рукаве до пазуха и кренуо да спасава Предузеће. Отерао је и отпустио све што се отерати и отпустити дало. Од 1200 упослених Предузеће је спало на 50. Са новокомпонованим бизнисменом, сада покојним Коканом, склопио је дил за све пословне објекте. Што није продато, изнајмљено је Кокановим ортацима из страних брендова.

Није све ишло глатко. Појединци су му замерали што промет прави помоћу Коканових крвавих пара.

- На парамa не пише чије су! – спремно је одговарао и уручивао отказе.

Неки су против Њега чак покретали и унапред изгубљене судске спорове...

Данас има полуприватну фирму (бивше Предузеће), анђеле чуваре, службени ауто са возачем, обновљену комфорну кућу, три лична аутомобила, сплав ... и доста пара.

Многи од оних који су изгубили посао сада помно проучавају Лењина, покушавајући да у његовом учењу пронађу тако битну теорему, која гласи:

- На парама не пише чије су!

МРАК

Знаш судија, ја сам први комшија с Лију и Фату, а тог, што кажу да се зове Дамир, знам из виђење. Прићају да је већ два пута свиро клавир у ћузу због силовање.

У ту суботу су Лија и тај Дамир ископали сенгрупп код Лијин стриц. Пред веће су паре попили испред нашу продавницу.

Кад је већ пала ноћ из правац Лијину кућу ћуо сам галаму и лупање. Изашо сам испред моју кућу и осматро дешавање. Мислио сам да се Лија и Фата свађају, па нисам хтео да се мешам. Знаш, Лија ћесто виће на Фату, па није моје да се ја ту мотам.

Пошто беше мрак, а Лија нема струју у кућу, а ни испред кућу, тај мушкарац што је вуко Фату у шипраг, лићио ми је на Лију. Једино ћудно ми било што је вуће за косу, што јој лупа шамари и што јој са шаку запушава уста. Кад сам осмотрио да су стигли у шипраг, ушо сам у Лијину кућу да видим има ли неко од Лијиних... да га питам што пушћају да Лија мући Фату...

Унутра, у мраку, скоро сам се усро кад сам нагазио на Лију који је пијан спава на крпару. Воњало је ко кад разбијеш пуну гајбу пиво. Једва сам га пробудио, а онда смо са још комшије пошли у шипраг да тражимо Фату.

Кад смо пришли близу, видим како тај мушкарац пушћа Фату, скаће и бежи онако све у ћарапама. Ја за њим, али знаш... имам плућну болес... нисам стиго да га уфатим.

Кад сам се вратио, Фата је завршавала облаћење и плакала је ...

ОСВАЈАЧИ И ОГОВАРАЧИ

Ко тих? Ја? Моја искварена перушка обојена зачином туђег мириса? Моја чудна нарав, прегажена освајачким најездама Једноличних?

Чија перверзија? Усамљених летача попут мене и Дариа, јунака мојих прича? Његова? Оних тамо, улево од њега?

О коме причају? Ко су ти људи, ко смо ми, ја и ти, ти и ја, она, ми, они... причамо једни о другима, размењујемо речи и правимо паузе. Поносни смо, постајемо јунаци туђих прича и хвалимо се. Љубим те и осећам песак под прстима, док нестајеш... Трчим, али ветар чини своје.

О коме причају, бедни примери сујете и злобе? Дали узимају мој пример у уста само да би га испљунули и прегазили? Погледали са висине?

Сада знам. Дарио је држао боје у рукама, капале су свуда по дрвеном поду и сликале дивне пејзаже. Ако им приђем, дотакнем их руком, удахнем њихов оштар мирис, бићу у реду!

Бићу добро!

ПРЕДАЈА ВЕЛИКАНА

Одмарали су се на врелом јулском сунцу, на малој, и не тако приступачној плажи на домак града. Скривени од обавеза. Скривени од људи. Био је то један сасвим заслужен одмор. Гувернер је гледао у небо. Министар је својим заједљивим погледом одмеравао одсутног шефа полиције загледаног негде у даљину. Без жеље да оду некуда излежавали су се на песку.

За оваквом поподневном тишином која им је одзвњала у ушима, чезнули су још од детињства. Један мали наизглед идилични рај сада им се чинио тако достижним. Био је вредан живљења.

А онда се напрасно појавио он довукавши и бацивши преко њихових још и тело градоначелника. Његов покерски сет мртвих асова сада је био комплетан.

ЦРНО БЕЛИ ЛАБУД

Лабуда сам срео сасвим случајно. Поцрнео од тешког рада и немаштине, усуканих бркова, поцепаних панталона, с нагаженим ципелама и јаком жељом да се онако опијен, стрмекне с моста. Тада сам почео да булазним:

- Лабуде, пријатељу, од древне Грчке до Сибира, преко Мале Азије и словенских и германских народа, велики број митова, предања и спевова слави лабуда, неокаљану птицу, чија су белина, снага и љупкост жива епифанија светлости. Аполон, бог музике, песништва и прорицања...

Не знам зашто су те моје речи, и господу Богу угодне, толико разгоропадиле Лабуда Сиротановића. О не, није он полетео, није запевао, није скочио с моста како беше планирао. Шчепао ме је с таквом дивљачком снагом, а онда, онда сам ја махао рукама, као да сам се управо учио да летим.

Сетих се да лабуд умире певајући и пева умирући. Запевах... и вода ми напуни уста. Лабуд, горе на мосту, није певао, Лабуд се лудачки церекао. Црни Лабуд. А тек каква сам ја будала испао, причајући црном Лабуду, о његовом величанству, белом лабуду.

ЈА, СИЗИФ НИСАМ!

Ненад и Предраг, браћа су. Као што су то били Салмонеј и Сизиф. Какав је био Сизиф, прочитајте сами. Салмонеј је био нечовечан и у срцу охол човек. Питам вас, ко од браће не бејаше добар човек? Ко је био Салмонеј, Ненад или Предраг? Пре него што одговорите на ово питање, сетите се, или прочитајте, ко је био Сизиф? Ја, Сизиф нисам! А гурам, гурам, узалуд, што ме не спречава да вам поставим питање.

Одговор, на ово глупо питање, оставите под стеном, која се управо скотрљала у Сувом Долу.

ЧУДАН СВЕТ

Кажу да је у древном Египту постојало једно веома чудно место. Кажу да тамо никада није падала киша, иако су се громови и муње цепали изнад њега. Причало се да га управо они и чувају. Киша би га увек заобилазила, а ветрови нису никада тамо наносили песак и прашину. Кажу да је Сунце ујутру прво тамо спуштало поспане зраке, па је одатле ишло на Исток. Увече би тамо залазило тек у поноћ. Кажу да би понекад тамо и заборавило да зађе. Онда би једно јутро остало изгубљено, јер није могло да нађе своју ноћ. Сваких тридесет дана Месец и Сунце су се тачно у подне тамо састајали и плесали уз ритам музике коју су чули само бели облаци које је напустио ветар. Кажу да би птици која направи три пуна круга око тог места у левом смеру израсле уши, а ако би летела на десно, уместо крила израсле би јој две десне руке. То су касније причале неке птице које су ухваћене негде на северној обали. Кажу још да је то место од свих људи на свету посетила само принцеза Ранеза Ено Кили III када је једне вечери из радозналости пратила трагове својих суза. Кажу да је тамо видела многа чуда, али да никада није желела да о томе прича. Није то њој било стало до чудеса. Она само није желела да се зна куда иду њене сузе. И још кажу да је неки богати трговац био надамак тог места у нади да ће тамо пронаћи благо. После се вратио кући са носем на грудима и очима на стомаку. На глави су му биле пете и нокти са десне руке. Уместо леве руке имао је крило, а испод њега су му била уста. Једва су га препознали. Све је било у реду са њим, само је имао проблема кад је јео, јер док је жвакао, морао је да маше крилом, па је стварао ветар. Кажу да је једном, тако, неком богаташу нанео

песак у очи. Кажу да су га због тога после убили. Кажу да о свему овоме постоје и писмени докази, али да су записани на језику који не зна ниједан жив човек. Тако кажу. А ко би га знао – можда и лажу. Чудан је данашњи свет!

ЖЕЉА

Особа женског пола, за коју се једино зна да има изузетно пријатан глас, случајно је позвала погрешан телефонски број. Човек који се јавио и објаснио да се ради о грешци толико је јако пожелео да види с ким прича да се у том тренутку претворио у телефонски импулс.

Никада није сазнао. Жена је и сувише брзо спустила слушалицу.

Епилог: Ако вам се понекад деси да док разговарате телефоном чујете неке непознате гласове или крчање, немојте да се нервирате. То само један изгубљени импулс тражи свој глас.

ТОЧКОВИ ИСТИНЕ

НИСАН заустави кретање својих точкова на самом улазу у подвожњак, пуног воде и блата са трактора, волова и опанака људи којих се сетимо да постоје кад на сто пристигне врућ миришљави хлеб и свеже убрана црвена паприка. Део тог трена смо и ми. Она љубавница по убеђењу. Ја љубавник по хтењу. У мислима стависмо упитник. Да ли је запуштен пролаз знак нашег моралног страдања? И саме одбачене ствари, порђали, прокисли фрижидери, давно ислужене плехане кофе, и све друго временом истрошено, подсећало нас је на важност тренутка, на раскршће, док смо понављали већ увежбани ритуал преласка на задње седиште аута. Одећа у нашим сусретима била је само сметња природним токовима живота. И брзо је није било по нама. Пужић из њених устију вукао је своје лагано, велико, влажно стопало по свој мојој кожи, што је пред њим пуцкетала од ишчекивања, а после набрекла се јогурила, посута сићушним капима, видљивим трагом љубавног надахнућа, трагом пролазности. Своје зањихале, крупне, дојке, с врха пурпурно црвене, и белуждрава бедра к'о речни облутак, тако и чврста, нудила ми је са пуно радости и усхићења. Али увек сам имао неки луди осећај, као да се подаје, не само мени, већ целом универзуму. Узео сам је, и сад, али много, много јаче. Зашто!! Зар се треба питати. Одговор је већ постојао. Зло се будило у нама са даном који се гасио. Горе, на широком асфалту, јурили су неки други, на исток у сусрет светлости, Христовог Васкрсења. Слутња се заданила. Проговорила је само једну реч: *доста*. Тачка. Нем. Није ме ваљда ни било, па ја сам за њу, избрисан цртеж, несигурном дечијом ручицом, белом, меканом,

пеликановом гумицом. Сада знам како настају Сазвежђа, тако је пукло у мени. А болело није. Дух је пре тога отишао. Ако се с њом поново сретнем? Мртваци не воде љубав, зар не?

Љиљана Милосављевић

МАТ У ДВА ПОТЕЗА

Плава машина на потиљку. Твој поглед још плављи.
Не окрећем се. Осећам, примичеш се.
Седим на крају колосека. Возови одавно не
пролазе.

- Шта радиш?! Питаш ме.

Ћутим. Гледам те.

Да ли сам ти поклонила осмех?

Не знам.

Устајем.

Седаш на моје место.

Улазим у аутобус. Са кајањем.

ТЕЖИ СЛУЧАЈ

Већ неко време побољевам. Мало, мало па ми нешто фали. Тако се осећам. Одем каткад и до лекара. Он погледа лабораторијске налазе, па по логици и обичају каже: „Нема овде ништа нарочито!” А код мене стање непромењено. Психички чак и горе. „Шта ако неће да ми кажу?” Лутам мислима. Враћам се у прошлост... Нисам тамо био лично или се не сећам, али пише у књигама. Писали о томе Андрић и Селимовић: како је било у време њихових јунака. У касабама се народ обраћао хоџама. А они њима – запис... За сваку бољку посебно. И сви задовољни. И хоџа и раја. Чим запис узме у руке, све прође. Мени би хитно требало неколико записа: један, да престанем мислити о болестима. Други, да ми се пензија преко ноћи умножи. (Као оно, устанеш ујутро, а испод квочке пиле!). Треће, да Она, на коју углавном мислим, почне такође да мисли на мене. Четврти... Пети... Богами, накупи се више бољки него кад сам се жалио лекарима. Изгледа да је у питању тежи случај.

PERSONALITY

Ко би рекао, каква риба, а мач носи! Стварно, ко би рекао...

SUMMER TIME

- Ти умеш да ходаш по срцу.
- То је зато што немам мозга.
- Или обратно.
- Да. Може бити обратно.
- Лажеш, хоћеш да ти уђем у реченицу!
- Само хоћу да уђем.
- Уђи.
- Хајде да се окадимо.
- Хајдемо.
- Породићу се на жици...

У фином диму и фонту Times New Roman, Regular, 13, ишчезла је из његових влажних руку, без чарапа. Како су чудно огромне његове малене влажне очи кад њима милује зимовник за чамце... Она седи на клупи, далеееееекој једној, гледа реку и својим лицем мази сунце. Користи његове очи да види небо и воду. Касно је поподне, сенке су златне. Заспао је на некој столици своје собе. Очи су му на њој, па му се чини како сања реку, њену кожу, пса... Ускоро ће у врату да осети потмуо нечујан бол. Рибе скачу, and the leaving is easy...

- Један пас...
- Оставимо га на обали, лепо му стоји.

СТРАНКЕ

Кад бих имао десетак синова, сваког бих дао у по једну странку. Шетао бих као господин без штапа и гледао у подне. Пушио бих лулу као Хемингвеј, а не као Моника Левински и гледао бих у народ с висине. Пишкио бих у златну гуску и јео врапчиће на ражњу, док ми не досади. Пијуцкао бих црмничко вино и тражио у њему истину. Носио бих лептир машну до пупка и трегере да ми не спадну гаће. Водио бих пса да залије бандеру и чекао да бандера пролиста. Писао бих песме и на њима шетао небом под облаке. И док бих се гегуцкао, на живот бих прдучкао. Не бих псовао режиму све по списку, него само председнику. Јер риба од главе смрди, а познато је да се од репа чисти. А народ је као стока, боље рећи као овце. Иду за овном као смрт за бабом. Ован као и сваки ован. Само блеји...

Али немам десетак синова, него само два. Таква су била времена. Они узалудно траже посао по својој земљи, али од посла ништа. Што би рекао господ Бог: „Мало морген!” Сад сви гладујемо од моје пензије. А земља нам је изгледа отишла дођавола. Али и власт ће, ако Бог да, за њом.

ЧЕКАЊЕ

Одговор на постављено питање висио је између две телефонске мреже, недоречен и уплашен.

Он је по ко зна који пут узимао телефон, гледао екран, чекао баш тај одговор на питање, које је те бесане ноћи послао на њен број „Да ли ти долазим у сан?”

Телефон се огласи питањем „Да ли вреди сањати?”

ПРАШЊАВ ПУТ

У левој руци цвеће, у десној штап. На раменима врелина јулска, очи заклоњене наочарима велике диоптрије. Прашњав пут дугачак. Корак спор. Далеко је гробље...

11. СЕПТЕМБАР 2001.

Јутарње небо касног лета. Високе куле Светског трговинског центра мирно стоје... убедљив имиџ светске метрополе... и наизглед обичан лет авиона... Па тај тренутак неверице и стравичног шока – авион улеће у кулу!! Облак експлозије... урушавање зидова, стакла, бетона, челика... једва видљиви суноврати тела појединих очајника у покушају да се искакањем кроз прозоре спасу и избегну смрт у паклу огња... Следи наилазак и другог авиона који улеће у другу кулу!!!? Поново облак експлозије... урушавање...

Паклени спектакл масовне смрти уживо на ТВ екрану као да већ дуго траје... Помисао на жртве... ужас догађања блокира свест... хаос у тражењу спаса земаљског живота бројних невиних жртава... хаос у самоубиачком очекивању „вечног живота” као награде за жртву убица-самоубица!? Стравична хаотична смеша земаљског и небеског у игри размене моћи... тријумфа и осветничке мржње...?! Понављање далеке историје? ...које кажу да „више нема”!...

Срушене куле
у Њујорку... Вавилон
XXI века?

Око рушевина испод
слоја пепела
и опало лишће

ДОТ КОМ

Бољевац Виа Осло

И сеоска учитељица, нека буде Мара, одлучила је да оде одавде.

Све јој је докурчило: и лоше урађени писмени задаци, и блато, и самоћа.

Сања о томе да шета корзом, а да не гази по крављим говнима, да комуницира са мушкарцем који мирише на прашак за прање, да има пуно здраве, дебеле деце и башту са плавим цветовима, да има свој новчаник, да посети биоскоп у коме се репертоар не своди на Згодну жену и Три амигоса.

Платила је колико треба и поставила генералије на lovelymaidens.com. 28 година, непушач, воли да спрема колаче, уме да плете. Слагала је висину за 2 цм и прескочила причу о послу. Није било места да напише како је умирују читање руске поезије, снег и мужење крава. Намерно није хтела да помене како живи у неомалтерисаној кући у Бољевцу са оцем који се никада не трезни. Изабрала је најдопадљивију фотку, ону где седи са прекрштеним ногама у зеленој мини-хаљини од стреча. Од узбуђења је сутрадан пропустила наставу.

Дан, два, три, није прошло много, на капију је закуцао комшија који зна интернет и компјутере. Много је срећан због ње. Јавио јој се муж, из Осло, из Норвешку. Зове се Ларш, пише се Ларс, а чита се Ларш. Инжењер, пристојан, старији господин. Зове је да дође кад год јој одговара. Ево, све има одштампато.

Мислила је да ће умрети од топлоте. Те ноћи је сањала Норвешку и доста се овлажила, а ујутро је чврсто одлучила да више не иде у школу, да на пут

крене што пре, да прода краву и у Београду, успут, намести труле секутиће.

Када је продавала Брену, лепо је срачунала да јој буде довољно да купи карту до Београда и да намести зубе. Напустила је кућу без поздрава и одвукла две кесе до аутобуске станице. Села је на треће седиште у аутобусу на перону 2. Прво ће до Београда, одмах после у Осло.

Видео сам је синоћ како се пење Балканском и тражи зубара.

НЕДЕЉНИ РУЧАК

Три су сигурна знака гладне душе и празног новчаника у нашем просечном домаћинству: бледи миље (ресавски ручни рад) на наслону прашњаве и закрпљене фотеље, даљинац (купљен 1990. на осам месечних) упакован у провидну кесу, татин прдеж који се осећа све до трпезарије у којој се пуши недељни ручак.

Данас је недеља. Недељом у 13:05 почиње традиционално породично окупљање. То је једини термин када смо сви (тата, мама, сестра и ја) у кући и када морамо да будемо у кући. Док тата копа нос и гледа Серије А, Јасна на пластичну мушему набацава ножеве, виљушке и кашике. Некада је тата проверавао распоред и поравнатост прибора, а било је и салвета – ових дана не. Мама онда, у 13:01, свечано унесе лонац са нацртаним ћураном, из кога се диже пара масне, домаће, кокошије супе. Тата у 13:02 приђе столу, удари пар пута кашиком о тањир (нема позивања!), сви оперемо руке и до 13:04 заузмемо своја места. Мама наспе свакоме колико треба и онда сви једемо.

Тата је и данас заједљив, надркан и инсистира на разговору о политици. Јебем ти матер, то су опет они

твоји нерадници. Нерадничка генерација. Само кафић и... знате даље. Отприлике је то то. 52 пута у години иста прича. А ја хоћу само, као сваке недеље, да поједем ове дугачке резанце, мало полубајатог хлеба и инстант пиреа. Хоћу да напустим свој посао ноћног портира, хоћу да пољубим њену глатку сису, добијем сто хиљада на кладионици и онда се убијем.

Док смо жвакали пире у тишини, неко је зазвонио на вратима. Мама се тргла и испустила нож. Тата је смирено рекао *Ја ћу* и отишао да отвори. Подигао сам лагано главу од тањира са кромпиром који дише, али то је била само прегојена комшиница Дада која је измислила неки проблем (данас јој треба ручни миксер) и дошла да види шта има ново.

ПРВА КАФА

Иако смо се већ били поздравили и ја кренула, изашао је и питао ме хоћу ли с њим негде на кафу. Питала сам где; и рекла да хоћу.

Кафа је била горка и одвратна, наравно, јер ја иначе и не пијем кафу, али у овом случају нисам имала храбрости да проверавам да ли ми је позив био упућен због кафе или због мене саме!

КРАТКА ПРИЧА О ЧАРЛИЈУ

Мој пријатељ Чарли Поповић само је једном волео, једном као сто пута заједно, и ето, није могао даље.

Нико није познао свог брата у бескућнику који је тихо умирао поред полупразне картонске шоље за кафу.

Хај, Чарли, добаци му проститутка мислећи да он одмара, са полуотвореним плавоизбледелим очима наизглед загледаним у врх торња цркве Свети Патрик.

Једна елегантна госпођа, два блока ниже, узимала је такси и хитала према пословном делу Доњег града, занета својим мислима. Није ни знала да бескућник, плавих очију, Чарли Поповић, напушта град тихо и полако. Исти онај Чарли који је пре двадесетак година са истом том сада пословном и проседом женом уживао на рингишпилима и плажама Кони Ајленда, верујући да је нашао себи срећу под капом највећег америчког града.

После жестоке и кратке љубави, свако је отишао на своју страну. Она је нашла себе на Вол Стриту, а Чарли себе само на стриту.

Око три и десет, као болесни голуб у сенци велике катедрале преминуо је наизглед један обичан бескућник. Полетела је његова уморна и ослобођена душа врх кровова сивих зграда и придружила се јату које је јездило према небу.

Валентина Николић

ЗАПИС

Била сам тамо, видела Васељенску патријаршију и трећину стуба на коме су Христа мучили.

Била сам тамо, упалила свећу и додирнула стуб на коме су Христа разапели.

Фотографија ми из неког разлога није успела, а ни писање о томе ми не полази за руком...

КОМПАРАЦИЈА

Посматрам нешто овог мог лепог певца и упо-
ређујем мој и његов сексуални живот. Ја сам у односу на
њега нула. Он сваког јутра пева, а мени се плаче. Увек
ме чека гомила безначајних послова за које ја мислим да
су важни. Знам да ће он једнога дана завршити у лонцу;
бар нека фајда од њега. Ја ћу скончати не завршивши
своје безначајне послове и неостварене жеље. Обојица
ћемо брзо пасти у заборав јер живимо у сулудом
времену. Или бар ја тако мислим?

СУШТИНА СТВАРИ

„Није он тако лош, само није добар. Прецењен је,
као и све у нашим радњама. А досадан је као рекламе
усред доброг филма. Оставићу га на недељу дана или
отићи заувек код своје мајке”, причала је сама себи.
Обраћала се зиду да не испадне луда, а била је бесна.

„Е, Ана, Ана, за кога си се удала!”

Иако није пушила, она узе сада једну његову
преосталу цигарету из кутије и изгужва кутију онако
како он то ради. Запалила је цигарету, пустила тихо
Паваротија. Као што он то ради. Узела је фасциклу са
његовим кратким причама и смирено почела да чита.
Благо се насмешила, баш као и он. Полако је улазила у
његов свет.

Од тада више није било свађе. А и сексуални
односи су учестали.

КУРЈЕ ОКО

Где и кад стопало журног може најлакше наћи стопало доконог? На аутобуској линији 25, на станици код Тржног центра Вождовац, сабајле.

- Извините.

- Јооој, моје курје око, курје око моје, око од курјака што припада мени, јоооој! Зар то учини матором човеку, зликовче црниии!

- Страшно ми је жао, молим вас.

- „Страшно ми је жао, страшно ми је жао”! Није ти жао као мени што сам те срео, балавац!

- Стварно извините.

- Ма шта ја имам од твог извињења? Извињавај се ти твој тати што те правио тако кракатог. Који број носиш? Педесет и седам?

- Четрдесет и пет. Рекао сам вам да ми је жао!

- Опет се вајкаш? Је л’ се вајкаш сваки пут кад оманеш? Кад би неко то читао, штампао бих твоја вајкања у тротомном издању!

- Молим?

- Ма, сад молиш а малопре си био пун себе и заповедао! Крпо!

- Ви то мени?

- Теби, теби! Нагазиш до даске а онда - паф, ништа!

- Тако значи?

- Тако већ десет година! Покушала сам све, пезила, умиљавала се, испуњавала ти сваку жељу, од хране на чудним местима и везивања до животиња! Ти си пропао и као персоне и као мушкарац и могу само да кажем да ће пре да дигну београдски метро него ти ту беду међу ногама, Властимире Терзићу! Ти... ти покретна анти-рекламо за вијагру!

- Власто, јеси ли добро? – упита власник журног стопала.

- Шта те заболе како ми је?! – одговори урлајући власник доконог стопала и обеси се о сопствени упитник.

ПУДЛА ГОСПОДИНА ЈАНКОВИЋА

Господин Јанковић је извео пудлицу у шетњу. Била је то средња пудла априкот боје. Није марио за прописане фризуре које су пудлице по правилу морале да шетају. Сматрао је да је то бацање новца, а уосталом, шта ће људи помислити. Већ је овако сумњив. Мушарац, сам, шета пудлу.

Сваки дан је био некако сличан оном претходном. Живео је сам, односно, живео је са пудлицом. Имао је 42 године. Неожењен. На бироу. Крцкао је неко наследство и шетао средњу пудлу априкот боје. Шетао је, и често би застао поред светлеће рекламе једне култне биртије у парку. Застао би и опет прочитао назив: Шанса.

ЕХО

Стао је на ивицу. Испод њега је кањон. Око њега стене. Оклевао је једно време. Уместо да скочи почео је да виче. Ехо му се враћао. Тако је остао да слуша. Себе из прошлости.

ПОДРУМ

Приметио је како њени прсти скоро нехајно слећу на његово колено и ту се гњезде и протежу попут мокрых крила какве птице. Њене намере су биле и више него очигледне. Зграбио ју је за руку и повукао ужурбаном за собом. Није се љутила због хитрине поступка. Где ће? Подрум његове зграде изгледао је као једино прихватљиво решење, мрачан, издвојен, нечујан, далек. И потпуно непредвидив. Ко би помислио да су доле? Почели су нестрпљиво да силазе. Те кратке степенице сада су попримиле изглед непроходног, стрмог брда. Некако су сишли. Мрак им се лепио за очи, али још увек су осећали стисак једно другог. Мислио је да газе по остацима неке растегљиве, труле материје, по мокрым новинама које су бубриле и скупљале се под њима. Мирисе није осећао. Врата која су морала да их уведу у другу просторију одвела су их само до нових врата. Гледајући очима на врховима прстију пружао их је испред себе попут лампе и опицавао. А онда је осетио да другом руком стеже сам себе, ње није било. А подрум је почео да се скупља и сужава као да дише. Капљице мрака капале су са клизаве таванице. Осетио је громуљице лошег креча са зидова како га боду у леђа, паучину која му се хватала међу зубе. Искрзане даске подрумских врата гулиле су му шаке. Таваница се спуштала, пролази постајали узани и тесни, мрак голем, свугде су вириле назубљене главе ексера и комади зарђалог гвожђа, а зидови око њега као да се протежу, увлачили су га у себе. Било је тесно, гробница. Вриштао је за помоћ.

Пробудио се тешко, морао је голим рукама да разгања завесе мрака. Протрљавши очи, подигао је главу и погледао испред себе.

На радном столу стајала је још неотпакована диплома факултета коју је добио претходног дана.

КРЕТАЊЕ

Ја, као сасвим зрела и наводно самостална особа која се најкраћим путем и са привидном лакоћом креће од тачке А до тачке Б и ту и тамо застајкује да ухвати дах, када бих успут налетео на тачку Х био бих приморан да је игноришем тим пре што је вера у тачку Б већ почела да се сумњиво љуља а сећање на тачку А је полако али неумитно бледело и нит која их је повезивала губила је својства за која се претпоставља да су неопходна не би ли успела да издржи терет моје маленкости а све то уз разумну претпоставку да моји невешти кораци изазивају вибрације које све то додатно отежавају. Чак, штавише, понашаћу се као да тачка Х никада није ни постојала и тим пре што је њено субверзивно деловање у правцу поистовећивања са тачком А или Б јаче.

Ал' несумњиво је то да бих се кретао, можда посрћући, можда и тешка корака и са зебњом у срцу, чак и кад не бих имао ни тачку А ни Б, па чак ни Х која их оспорава а тиме и потврђује, ипак бих се неумитно кретао, па чак и без мене и упркос разуму остало би само кретање у етру које ме призива и увлачи у себе.

ОДЛАЗАК

Сасвим обична станица у наизглед обично јутро. Распрсло се небо и веје, бранећи оку спознају где бело почиње а где завршава. Заробљена у чекању, старица, са борама од пелина и погледом заривеним у недоглед. Под изношеним капутом закопчане године, седа коса пркоси нарастајућој белини. Шкрипи ледена покорица под ногама. Рамена повија претешка торба из које провирују два лимуна – клицање Сунца под жутом науљеном кором... Трен прекида трајање, без корака, без наде, узима дах и леди мисао... Сада коса у снегу – бело белом. Откотрљано жуто – снага Сунца изгубљена у снегу...

Искрцана рука старца злослутно уздрхта над шољом чаја, давно охлађеног, без лимуна...

ДОГАЂАЈИ КОЈИ БУДЕ НАДУ

Томач најпре пуко па се бацио са солитера и поново пуко начисто и коначно. А Троска, онолика жена, сва се истопила и ископнила попут лањског снега. Господин Лукан рикнуо од чуке, а Петрава се распадала све до самог краја. Оно луњало Будар црко негде ко псето. Ни гроб му се не зна.

Ожанка је, онако нежна, постепено увела као цвет.

Чешњак се најзад обесио и тако окончало.

А Драђан умро фино, у сну. Баш је лепу смрт имао какву би свако пожелети могао. Чак му је лице имало некакав блажени изглед са тајанственим полусмешком.

Треба издвојити комшију Шифана који је ни жив ни мртав. И случај породице Крашета који су у то време женили сина и баш су се људски провеселили. А тек Дурчери који су добили праунуку и три дана и три ноћи пили, свирали певали и пуцали. Читав комшилук је све то морао да слуша и практично у томе учествује што је типично за догађаје који обећавају и буде наду.

НЕИЗЛЕЧИВА ВАРИЈАНТА ОПТИМИЗМА

Баба лежи већ данима и уопште јој није добро. Одговарамо комшијама и рођацима који се повремено распитују о њој да јој је све горе. Све теже дише, срце јој једва куца, крвна слика лоша, ноге је више не држе, лице јој је изобличено, очи су јој упале. Опште стање се из дана у дан компликује и усложњава. Но, сви ми осећамо да се ближи тренутак када ћемо најзад о нашој баби моћи да причамо све најбоље.

СВЕТКОВИНА

Када Он долази, тихо куцајући на врата, и прелази праг, испитујући атмосферу дома и знатижељно тражећи газдарицу, она се у трену преображава за Њега. Из ње зрачи топлина добродошлице.

Пустиња, како Он у шали назива њену кућу, претвара се у најлепшу оазу. Оазу само за њих двоје. Онда почиње светковина. Налик на позориште. И за децу и за одрасле. Какву само чудесну моћ трансформације имају! Она игра за Њега, Он је за њу главни и једини глумац. Глумац од свег срца! Његов смех одзвања. Радост царује кућом. Она, разиграна као девојчица. Не зна шта би пре. Седа му у крило, љуби му очи... Гости га специјалним афродизијацима. Хлеба и игара, све је прострто, на заједничкој трпези и у постељи.

Од његових речи и додира, очи јој се пуне сузама. И нико никад неће знати зашто та жена плаче. И кад је Он ту и кад одлази, суза у оку остаје. Да чува једно сећање. Чудесан занос! И наду да ће поновити њихову јединствену светковину...

НОСТАЛГИЈА

Данас је свети Игњатије, мајчина девојачка слава. Каква ли Видочка девојче, пунца, беше! А, сад, жал за младост у њој све јача. Жал дубока као море...

Све чешће, сећа се. Прича, прича... Њеној причи никад краја. Боже, зар стари људи само од прошлости могу да живе? Носталгијо, носталгијо, име ти је крштеница!

Је ли све било баш тако и толико лепо и добро? Ако јесте, повратило се, што се повратити не може. Ако није, нека га, нек тако пурпурно у сећању стоји записано.

Добро је што је тако, како је! Да не кваримо...

Волим када се очи моје мајке зажаре тако младачким сјајем. Кад причу врти ли, врти, по ко зна који пут...

Не мари. Волим кад је срећна.

ПОСЛОВИЧНА ПРИЧА

Тај сам дан по јутру познавао без икаквих проблема.

- Којим си путем ишао, мој синко? – упита ме старина, прво људско биће на које наиђох, дрхтавим гласом.

- Хипотенузом – стидљиво одговорих.

- А ја преко обје катете – прекорно ће старина. – Из простог разлога, јер је преко прече, а... – погледа ме напола испитивачки, а напола празно.

- А наоколо ближе – признадох ја вољко, јер ми се старина урезала у памћење.

- Ко је онај? – упитах ја њу за промјену, показавши на индивидуу у нашој непосредној околини који се, јако речено, чудно понашао.

- Ах, не питај – одговори старина, мало касно и потпуно узалудно. – Он ти је отприје био подобро луд, а јуче му је један, тек нешто паметнији од њега, обећао брда и долине, па се овај сада...

- Радује – тријумфално заврших ја на свеједнако одобравање и наставих своје свакидашње путешествије. Није прошло много када морадох наново застати, наишавши на огромну рупу лоцирану на златној средини цесте. Опрезно се нагех и погледих доле.

- Немој ми рећи – наредих човјеку који је мирно сједио на дну. – Другом си јаму копао. – Не питах, него чисто закључих.

Човјек, посрамљен, обори дотад хоризонталан поглед.

- Јесам – мораде одговорити.

- И сам си у њу упао – наставих ја потпуно непотребно.

- Као што видиш – обори он поглед на обје плећке.
 - А знаш ли, биједни човјече, шта си требао урадити да ти план успије.
 - Сада знам – одговори он полако, са обје руке дижући поглед – Ископати рупу, прескочити је, па тек онда рећи хоп.
 - А знаш ли шта си ти сада? – благо му упутих ново поучно питање.
 - Знам – опет ће он, положивши тек уздигли поглед – Генерал!
 - Али... – помогах му ја несебично.
 - Послије битке – заврши он, положивши и остатак свог тијела у висини очију.
- Са неким нејасним осјећајем потпуног испуњења, наставих ја пут преко пете горе, не видјевши ниједно једино море, али и не подеравши ниједан пар чизама.

СРЕЋНИ ДОБИТНИК

Јутарње Сунце обасјава беживотно тело. У згрченој шапи, лажни лото тикет. Црни мачор њушка леш. Убрзо одустаје и одлази у кухињу.

Последња Хорхеова мисао, пре него што ће кренути ка светлу, тицала се Карлоса. Тучак за месо сам могао очекивати од оне његове роспије. Али од њега?! Папучић се претворио у животињу...

Да је неко променио проклету сијалицу у ходнику, можда би видео да се комшија не враћа празних руку. Интуиција му је говорила да не отвара врата. Ипак... Први ударац је био посред чела. Зачудо, није осетио никакав бол.

Када је испратио госте, Хорхе је отрчао до спаваће собе, бацио се на кревет и забио главу у јастук гушећи смех. Какве су само фаце направили! Очи као у буљине. Она је тражила и зашећерену воду...

- Живели! – Куцнуше се. Карлос и Ингрид сјурише шампањац низ суво грло. Ладно је убо седмицу, стипсатора. Који ће њему кинта?

Зазвонили су тачно у договорено време. Изнад глава им је лебдело питање. Зашто ли их је позвао на вечеру? Ако крене да смара, изговориће се раним устајањем.

Хорхе је стајао на тераси и пушио. Кроз отворен прозор суседног стана допирао је уобичајено прегласан разговор младог брачног пара. Прескакали су с теме на тему не задржавајући се на свакој дуже од десет секунди. Политика, проблеми на послу, милионски лото добитак, трачеви...

- Знаш ли како по згради зову Хорхеа? – Тргнуо се када је чуо своје име. – Не. – Јахач Апокалипсе. – Е, баш су га уболи!

Подругљиви смех му је запарао бубне опне. Бесно гњечећи пикавац о металну ограду, Хорхе промрмља – Нека, нека, ко се задњи смеје...

ДОНА Е МОБИЛЕ

Кувано вино убрзава промрзлу циркулацију. За столом, професор и два пулена испијају трећу туру. Мирише каранфилић.

– Кажем вам, жена увек воли да на неки начин буде понижена, то им је урођено... – Феминисткиње би Вас разапеле на лицу места... – Немој, молим те, знаш шта ја мислим о томе...

Келнерица приноси пуне чаше. Док се нагиње, мушкарци фиксирају излизани деколте.

– Шта је профо, опет трујете децу, а? Не слушајте га, свакој генерацији прича исте глупости...

Заједнички отпративши заносно њихање бокова до шанка, наставише разговор.

– Ако будете имали среће, налетећете на неку позитивну кучку, али...

Звони мобилни. У прегласном микрофону одзвања хистерични алт. Професор гаси цигарету и устаје.

– Да, драга, долазим одмах.

ПРИЧА О СМЕХУ

- Не могу да схватим! – рекао је збуњено тата – кад смо били деца, трчали смо и смејали се и правили несташлуке. А он је тако миран као... као да је одрастао.

- Мило моје... – рекла је мама плачући и загрлила петогодишњег сина.

Син је седео поред мајке. Није се плашио. Знао је да га отац и мајка воле највише на свету и да су им његове потребе (скромне, додуше) увек биле приоритетне. Дечак је знао ценити то. Чуо је безброј пута мајку како увече тихо плаче и оца како је теши: „Снаћи ћемо се некако. Детету треба јакна и ципеле. Тражићемо нешто јефтино, биће све у реду...” Дечак је хтео да им узврати љубав. Слушао је њихове приче, туговао са њима, радовао се... мада у тој кући је било мало радости. Родитељи су увек били озбиљни и брижни. Зато је било несхватљиво кад је комшија лекар питао да ли се они икада смеју.

- Идемо у парк! – рече одлучно отац.

Било је лепо пролећно јутро. Сунце је грејало, а птице су цвркутале на сав глас. Отац је узео мајку за руку и потрчали су један круг око сина. Онда су њега узели за руке и потрчали. Када су стали, дечак увиде да му мајка има најлепши осмех на свету. Видевши их тако сретне, одлучи да им узврати љубав. Затим коракне и повуче их, те потрчаше још један круг...

Од тада, сваки дан су одредили време за смех. Смејао се отац, мајка, а видевши њих – и син.

ПИСМО

Држао сам писмо у руци, и нисам га умео прочитати. Гледао у њега, у та чудна и страна ми јапанска слова. Окретао сам га, нисам знао чак ни да ли га држим исправно.

Затезао сам очи чинећи их косим, не бих ли успео да допрем до садржаја, чак обукао и кимоно, и везао траку преко чела.

Ништа није помогло. А тако ме је копкало да прочитам шта пише.

Крупна слова смешила су ми се у лице. На трен ми се учинило да се баш лепо забављају.

СРЕЋА

Ветар јој је мрсио косу, а мени мисли. Свестан тога – додао сам гас.

АРИЈАДНА

Кад су се и улице родног града претвориле у лавиринт без излаза, схватила је да се изгубила у животу. Чекала је да буде избављена уздајући се у клупко прича које носила под кожом...

... И ено је, још увек лута међу зидовима свог затвора и говори сама са собом.

Не схвата да се избавитељ неће појавити, јер још није нашао излаз из сопственог лавиринта.

СКАРАМУШ

Сањам себе у црном костиму скарамуша. При том сам свесна да сам лик из јапанског кабукија. Публика ми френетично аплаудира, смеје се, док ја у сузама покушавам да објасним да не припадам комедији дел' арте...

СЛАГАЛИЦА

Као сасвим малу, успављивали су је чудним причама (мајка; па и отац, понекад – док се није родио брат). Личиле су на бајке које сви познајемо само по томе што им је крај увек био леп – мада би га обично сазнала тек ујутру, уз вруће кифле и тиху музику с радија. Касније, кад је већ ишла у школу, мама би јој само кратко пожелела лаку ноћ оним „Лепо сањај, малена” – нежним додуше, иако су се пољупци проредили (из друге собе тај нестрпљив очев глас!). А девојчица би, сама у мраку иза затворених врата, дуго зурила у таваницу... С новим даном би опет прво зачула очево гунђање – упадао је сумануто будећи је и пожурујући да не закасни. Не, није каснила, никад, али је у свом чистом срцу осећала да нешто пропушта. Мајка је све више ћутала, тутнула би јој ужину и само је немо испратила погледом: и даље нежно, али некако празније.

Порасла је, отела се. Са оцем једва да разговара. Не примећује га. Ни брата, који је ту негде (свој на своме!). Мајци се обраћа колико мора, кад види да јој баш значи. Али јој се не поверава. Не поверава се никоме. Момци за њом лудују зато што је тако тајанствена и ћудљива – уме некад језиком да удари као бичем, али јој не узимају за зло. Уме, уопште, много више него што показује. Као да јој није стало.

Уме ипак и да сања, још увек онако лепо како јој је мати желела. Сања читаве приче, најнеобичније. Тад се, окупана светлошћу, ујутру буди са сузом у оку – и дуго зури у таваницу.

ЊЕН РОЂЕНДАН, ТРИДЕСЕТИ

Пуна соба и празан поглед, корак отежао: сама.

БОЛЕСНИКОВА ПРИЧА

Лежећи у кревету, сам и уплашен, болесник, врло стар, врло плачљив и врло добро упознат са својом суморном дијагнозом, пребројавао је у мислима преостале дане. Није желео нити једног прескочити, за сваког сматрајући да му је неопходан и да ће у себи донијети нешто одлучно и важно. И ако му се у цијелом његовом животу није догодило ништа занимљиво, различито од онога што зовемо сивило испразног живота.

Исправа је имао осећај да му бројање будућих дана не иде лако од руке, збуњивало га је присјећање на јутарњи докторов забринут израз лица и неко његово мрмљање које је требало бити одговор на болесникова питања. Ах, ти доктори.

Онда се болесник присјети и приче о оном доктору који је недавно неочекивано умро, и то прије својих најтежих пацијената. Он је био здрав, они су били отписани, а надживјели су га, сватко за понеки комадић живота.

Смјешкајући се тој причи болесниково пребројавање преосталих дана протегло се на тједне, на мјесеце. И би он врло задовољан са својим визијама, јер је на листи судбине пронашао довољно простора за цијели низ дана који су га чекали. Није било разлога да буде другачије, без обзира на заслуге. И када је тако дошао до једне изгледне и задовољавајуће бројке уснио је болесник сретан и озарен.

Послије је нећак који је болесника нашао мртвог свима тврдио да се старац смјешкао, што нећаку нитко није превише вјеровао, јер приче о радосним мртвацима сви узимају са највећом сумњом.

ПОГЛЕДИ

ЕНА

Ја имам само осмех и лепу реч. Ујутро, кад полазим у дућан, обавезно их понесем. Осмех спреим у угао уста, а реч испод доње усне. Никад се не зна кад могу затребати.

Кад важна муштерија наиђе, осмех хитро скочи. Реч понекад будим. Пробуди се, срећом, брзо, јер плаши се она мене – једном сам је два дана жвакала кад ми је пропао бесплатан превоз до града.

Код охولة Димићке још пре скупог парфема нађуше они расходовану бунду, код ћерке глумице Спасићке, која замењује леђу мајку, фрај улазнице, у Мутићевој ординацији прескачу ред, од Тасићке наследи прочитане најновије књиге, од помодарке Милићке старе часописе, Ставрићкиној шиваћој машини подметну распаране шавове, а од Ане, са којом трунем у овој промајној бараци, извуку замену кад год хоће... и тако се потре та неправда, што оне имају – која мужа, која титулу или имање, и дечији осмех и сузе, и свађе и измирења – док моје јалове године, бесне, изједају у изнајмљеном собичку изневерена надања, изгубљене циљеве, бесмисао, разочарање.

АНА

Ја имам само осмех и лепу реч. Осмех се помоли ујутро, чим се умијем, а понекад и пре, да поздрави сунце. Реч се немирно врпољи, али нема коме да полети у мом изнајмљеном собичку, па једва дочека дућан и прве муштерије.

Од веселе госпође Димић она добије голицаву причу, од мале Спасићке, која замени уморну мајку, анегдоту из школског живота, од др Митића савет, од професорке Тасић утисак о синоћ прочитаној књизи, од млађане Милићке модне новости, од костобољне Ставрићке приповест о тиштањима, од моје Ене, са којом међу шареним рафовима делим добро и зло, радост што јој у светло бојим тмурне дане...

...и тако туђе лепе речи испуне мој дан, милују ме уместо драгана, расту уз мене уместо деце коју немам, воде ме на далека, незнана места, са њима се радујем и због њих тугујем и цео свет је мој.

ИНДИЈАНСКА

Звали су је Душа која мирише, име које се у њеном племену давало девојчицама рођеним у праскозорје увијено у ружичасту измаглицу. Она себе није никако звала, јер се није делила од дрвета у шуми резервата, крупног ливадског цвета, вијугаве пруге потока изнад колибе или облачка на модром земљином шеширу испод којег се девојчила.

Нерођену мисао о себи њихала је у бешики старамајкиних прича из давнина, у лепим призорима који мајчини прсти ткају на ћилимима, у звонким речима песама на језику њеног племена којима се буди пролеће.

Кад се онај који одлази вратио, њена тетка, која га је прва угледала, прекрила јој је очи дланом и главу скрила у своја недра. Узалуд! Кад јасмин процвета, не мораш га видети да би то запазио. Тако је и он запухнуо село мирисима далеких улица, искрзао свечану тишину сокака цоктањем градских потпетица и достајанствену

таму шуме раскомадао удаљеним одсјајем шљаштећих лампиона.

Све је Душа која мирише у једном даху усркнула и више није било мајчине бриге ни очевог страха које би у њу повратиле свежину прадавних времена, којима лутају слободна крда по бескрајним преријама и ништа није ничије, јер никоме ништа не треба до онога што ће му дати живот.

Кад су се магловита светла изоштрила у периферијске кафане и изнајмљене собе, маслинаста свила њене коже и бисери зуба већ су постали јефтина роба за лучке раднике и пијане морнаре. Кад се месец изјео неколико пута, Душа која мирише легла је и чинило се да више неће устати.

А онда се зачуо слаб лепет – далеко шушкање, мешкољење, комешање азурних висина. Као латице су по њој провејале, жамораве, жубораве, и сетне, и распеване, све речи из давнина испричане у топлом мраку колибе.

У ЈЕДНОМ ДАХУ

Никако да признам, али покушаћу овога пута – проблем је веома једноставан – већ читав век бежим од сазнања да сам кукавица.

То чиним крајње опрезно, будући да бројни непријатељи прате сваки миг, сваку гримасу и наговештај на мом лицу. Ношен духом сујете, упуштам се у сулуде подухвате, не бих ли измамио нехотичан осмех на лицу света. Раним јутром идем на послове које сви, који имало држе до себе, са гнушањем одбацују. Моје деснице многи су се понизно клонили, знајући да силовито разбијем гард у делићу секунде. Успешно сам, деценијама чак, гајио у себи помисао о тобожњој храбрости, све до недавно, када су моји ставови тако жалосно били срушени једним несрећним случајем.

Непознати противник изазвао ме је – и ево ме опет са песницом високо подигнутом, спремно на напад. Размењујемо прве ударце, осећам силину његовог замаха и – падам.

Како да се изборим са њим, ја лежим оборен, док је он без плоти, креће се бешумно и препознаје се само по осећају мучнине и убрзаном раду срца који изазива код жртве. Име му је Страх.

ДАНИЛОВ МАНИР

(Хармсовштина)

Петар Подвижнички живео је у српском граду Без Музике. Онда се упутио у престоницу да би научио ноте код тамошњих мајстора. У Престоном Граду је било тако тужно, да је Петар плачући пошао. Пакет марамица добио је у општежићу Преподобног Пустиножитеља Пчињског.

Обрисавши Лице, пожелео је да проба скуфију, сматрајући да човеку пристоји да буде пробан. Но, говорити о томе је изнад наших могућности.

Било би одмереније да се посветимо ћутању.

И то је почетак.

NOTBREMSE

У возу сам нашао све своје. Све своје наде и страхове. Своје љубави и смрти. Дане и ноћи.

Једном сам у купеу нашао своју мајку како доји нечије близанце загледана у прозор. У прозор. Не кроз прозор.

Сео сам поред ње и ухватио је за руку.

Мама. Мама, погледај ме. Мама, чија су ти то деца.

Она ме пресече погледом.

Па моја. Моја два сина.

Мама, па ти већ имаш једног сина.

Њих смо добили пре тебе. Оставили смо их у возу замотане у џакове.

Твој отац је тада мислио да смо премлади за родитеље и да ће тај посао боље обавити пси луталице. Данима је надахнуто говорио. Моји ће синови, моја крв, као некад Ромул и Рем, подићи нову цивилизацију. Цивилизацију која неће имати никаквих додира са овим усраним светом. Они ће бити Соломони... Ентитет у ентитету. Међу световима свет. Исконски чист. Само они ће знати да сачувају своје Еденске вртове од ових говнара. Оградиће га зидом који ће се видети са Венере. Без политике, комунизма и капитализма, без лобирања, без Народа Са Пет Акцената, без транзиције, светских поредака...

Нисам имала куд. Знаш да сам одувек била слаба на његове жеље и параноје.

Како се зову? Немој само да ми кажеш Предраг и Ненад.

Нисмо хтели да их крстимо да их не би на било који начин обележили људскошћу. Да би их пси лакше

прихватили. Чак их нисам ниједан пут купала после порођаја.

Ал' не знам што их пси неће!

Сада понекад намерно залутам у воз само да бих их видела.

Ја, као једини законски син свога оца, морао сам га одбрани и сложити се с њим. Овај систем стварно заслужује корените промене. Мада ми је, као њен једини законски син, жао мајке.

МОЈ ЗУБ

Био сам млад и луд. Рекли ми мора да се вади. У војсци још осамдесет друге. Ја их послушах. Рекох шта ја знам. Како га ишчупа к'о да се отвори бунар у мени. Сео после испред ординације. Ставио на длан и гледам га. А он дише. Тешко, к'о да му је цео свет сео заврат. То вече се напих к'о свиња. Кукам ја кука он. Не прође ни две године ови остали умњаци иструлеше од туге и муке.

Овај мој остаде сам. Без икога. Осим мене, крвника свог.

Од тад не прође ни трен да сам га оставио. Ово моје сироче. Свуд сам га носио. Ево већ двајес година.

На ратишту био са мнош. Целу Славонију са мнош обишао. Постадосмо ратни другови. А има заједану нарав у пичку материну. Тврдоглав. Знао да ћути по годину дана. Неће да комуницира, каже, са мнош. Онда попусти. Ни он није од камена.

Кад сам почео да пијем, озбиљно поче да ме игнорише. А кад сам први пут ударио жену, касно ноћу, после сам га чуо као плаче заједно с њом. После тог шамара све крете низбрдо. Почео кад год је видим да ме сврби длан.

Остави ме жена. И одведе децу. Оде са децом код своје тетке на Нови Зеланд. Не знам ни где је то.

Он од тад полуде. Више ме ни не примећује. К'о да га друга рука носи. Дању тешко ћути. К'о да, Боже ме прости, није жив. То некако и преживим. Ал' ноћу. Ја легнем а он крене да стење, шкрипи, лепо чујем како пуца у себи, прска. Мени кожа тесна. Грашке зноја само пиче из њега. Да се питаш одакле у толицком створу толико воде. Ја тек пре зору заспим, кад се он као малко смири. Устанем луд. Дан некако претркељишем и увече наново. Тај пакао траје, ево, већ седма година.

Једног дана сам само пуко. Продао гомилу неких ствари по кући. Купио карту.

Веруј ми како сам почео да се пакујем моја душа престаде да цвили. Лепо поче да добија црвенкасто белу боју. Живу боју. Боју која дише. Не више ону к'о мртва кост. Процвета. А и ја с њим.

ДОБРО ЈУТРО

Јутро се полако увлачило у моју собу и гребало ме по капцима. Сат је пиштао у правилним интервалима од две секунде.

Зар је већ осам?

У соби је било хладно. Неволјно сам устала из топлог кревета и погледала кроз прозор. Гола кајсија је гранама нешто хистерично писала по мом прозору.

Зар је већ јесен?

Отетурала сам се до купатила и огрнула баде-мантил. Капљице воде сливале су се са мог лица у умиваоник. Узела сам пешкир, обрисала се и сударила са мојим ликом у огледалу.

Зар је већ тридесета?

Листам часопис док испијам јутарњу кафу. Заљубљени парови ми се ругају са шарених насловних страна.

Зар сам још увек сама?

Читам огласе за посао... „до тридесет година старости...” и мислим како ми је управо данас истекао век употребе. Бар за овај оглас. Надам се.

Диплома правног факултета стидљиво извирује из флаше вермута, која јој прави друштво, ту, за баром.

Зар је ово живот?

Со се разлила по мојим образима, неконтролисано односећи сваки дашак наде у боље сутра.

Срећан ми рођендан!

РОШАВИ

Зову ме Рошави. Име?! Нимало битно. Ионако ме никада нико није по њему назвао. Имам бубуљице али нисам пубертетлија. Упс, грешка, немам бубуљице, већ ACNE VULGARIS, чиреве, ожиљке... Најтачније ће заправо бити ако вам кажем да замислите кору поморанце, али не обичну, већ стару, свелу, дубоко набраздану кору. Имам, дакле тридесет и једну годину и нико ме никада (сем оца и мајке, и то све ређе у последње време), није пољубио. Нико никада! Шта вреди што сам био најбољи основац, средњошколац, студент... Најбољи, али рошав. И нико ме никада није пољубио! Само да постоји ОНА која би ме бар једном пољубила. Бар једном... Могао бих јој читати Јесењина на оригиналном руском или јој под шумовима Сене певати *L'été d'indien*, или јој показати сваку OSSA FACIEI (кости лица), могао бих јој описати доживљај расточене Гаудијеве архитектуре, и до танчина испричати јаде младог Вертера, или дочарати моћ и истрајност Херодота да за један дан очисти Аугијеву шталу, могао бих... Могао бих да је гледам дуго, упорно, заљубљено, својим, црним, срнећим очима. Могао бих да је држим, само да је држим и ништа више, у свом горостасном наручју. Могао бих да је дотакнем врховима својих меких, на колоњску воду, мирисавих јагодица. Збиља бих је могао помиловати јагодицама својих дугих прстију по готово невидљивим длацицама њених меких образа. Могао бих... Само да осетим топлину њених влажних усница на свом рошавом лицу. Само једном... Све бих могао... Али ја сам рошав! И нико ме никада није пољубио!

ИМА, ИМА, ИМА

Улицом ријека радости. Граја, пјесма, свирка, барјаци. На тротоарима гужва. Радозналост кључа. Машу, поздрављају и отпоздрављају. Здравља се и здравица узвраћа. Честита. Срећно било – срећно било! И честито! И дуговјеко. Благо вама, благо њима. Благо њему, благо њој.

Чича са офуцаним лугарским шеширом на глави, са кошуљом средњошколца, панталонама звонарицама и ципелама које не приличе ни њему ни времену, натмурен као јесењи сутон, само рече: јах! – и не сачекавши да сватови прођу, пређе улицу и стаде читати читуље окачене на оближњој бандери.

- Не ваља сватовску колону пресијецати – пресјећи ћеш и брак, убио те бог! – довикивала је за чичом нека жена у годинама, а само он је није чуо.

Госпођа која преводи слијепца преко улице, одсутна и наизглед равнодушна на спољашњи свијет, на све манифестације, на радост и на бол, сачекала је да се гужва стиша, и отишла у свијет слијепчев и свој.

Од свега на улици остаде само мозаик саздан од опалог кестеновог лишћа, од крупних капљица кише, кише које долијећу однекуд из ведрог неба, и четири лепршаве латице са сватовског цвијећа.

Наравно, ту је и онај који све то због нечег посматра.

ПРОПУШТЕНА ПРИЛИКА

Дан сам провео у Дивљини, поред Ријеке. Блажено озарен питомином њених природних благодати враћам се кући. Кад вијест: Предсједник Републике и Владе, Командант Војске и свих Оружаних Снага, и носилац свих одликовања и признања, данас је боравио исто поред Ријеке, у Граду, само четрдесетак километара узводно... И одржао говор окупљеној маси. И...

Да се ико нађе да га у воду баци, видио бих га, ето, и ја!

ЊИХОВА ГРОБЉА

Има их свуда и увек. Могло би се рећи домаће животиње. Досадне су и упорне. Нама углавном одвратне са својим сјајним, здепастим телима и тако покретљивим ногама (три пара њих, прецизније). Можда наше гађење поспешује и чињеница да се размножавају јајашцима која постављају на материје захваћене распа- дањем, као што су лешеве, и да су често преносиоци заразних болести, због чега их треба немилосрдно таманити свим расположивим средствима. Авај, Бог је створио и муве!

Оне живе свој живот и сметају нама. Мотају се око наше хране, остављају црне тачкице по нашим стварима (нарочито оним белим), упадају у чорбе и беле кафе, окупљају се око клозета, тако да не можемо бити сигурни да ли су то наше излучевине или оне саме. Нервирају нас. Зато су људи Велики Мухоловци. О, безброј је начина да се ликвидира мува: ухвати је руком, згњечи је, лупи шаком, угуши спрејом (макар по цену излагања сопствених плућа), намами на лепљиву траку, ухвати живу па баци пауку, откини јој крила па главу, удави у води, натакни на удицу, а можеш и да је прогуташ! Наслађујемо се њиховим малим, зуцкавим смртима. Када би могли, и на колац би их набили! Важно је да се не чује ни један једини пар крилаца, ако је могуће.

Мртве их бацамо на под, гурнемо под тепих, оду- вамо иза ормана, бацимо у судоперу или тоалет, поку- пимо парчетом новине, неретко оставимо залепљене за стакло, док не остане само костур у виду шушкаве љуспе. Тако настају њихова гробља. Приметимо их тек када одлучимо да је време за велико спремање или

померање намештаја, па се згрозимо над количином гробља у свом стану и времену које су мали лешевии провели трунући. Онда нам је потребна метла, усисивач или влажна крпа. У пар покрета гробља нестане. Као да их није ни било. До следећег зуц...а.

КОЊ МОЈЕ МИРОСЛАВЕ

Беше недеља свилена и шарена као приспела шатра циркуса стиглог из белог света у Чаир. Мај у пупољку чека Ћурђевдан и венце шарене од биља и цвећа браног пре зоре. И баш те недеље сви се дигоше лојзе да опраше у Виник благо љубичасти и недалеко од Чегра. Кола препуна, деца весела мада је порано, јетрве вреве међу себе, ван обичаја. Кренусмо повише касарне уз Панталеј па преко пруге у врх Виника. А Виник плав, па затим љубичаст, ко млада грлица. Гиже му се рашириле ко крила у коке носиље. Зелене бобице будућих гроздова ко брадавице на дечијим рукама и још ситније. Уврх Виника коњ одједном ниоткуд дојури. Бео, масиван, гибак у сапима, витак у ногама, гриве по мери вилинској... Високог репа и умног лика – слика Сократа. Утом Мирослава устаде и крену, онако мала, пут њега обла ко дудиња. Жене врснуше а дете благо и коњ тих. – Што викате ко са ломаче недужни Цигани, подвикну чича Сурови, мој стриц. Те узе дете ко малог лептира па га спусти коњу на леђа без седла. Мир Божији лепотом завлада окитивши га ко ђурђевданско девојче биљем и срчком потока и ту се та слика до данас одржа у мом сећању свежа ко малочас узбран цвет. Сестра ми Мирослава на коњу белцу, Зеленку, уврх ораја оберучке му грли врат а коњ као да зна да носи дете уместо човека. Мирује и само ноздрвом ваздух помера. А ваздух плав и ушаран танким паперјем облака.

Лепота би, Лепота остала у врх Виника и лаком паду косином до Чегра.

Лепота белих мишки Зори изнад пазуха.

МАЈСТОР

За тили час је мајстор Мијајло поправио веш машину. Али она сутрадан стала. Мајстор Мијајло је сутрадан опет дошао, нешто чепркао по машини а затим благим али одлучним гласом прозборио: „Пре сваког укључења обавезно три пута изговорити ОЧЕНАШ”.

Нисам сигуран да су баш сви укућани то поштовали, али веш машина се од тада није кварила.

БЕС

Нагомилани бес господина Јовановића најзад експлодира. Он хвата за гушу човека испред и одбацује га неколико метара. Човек се придиже али од страха излеће кроз врата која су се непрестано отварала и затварала. Шутира затим зид испред себе који се с треском растура у хиљаде комада. Не тиче га се цика и запомагање спорих службеница. Некаквом гвозденом шипком која му се нашла на дохват руке разбија стакла. Оно пршти на све стране а занемеле службенице разрогачених очију још увек не верују у оно што се око њих дешава. Не знају да их је сустигао гнев божји.

„Изволите, ко је на реду”, трже га равнодушни глас службенице на шалтеру, која га није ни погледала. Ред иза њега вијугао је све до улаза.

СРЕЋА

Сунце је излазило, залазило, излазило, залазило... Не сећам се колико сам пута то уопште примећивао. Ове вечери знам у свој својој живота сабраној слабости да гледам последњи његов залазак. Срећом те беше леп, баш леп дан, иначе бих и то заувек пропустио.

СТАНИШТА ДУХОВА

Духови у нама ћуте. Не, нису ни поспани ни заспали. Већ ћуте изневерени нашом неверицом да су баш они наша стварна и једина суштина. Зашто ћутимо? Ћутимо јер смо крлетка сопственог опстојавања. Међутим, духови не би били духови када би то стално подносили. Кућа без врабаца је кућа без духова. Та места нису огњишта већ згаришта... пребивалишта непостојеће прошлости. Дозволимо духовима у нама да проговоре дозивајући птице под стреје живих домова.

ИНТЕРВЕНЦИЈА

Како је званично објављено, госпођа С. је пала на леви бок док је ходала улицом. Исто се догодило и госпођи М. пре две године.

О снази тоталног пада и сигурности њеног догађаја сазнали смо и кад је госпођа Д. обавештена о паду, дакле тек за неколико дана.

Било је ту још неколико падова госпођа из прометне улице о којима смо сазнавали захваљујући урођеном смислу за детекцију.

Ко је следећи? Дискреција загарантована?

МРТВА ЈУЛИЈА

Ујутро је се знала искрасти из кревета и изаћи пред врата, сачекати мало и онда покуцати на њих, као да је тек дошла однекуд. Ја сам јој отварао и то је било као да сваки нови дан, то ново јутро свако, долази први пут. Није убрала цвијет из баште, неки – то би било исувише наметљиво. Онако још топла од постеље, у онако fino згужваној хаљини, босих финих стопала, она је са раздраганим враголастим смијешком стајала пред вратима. Ја сам је, наравно, гледао такву држећи широм отворена врата, истог тренутка расањен, сретан, бескрајно сретан као да сам годинама само маштао о њој, а сада се све остварује. Ја сам је, наравно, пуштао да ушета поносан као да је стварно гледам први пут, а да сам цијели живот само њу желио, и молио Бога да је стварна. Улазила је свечано, озарена и дјечије радознала, загледала сваки кутак наше куће. Ја бих јој показао зид на којем је стајала наша заједничка слика и рекао бих: „Ово је зид на који ћу кад се будемо свађали, бацити ову вазу, која стоји на овој комоди, која ми је, ето, на дохват руке. Ја сам јој рекао да је тек дошла и не зна још распоред свих малих украсних фигурица пореданих по цијелој кући – а да их је све и поставила – али да ће ме њима, кад тад, прије или касније, гађати равно у главу. Она би се само осмијехнула и продужила у кухињу. Тамо би ми исциједила ђус од наранџе и сјела са мном на ивицу кревета гдје сам је чекао пушећи цигарету. Ја бих тај ђус попио као отров а она се онда испружила на другу страну кревета и лежала тако као мртва Јулија.

О СТРАШНОМ КРАЈУ ЦАРСКЕ ПОРОДИЦЕ

У рано пре подне, врата спаваће собе Капиталине нагло су се отворила. Као да га ђаволи јуре, баш тако, у собу је ушао Јакимов, чувар, брат Капиталине Агафнове. Нагло су се раставила тела Агафнове и њеног љубавника и Капиталина се, нимало не покривајући своју голо-тињу, обратила брату:

- Шта... Шта је с тобом?

Чувар Јакимов сав се тресао.

- Ја... нисам спавао целе ноћи! И никоме не отварај, чујеш ли? Убили су га... и његову породицу. Слушао сам, знаш, Капиталина Агафнова, сестрице моја... Клешев и Дерјабин, моји другови, они су, тако ми Бога, мени све испричали!

- Смири се, чујеш ли ме, побогу!

- Клешев и Дерјабин...

- Јакимове, шта су ти Клешев и Дерјабин испричали?

Али, Јамивов је остао без речи, ни да бекне. Срушио се, односно сео на ивицу кревета.

Агафнова, још увек нага, донела је Јакимову из кухиње чашу воде.

Тада је тек Јакимов оштро, крвнички рекло би се, погледао љубавника његове сестре (пре тога одмерио је и нагу Агафнову).

- Шта... Како се усуђујеш ти курвару... И ти, ку... није довршио, само је прст у сестру уперио.

Убио би Јакимов несретника, задавио би га голим рукама да није било Агафиове која се бацила пред њим на колена, али то се не тиче ове приповести која говори пре свега о страшном злочину над царском породицом, а не о курвању Капиталине Агафнове, истина згодне и

лепе, „као писане”, сестре Јакимова, чувара на двору цара Николаја...

СРПСКА ИСТОРИЈСКА ПРИЧА О ТРАВАРУ АНАСТАСУ ЧОЛУ

(У маниру Данила Киша делимично)

По штурим подацима, из прича преосталих Чолових, да се наслутити да је травар Анастас живео Бедно и тешко, иако је успешно лечио назеб, сунчаницу, несаницу, срдоболу, главоболу, а и црва у ушима. Исти извори потврђују да је Анастасу Чолу „свануло” када је примљен у „службу” на двор господствене и горде туђинке Гркиње Ирине, друге жене деспота Ђурђа.

Тачно на сам дан када је при врху једне куле неимар црвеним циглама узидао осмокраки крст, а била је већ јесен 6938. од стварања света, преселио се Анастас са својим лековима као што су: козији лој, паприке, бели тамјан, метвице, утуцано лишће од брескве, маса од пужева помешана са сирћетом и левандом, чак и свињска говна, исушена на врелом камену па стуцана у прах – у одаје двора.

Најсмелије претпоставке Анастасових потомака уверавају нас да је травар, неретко, био присутан у Јерининим одајама и у само време непристојних сцена. И да је Анастас Јерининим љубавницима, пре него што би с деспотицом дело учинили, давао напитака од процеђене варенике од кобиле и магарца. А кад би љубавнику, или Јерини, отекала ствар, Анастас би деспотици и њеним љубавницима привијао где треба прах стученог корена од овнике, оздравили би...

Анастас Чол је деспотицу служио верно све до 3. маја 1457. када је Јерина ненадано умрла у двору на Руднику.

Травар је поживео још неколико година. Умро је, памет му се преврнула. Узалуд су му давали да пије у сировом јајету о камен утуцану жучаницу, велики лепук и мали чичак осушене у хладу.

ТИХО ЈА ЗНАМ

Нисам желео да ја будем тај ко је изводи и шаље тамо где није желела. Нестао сам као и увек. Нисам могао да гледам како њено тело обузима ватра, како плаче, вришти од болова, док народ ликује.

Вероватно се некад питала зашто сам нестајао повремено. Био сам сувише слаб да бих издржао. Нисам могао да гледам њену патњу, њен бол, њене очи пуне наде, ишчекивања, како се читав један свет распада једним потезом... Крио сам свој бол покушавајући да улепшам бар мало стварност онога кога сам волео. А волео сам... први пут у животу сам искрено волео, некога кога је свет презрео. Хмм... Мислио сам да ћу кад пронађем некога са киме могу да поделим све моје боли, све радости, све оно што ме изједало изнутра и слабило, то трајати... Бог ми је дао, да би ми одузео. Сигурно је имао разлога, јер она ме је научила да се све дешава са разлогом. Она ме је научила да искрено искажем оно што осећам, без страха. Она, која је већ одавно у пепелу, али сам сигуран да је на неком добром месту, месту где се сви снови испуне, где се има све оно што се није могло. Можда се тамо надати исплати.

Када би само нестали ови црни облаци, који су се надвили над мојим животом. Када би моје небо постало јасно. Она је веровала да у мени постоји трачак наде и снага да поново створим неки свој нови свет. Ваљда није грешила. Желим да верујем да је тако.

Често гледам у небо. У његове дубине, плаветнило и бесконачност, у жељи да исто тако моји лоши дани, сва туга која ме притиска и гуши, сво разочарење, којег сам пун, буду исто тако далеки, недостижни као небо и

једног дана се претворе само у сећање које ми неће наносити бол.

Понекад као да чујем одјеке у тами. Њене кораке, њен глас... Њеном смрћу и мој се свет распао. Знам, она би желела да наставим, али ја не знам како, не знам одакле да почнем. Можда од те кућице на мору.

Guerilla

Мој брат личи на Индијанца. И на томе може да захвали једном гену, преношеном кроз десетак генерација наизглед само зато да би изазвао збуњеност код нашег тате (тата о генетици не зна ама баш ништа). Малочас су донели брата из породилишта, а тата се почешао по потиљку, рекао хм! и попреко погледао маму. Јадни тата! Да је хтео да слуша моје приче о генетици, уопште се не би зачудио.

Наиме, он потиче из Босне. Преци су му се доселили из Црне Горе, а пореклом су из Млетачке републике. Родоначелник те лозе био је шпански племић избеглица, ванбрачни син конквистадора Кортеса и ћерке астечког владара Монтезуме. Њу је од оца Кортес узео на језив начин... Али то већ тату не интересује. И оволико је довољно да поносно погледа брата и каже: Мушко!

Јадни тата! Да зна нешто о реинкарнацији, не би се сада тако поносито шепурио. Наиме, тај астечки владар, Монтезума, изгубио је и државу, и ћерку, и живот јер се замерио великом богу Кецалкоатлу. Није му принео довољан број људских жртава, па је на њега гневни бог послао конквистадора Кортеса – да га опљачка, убије и обешчисти му кћер. Истовремено га је проклео да се реинкарнира у оквиру своје лозе све док не поврати стару славу астечке државе и поново подигне храм пернате змије.

Јадни тата! Да га је интересовало све оно што сам хтео да му испричам, сада би знао да ће његов син отићи преко океана да оснује герилски одред!

Б ПРОДУКЦИЈА

Јутрос рано комшија нас је пробудио реским звуцима моторне тестере. Нормално, помислили смо да ће да сече дрва, већ месецима сложена у предњем делу његовог дворишта. И ту смо се преварили. Наиме, комшија се спремао да убије целу своју породицу, и пса и мачку приде. На то су нас упозорили жалостиви крици његове нејачи и дуго завијање његовог пса, дивног мешанца зелених очију.

Морало се брзо деловати.

На брзу руку и уз невероватну галаму припремили смо изасланство које ће комшију, надали смо се, одвратити од сулуде намере. Оца, брата, мајку и мене комшија је примио изузетно љубазно, претходно закључавши врата оставе из које су допирали жалостиви крици нејачи и дуго завијање његовог дивног мешанца. Укратко, објаснио нам је своје мотиве за невиђени злочин који је припремао. Тешко да је ико од нас имао шта да му приговори.

После слатког, кафе и ракије (која је била изврсна – комшија је ове године сам справио од шљива које су красиле његово двориште), помало збуњени, али изврсно угошћени, напустили смо његово домаћинство. Док смо се на капији растајали, синнула ми је слабашна мисао која ми је улила какву-такву наду у спасење комшијине породице. Рекао сам:

– Ах, комшија, али моторном тестером!? Забога, ово је Србија, не тамо неки Тексас, Б продукција!

– Ах, ви стилем опседнуте уметничке природе! – осмехнуо се комшија и ушао у кућу.

Убрзо су до нас допрли још интензивнији звуци моторне тестере и још жалостивији крици чељади, а судећи по псовкама и псећем режању, рекло би се да је мешанац ујео свога газду.

СВИЊАРИЈА

Нисам био превише расположен тога јутра. Не може се рећи да сам икада посебно добро расположен. Али кишило је, и није изгледало да ће се временске прилике промијенити тако скоро. Дакле, моје је расположење било посве оправдано.

Пролазисмо тако, ја и мој сусјед, поред свињца. Свињац је изгледао раскошно, премда су у њему биле само двије свиње. Мислим, раскошно са свињског становишта, јер не знам какав дојам раскоши може изазивати особит спој изметина, земље, мокраће и остатака садржајне свињске хране, који твори питорескно житко блато.

Тај мој сусјед, док смо ходали од куће према послу, преко споменутог свињског перивоја, цијелим путем није рекао ништа.

Ја сам такођер шутио, али то, што он није говорио баш ништа, била је кап која је прелила чашу. И погасила све свијеће, и рефлекторе, и рефракторе...

Замрачило ми се пред очима. Ударио сам га шаком посред носа, и он се преврнуо на леђа... равно у свињско блато.

Није кварио, није био изненађен, нити увријеђен. Рекли бисмо, имао је готово психолошко разумијевање за људска расположења.

Мирно је устао, отресао блато, констатирао број и површину мрља на капуту и хлачама, и напосљетку проговорио:

„Свињарија”, рече он. „Права свињарија”.

ВЕЛИКА СЦЕНА

Замишљено посматрам жуљеве на њеном длану. Она, љубоморно, моје савршено нетакнуте шаке. У гардероби смо помешали костиме, али сада, на сцени, касно је.

МАНИРИ

Неподношљиви смрад човека на суседном седишту објашњава једино празно место у претрпаном аутобусу и моју кратку памет. Осећа се на прљавштину, заразу, распадање. И даље седим. Срамота је сад устати.

Зоран Спасојевић

АКО ИМАТЕ НЕШТО ОД ОВОГА, ЈАВИТЕ СЕ МЕНИ

Лечим бол у грудима, главобољу, слабо памћење, живчане болести, страх, несаницу, свађу у кући, наркомане...

Скидам чини, враћам срећу, састављам, растављам, гледам...

Ако неко ћути а пре није био такав, ако неко осећа да му нешто шета по глави или телу, ако деца не могу да уче или беже од куће или школе, ако сте изгубили сваку наду...

Све болести које доктор не лечи ја излечим.

И много више.

ПРВИ МАЈ

Тракториста Владимир Иљич Лењин, служио је код газда Карла Маркса, који је био веома побожан човек и никад није терао раднике да раде о празницима. Ове године о Првом мају В.И. Лењина је позвао сусед Ујка Сем да му превуче дрва из забрана, обећаваши му за тај рад 100 долара и бокс „марлбора”. В.И. Лењин је пристао на те услове. Сео је на суседов трактор и почео да превлачи дрва, али трактор се наједном нешто узнемирио. Збацио је В.И. Лењина са себе и прешао приколицом преко њега. После неколико часова В.И. Лењин је умро.

Сујеверни свет сматра да је до ове несреће дошло јер је В.И. Лењин радио о Првом мају.

ЛЕКОВИТЕ КАПИ

Нема Марка Краљевића. И Мусе Кесеџије. Ни преораних друмова. Царских. Имамо слободу кретања. Улицама. Једносмерним. Упућују нас у бољу прошлост. Називи улица. И саобраћајни знаци. Наопако окренути.

Аутомобили нам остављају довољно простора. Брисаног. Заузимамо гард. Бочни. Вршимо пробијања. Лактањем. Поред фасада. Гаравих.

Срећом, с фасада нас разгаљује течност. Драгоцена. Капље. Из апарата. Расхладних. Нико се не може провући. Између капи. Сви имају орошена чела. И мрље. На образу. И флеку. На оделу. И капи. У очима.

Срећници добише још и вирус. Легионарске болести. Међу њима и миротворац. Незаслужено.

КРАЈ

У нашој улици живео је дечак који никада није отварао очи. Одрасли су га гледали са гађењем, а ми, деца, били смо способни само да га се плашимо. „Чувајте се, очи му мењају боју”, причали су стално. Ишао би тако улицом додирујући стопалом ивицу тротоара, као да је слеп. Нико није смео да га погледа. „Шта ако ипак подигне капке”, помислили би и окретали главу.

Кад год би пролазио поред нашег прозора који гледа на улицу, понављао сам исти ритуал. Ухватим га погледом чим се појави, и као хипнотисан зурим у њега све док не замакне иза трафике на углу. Увек је прелазио идентичан пут правећи споре, уједначене, добро научене кораке.

Била је зима, тада, када се први пут десило. Босим ногама газио је снег који је тог јутра као спора, тиха смрт прекрио београдске улице. Било је ведро, и његова нежна, болесно бледа кожа пресијавала се на сунцу. Прстима сам му подигао очне капке. „Мислио сам да ће ми сунце спржити очи”, рече. Тако је почело. Од тада се стално појављује, некада чешће, некада ређе и кришом отвара очи преда мношћем. Зимом су плаве, лети зелене, а када дође јесен, онда мирише на бетон и труло лишће.

Београдом лута много дечака којима је сунце спржило очи, али их се не треба плашити јер они не виде крај.

ПРЕТЊА

- Ако не будеш добра, доћи ће паук да те поједе.
Велики црни паук.

- Али паук нема зубе, рекла сам.

- Овај има. Овај све гута.

- Па нека дође. Не бојим се.

- Угасићемо светло.

- Светлеће мој зелени свитац.

- Поломићемо му светиљку. Бићете у мраку.

- Нека будемо. Не бојим се мрака.

- У снове ћемо ти ући. Сањаћеш, сањаћеш све чега си се одувек плашила.

- Па нека, пробудићу се и знаћу да је то био само сан. А могу и да не сањам.

- Украшћемо ти боје.

- Нека, не бојим се. Сакрила сам мало црвене и жуте у шареном мађионичарском шеширу свог прадеде.

- А тишина?

- Шта је са тишином?

- Престравиће те.

- И шта још? Је ли то све?

- Није. Затрпаћемо те досадним новинарским чланцима који карикирају истину.

- Значи, хоћете да ме забавите.

- Окружићемо те огледалима која издужују и криве.
Уплашићеш се саме себе.

- Боље и то него да се бојим Вас.

- Ускратићемо ти сећања.

- Хвала. Велико Вам хвала.

- Ма, видећеш ти, видећеш ти, само да се досетимо...

- Док се Ви досетите, могу ли ја да излакирам нокат на свом левом стопалу?

- Можеш, али само под условом да је лак љубичаст.

- Није, зелен је.

- Зашто зелен?

- Волим да се боја лака на мојим ножним прстима слаже са бојом мојих очију. Тада сви кажу да смо у пару.

- Луда си.

- Знам. Зато ме и не можете уплашити.

БЕЛА СТРАНА

На почетку текста није чак ни реч. На почетку је просто хартија на коју прва реч тек треба да стигне.

Обичан лист папира пуки је предмет. Тек ако човек одлучи да пише, појављује се чувена бела страна са којом многи не знају шта би, а и ко зна, било би му много боље да баш то не учини јер познато је да у Књижевности текст највише квари читаву ствар.

У борби против кварења ипак се нешто може учинити. Сваки писац је, уз трун креативног напора, у стању да уоквири један мали део стране и да потом пише само око тог места, а у том оквиру му остаје инсерт из бесконачности.

Да: бесконачности. На белој страни је простор за безброј могућих још ненаписаних текстова; на њој би се, рецимо, могао наћи почетак романа бољи од свих икад написаних почетака. А чак и у уоквиреном инсерту из бесконачности могао би се написати много бољи текст од оног који ће се око њега касније заиста налазити.

Наравно – велике су тајне Књижевности – тако, у том чистом виду, никада се неће сазнати шта би ту било да је тај уоквирени део стране исписан. Али ово ипак показује да је сваки аутор, мада само не пишући, у стању да у сопствени текст унесе потпуно оригиналан део који је изнад његових могућности. Свако је, дакле, у стању да управо не пишући превазиђе самог себе, а познато је да треба превазилазити себе, на пример често, толико често да тај превазиђени на крају од муке престане да пише, јер чему и писати кад га стално свака будала превазилази.

ОКРАЈЦИ ПРОВИНЦИЈЕ

У магловита јутра прикраде се *човек*. Родио се само *неколико тренутака после* у Н.Н. варошици. Имаше једног пса, гомилу књига и много маховине на зиду куће у улици високих ораха, онде где уво свеколико никако да оглуви.

Једном се одлије *прича* из оног казана из којег многи доручкују, ручају и вечерају да се неко саплео на *човекове* трепавице (његова кућа имаше ниско постављене жалужине) и *отиш'о заувек*.

Много је проплакао *човек*, причало се, али не зато што је крив, него зато што није мала ствар целог живота жмурети.

Једног јутра стави *човек* књигу у џеп с нафталином и упути се у зграду из средине 20. века. Кад тамо, а оно стоји девојка с црним осмехом у ципелама од пружа налик *опанцима* с којима се спрема да догура далеко, мислим, да оде на далек пут. Она беше креација дизајнера с *периферије*, оног што окупља *културу* и тежи центру искључиво.

Досети се *човек*, отвори књигу и уђе у собу смарагдне боје, кад тамо УВО... Он у другу, па у трећу, девету... Пробуди га *магличаста белина* која се претвори у два *огромна ува* и она с *црним осмехом*.

„За име Божије, књигу оставите у посластичарници „Код 27000 ушију”, помислиће неко да је нови слаткиш”. Рече *човек* и врати се у сан где је дуго и срећно живео.

МУДАР НИКОМ НЕ ВЕРУЈЕ

- Изградићемо нову школу, асфалтирати све улице...

- Браво! – узвикну неко из масе присутних.

- Браво! – ускликну маса и пропрати аплаузом.

- Ево, овде, показујући левом руком, саградићемо робну кућу, а дотле, показујући ка долини – тржни центар и пијацу.

- Браво! – понови онај исти.

- Браво! – понови маса и аплаузом награди.

Говорник извлачи задњи адут:

- У свакој улици поставићемо светло. Биће као на Теразијама.

- Лаже! Све нас лаже! – узвикну неко и крену ка говорнику.

Чувари реда реаговаше и са собом га одведоше.

Говорник се не даде збунити већ у наставку обећа још много тога.

Дошавши до мене рече:

- Знам да ми све верујеш.

Осмехом му узвратих док ми је кроз главу пролазила мисао: „Са сваким лепо, ни са ким искрено” – од тога глава не боли.

НИКАД СЕ НЕ ЗНА

Кажу да не ваља сањати немогуће снове јер је много тешко кад се пробудиш. Али, ипак сањају... И не само људи...

Негде у питомом Поморављу расте једно питомото дрво, прошаране коре као и друго, пуно лишћа као и друго, ал' опет није као и друго. Ово наше умело да сања.

Чим падне ноћ, усни чудан сан. Као није више дрво, мало и обично, него права, правцата жирафа! Дугог врата и брзих ногу којима је све на дохват, па трче светом, журећи да стигну тамо где се спајају исток и запад, и север и југ. Кад се ноге заморе, сврати у неки зоолошки врт, да се дружи са другим животињама, или са децом која ту долазе.

Ујутру, кад га киша или гром пробуде, јадно дрвце види да се ни помакло није, па му тешко, па му је лоше, па уместо да расте оно поче да ураста... Сваким даном, што му снови већи оно све мање... Претекли га и они млађи, а његови исписници шуште: „Ако, ако, нек усахне ово чудно дрво”.

Е... Тако је то у Поморављу, само нек комшији цркне крава!

Али, и чуда има у том истом Поморављу...

Однекуд стаде да дува јак ветар, шиба на све стране, чупа дрвеће и баца га у Мораву.

Један налет однесе и дрво што сања да је жирафа. Река га, и онако слабог, ломи, кида и разноси. Једва да нешто од њега преостаде, кад се олуја смири. Изнемогло, спавало је два дана и две ноћи.

Трећег дана, у повечерје, изађоше на обалу две сестре. Тражиле су пужеве а пронашле чудну грану.

Ишарану, дугуљасту а пуначку, са једним мањим делом што се горе са стране накривио. Понесу је кући и ставе у вазу.

Млађа рече: „Личи на жирафу. Има дуг врат и малу главицу.”

Старија јој нацрта очи, нос и уши. „Стварно је к’о жирафа. Зваћемо је Смејуљак, јер као да нам се смешка.”

„Да, да! Кад се снови остваре, још како се смешка” нечујно им шапне наше питомо дрво из питомог Поморавља.

ТРЕЋИ СКОК

Мала слабашна УТВА 72 вукла је плаво-бело-црвену заставу са петокраком на средини. Иза ње се, као подвијен реп, вукао полуувијен натпис: ЖИВЕО НОР И ВРХОВНИ КОМАНДАНТ. Гледао сам то из Антонова, око петсто метара изнад. А онда је дошао ред на мене. Сетио сам се девојке која ме је наговорила да то урадим, и то баш данас, на свој рођендан, узео ваздух и искочио.

Искочио сам из авиона и полетео ка дну неба. Падобран се отворио одмах по изласку из авиона. Био ми је то трећи уопште и уједно и трећи скок тог дана, јер сам искористио попуст, и тако по цену два скока добио три. Малтене рутина, само кад би се шалили. А онда је дунуо јак ветар и понео ме удесно, па улево, па кроз облак, па преко једне ограде, па у кокошињац, па у једно јаје, па сам одатле отишао у Париз, и Лувр, и видео Мона Лизу и рекао јој да су Леонардови списи по којима човек може слободно да лети потпуно тачни и да је НОР успешно завршен, али да се још увек са прецизношћу не зна ко је добио рат. Она ми се на то само загонетно осмехнула и питала ме колико је сати јер мора да иде кући да спреми мужу и деци нешто за јело. Рекао сам јој да ће скоро осам, оставио јој десет евра да јој се нађе и отишао до Сене јер сам чуо да се појавио Жак Превер, огрнут ружичастим шалом.

КАКТУС

Кактус ме је погледао својим великим очима и тужно рекао: „Човече, па ти си попушио све моје иглице!” И тек тада приметих да више нема иглица на моме кактусу, и тек тада приметих да нема ни мене. Јер ко нормалан пуши иглице свог кактуса. Чињеница да нисам нормалан ми је дозволила да, иако не постојим, ја и даље постојим. Јер онај ко није нормалан, сам одлучује шта је за њега нормално у свом сопственом систему вредности. Тако сам ја одлучио да, иако не постојим, за мене буде нешто најобичније да ја, ипак, постојим. Кактус ме је погледао разочаран, схвативши да, иако нема његових бодљи, мене није стигла заслужена казна. Она би требало да буде мој тренутни и потпуни нестанак. Али ја ипак постојим! – насмејах се ожалашћеном кактусу у његово голобрадо лице. А он је управо завршавао комеморативни говор посвећен својим иглицама. У њему је истакао да није екстремиста и фундаменталиста, и да ће ми, и поред великог губитка, зарад будућности, понудити последњу иглицу помирења да је испушимо у част потписивања мировног споразума. Након што смо попушили последњу иглицу рекох му: „Ти мора да ниси нормалан кактус када пушиш са особом која не постоји”.

ДОКТОР ЗА ОБАЗРИВОСТ

Гинемо на сваком кораку – кола, камиони и друге моторне але газе нас као мраве! Сваког дана, ма какви дана, сваког минута! Млади јуре као луди, а старији су расејани и несигурни, лако се збуне и погреше. И сама возила су ђаволи! Нова маме на тркање, а старудија киксира на сваком кораку! Кочнице и не коче! А, брате, и ми пешаци смо велики кривци. Не чувамо живот ни као нокат. Мислимо све су решили семафори и зебре. Врага!

Ја се, богами, чувам на сваком кораку! Ја сам доктор за чување!

Ја не прелазим чим се упали зелено. О, не, нека извини семафор! Колико пута се возачи не зауставе на црвено – жуто и не рачунају! Сваког дана неко погине на сред зебре! Ја сачекам да прођу сва возила на видику, прелазим само кад је раскршће скроз чисто! Што је сигурно, сигурно је! Мислите то је претерана обазривост, а то су ми неки пријатељи и у брк рекли. Е, један од тих пријатеља сад је инвалид, ударен камионом баш на зебри!

У почетку ми је обазривост тешко падала – није лако стајати два-три сата поред семафора! Али, постепено ми је чекање постало права забава – разбрајам кола по маркама, по бојама, по ознака градова...

Није довољно само стрпљиво чекање, треба се чувати и на тротоару! Не ићи ни левом ни десном ивицом! Ивица до коловоза опасна је – сваког секунда може неко возило да слети са друма! Право на вас! А ивица поред кућа опасна је због саксија које са сваке терасе вребају непажљиве пролазнике! А и самоубица је све више! Треба ићи строгом средином тротоара, ни

сантиметар лево, ни сантиметар десно! Ко се не чува, ни Бог га не чува!

Ишао сам у Завод да пријавим докторат обавривости, али нема вајде! Кажу, немају пара за усавршавање безбедности! Зар безбедност има цену?! Још више ме боли што нема разумевања ни за моје усмене директиве. Млади само журе-јуре и не слушају ни родитеље, а старији изгубе пажњу још док им објашњавам зебру. До тротоара и саксија никад не стигнем!

ШИРОКИ ПОЈАМ СКОРО

Први улетесмо у школски нужник – и мала нужда уме каткад да стисне и потеря као велика! Зажуборисмо у исти трен. Ја бејох ђак другог, он трећег разреда, али година у детињству је много већа од 365 дана! Упита ме супериорно – знали смо се тек толико ко је старији, ко млађи – Јеси ли мазнуо неку скоро?

Збуњен питањем, као спас ми паде реч скоро.

Не... скоро...

Дуго ме је потом мучила дилема да ли сам рекао истину или неистину.

ПРЕОБРАЖАЈ

Понекад се из досаде преобразим у ексер. Одмах ме узимају и ударају у главу. Након пар удараца почињем да попуштам и савијам се у боку све више и више. Изненада ударање престаје, а ја помислим да је готово, обрадујем се, али онда угледам клешта. Хватају ме, покушавају исправити и на крају ми кидају главу. Тада ме закуцавају до краја. Све то не траје дуго, а ја заувек остајем тако обезглављен, искривљен и закуцан...

ПОСЕТА

Радо сам се одазвао позиву мојих пријатеља. Марија је сервирала кафу, а Борис је послужио изванредну домаћу ракију, стару десетак година. Док сам приносио шољицу устима, одломила се дршка и остаде ми у руци. Врућа кафа ми се сручи у крило и ја одскочих преврнувши при том столић са свим оним сервисом на под. Све се испросипало и поразбијало. Кад сам се исправио, разбио сам и једну куглу на лустеру. Изгубио сам равнотежу и ухватих се за телевизор који је био ту у близини и који уз тресак склизну са полице на којој је стајао. Моји домаћини нису могли доћи себи од шока који су претрпели. Борис је отворених уста сео на оближњу столицу којој се поломи нога. Марија је изустила: „Шта се ово дешава?“, кад у близини куће удари гром и нестане струје.

Дуго ћу памтити разбијени телевизор, Бориса на поду у срчи шоља и чаша, преврнути сточић, лустер који се љуља без једне кугле и боцу из које истиче стара ракија која је тако добро мирисала...

УЛИЦА

Вече се тихо предавало мраку. Нежно. Тог децембра. Деведесетих. У главном граду Шакајаде.

На металним бандерама упалиле се сијалице. Њихова светлост обасјала је прљав асфалтни пут. Канале пуне смећа. Мусаве тротоаре.

Дувао је ветар. Онај са севера. Резач костију. Пакосно хладан. Убрзавао је кораке ретким пролазницима.

Зимски дан је, чинило се, био комплетан. Само на први поглед. У ствари, сваком је по нешто недостајало. Тротоарима и каналима метла. Коловозу млаз воде. Шмрк, дакле. Пролазницима топлија одећа. Ветру више равног простора. Вишеспратнице су му црпеле снагу.

Комплетан је, чини се, био једино необични пролазник. Онај што је ишао коловозом. Капут му је био откопчан. Кошуља раздрљена. Стомак пун. Алкохола. Прави утопијанац. Певушио је и штуцао у неком шашавом ритму. Од задовољства. Или ината?

Била је то нека чудна идила. Благо речено. Између пијанице и смркнуте околине.

Закратко. Иза кривине, великом брзином, излетео је аутомобил. Огроман. Црн. Затамњених стакала. Налетео је на оног шетача. Одбацио га у канал. И, без заустављања, наставио вртоглаву вожњу.

Нико се није окренуо. Сви су наставили својим путем. Људи. Ветар. Мрак. Према ноћи.

Улица је сутрадан осванула у лепшем руху. Очишћених канала и тротоара. Опраног пута. Због убиства на асфалту.

Често су улице блистале. Тих деведесетих. У Шакајади.

САЈЦИЈА М.

Да, бринуо сам често светске бриге – од сиде, преко сиромаштва, до кошкања међу великим силама. Сећам се да сам тог дана, док сам ишао код сајције, мислио о великој експлозији на Сунцу. На вестима су јавили да последица те појаве може бити општа депресија. Помислио сам: „Да ли је то коначно ТО?“. Закупиран овим феноменом нисам ни приметио да сам ушао код сајције. Он је био добар према мени, али ја сам га се прибојавао. Био је то осведочени криминалац, паметни шверцер за кога се причало да је марширао по крви и стекао капитал који ће ускоро почети да улаже у ланац часовничарских радњи. Код њега је стално трештала музика из лоших звучника, никад нисам успео да разазнам шта он то слуша. У ствари, то је више била бука него музика којој нико није смео да се одупре. Ко се не би уплашио када би видео његову огромну фигуру са истетовираном седмоглавом зверком која му је красила десни бицепс? Нисам знао шта да причам док ми је он чепркао по сату па сам онако спонтано почео да разглабам о светским невољама. Како је он само ћутао, ја сам се као за инат све више удубљивао у причу. На крају му споменух експлозију на Сунцу. Тачно се сећам шта ми је одговорио леденим гласом.

Опусти се. Све је прорачунато.

Одмах потом у радњу је ушла девојка чија је лепота била право искушење за мене. Велику љубав је могла да спречи само чињеница да је сајција њен отац. Десило се нешто супротно очекивањима. Њен отац је чак провадацисао, па је његова кћи ускоро постала моја жена.

Данас уместо мене бригу о светским проблемима води моја компанија која се, између осталог, бави и

хуманитарним акцијама. Основао сам је заједно са женом која је од оца наследила огроман новац. Радимо у такту са временом, што би рекао сајџија отварајући ланац својих радњи.

ДРУГА СТРАНА

Никако да је саставим. Већ данима се мучим. Ето, сам сам крив када хоћу да будем оригиналан. Зашто ми се овај мој досадашњи стил не допада? Ма да, ја сам провинцијски писац и никада нећу успети да се извучем из окова конвенционалности и ослободим утицаја ситног паланачког духа. Изнад свега, мислим да превише употребљавам реч овај. Да ли да и даље долазим на ову реку и трагам за причом која ће ми донети славу? Ни сунчано јутро, ни овај предивни предео испред мене не могу да ме инспиришу. Хм, никада нисам прелазио реку. То ми је давни сан. Што не бих прешао реку и коначно видео шта има са друге стране. На тај начин ћу прећи границу провинције и побећи од ње. Читав овај живот у њој одробовах. Тамо ћу добити инспирацију, сигуран сам! Што се више спуштам ка обали све сам узбуђенији. Никада раније ми овај свет иза мене није изгледао тако мали. Идем да откријем један други, већи и узвишенији свет. Шта је ово? Обала реке је препуна голих жена! Ко би рекао да провинција крије овакве тајне! Преплануле и пуначке, сунчају се окружене храном и пићем које су понеле са собом. Баш уживају, али нека их. Невероватно, сав дрхтим док улазим у малу барку. Како је стар овај човек што управља барком. Зашто неће ништа да прича? Одакле ова магла? Баш је крепак овај старац када види по овако густој магли. Коначно, друга страна реке! Ух, што овде смрди! И зашто је тако хладно? Ипак, имам је! Само да је

запишем. Ово је оно што сам толико тражио. Ово је та прича! Успео сам! Бићу бесмртан. Само... не могу да забележим мисао. Ништа се не види, а ја, што је чудно, баш сада некако пребрзо заборављам! Ма, шта то тако јако смрди? Чекај... па то ја смрдим! Немогуће. Каква је оно омча. Ко се то обесио? Не видим више реку! Где је старац? Упомоћ! Хоћу назад!

ПАЈАЦ

Једноставна ствар.

Пајац не може да живи без своје публике. Само пајаци су понекад тужни. Зашто?

Некад и пајац пожели да буде публика. Седа у први ред, и чека...

Гледа у излизане дрвене даске, у велику црвену плишану завесу.

Гледа, а тамо ништа. Тек ди по који лик протрчи по позорници, размакне руком црвену завесу, погледа и побегне.

Уплаши се... ваљда.

Јер заиста је тешко једном пајацу бити пајац.

„И шта?”

Пајац спушта своје кокице на под, вади из уста црвено-белу штрафтасту сламчицу, и пење се по шкрипавим степеницама. Оним истим по којим се пењао већ много више пута од оног броја до којег мала деца знају да броје.

И док је још окренут леђима, док се још чује полутужно звецкање звончица окачених на ногавице његових шарених панталона, монтира на лице осмех.

За неке лажан, а за неке екстремно искрен.

Окреће се и поклања.

Јер...

Шоу мора да се настави...

МЕСЕЦ

Синоћ је наишао месец, жут, насмејан, помало весео, помало тужан. Баш онакав какав би месец требало да буде. Мало гласан, мало тајанствен, некад нежан а некад у стању да буде толико лењ и упропасти нечију толико жељену романтику.

Али, не баш пун.

Умеш ли да чуваш тајну, упитао ме је.

Не, одговорих му помало цинично (увек мораш бити циничан са месецом, јер никад не знаш шта можеш од њега да очекујеш, такав је месец, веруј ми).

На то ме месец погледа, упитно, презриво, знатижељно, чкиљећи на једно око.

А шта онда умеш?

Очекивао сам то питање. Месец је мудар, али некад уме да буде предвидив.

Кад му је лош дан, бар мислим...

Умем да причам са месецом.

Видиш...

Кратко је одговорио смејући се мало веселије него кад смо се сусрели...

СВЕМИРСКЕ ДЕВОЈКЕ

Волео бих да имам свемирски брод. Спреман за лет. Сањам о другој галаксији, о новој планети. Читао сам старе књиге, странице дневника. Слушао сам, многе приче, искусних астронаута. Приче, о Свемирским девојкама. Кажу да имају зелене усне и сребрне очи. Кажу да имају зелене усне, и ... сребрне очи.

Неким чудним језиком пожелеле ми добро-дошлицу. Неким чудним језиком – узвратићу поздрав. На некакав неспретан начин пружиће ми руку. На некакав незграпан начин – прихватићу је.

Небитно је колико ће прстију имати тај стисак. Љубав не признаје расе. (Ни границе).

МЕТЕОР

Метеор му је пао у тањир. Пошто се низ година успешно бави вајарством и скулптуром у камену, веома се обрадова. Препустио је жени да се побрине о остацима излета док је он пажљиво проучавао небески дар, размишљајући – какав облик да му подари.

Године су пролазиле а метеор је и даље остао метеор. Вајар није смислио савршенији облик од постојећег, али је метеор све те године непрекидно вајао вајара.

GIOVE

Кретање ми је постало живот, сакупљен у двије плаве вреће, омекшале од тоpline сунца, са шутљивим садржајем скупљаним пола године на обалама што чувају рибарску флоту. Торба пуна суздржаних осјећаја и лака, рјечита гласба канцонијера. Што је остало? Велик дио мене заточен у хридима и капима мора, у бучним налетима буре и топлим прстима југа. Гласан смијех, чаше испијеног плавца. И она.

Њезин поглед иза великог оквира наочала, скривен од свијета, дарован ријетко на пладњу повјерења још ме држи у опијености, још титра иза вјеђа. Њена мека кожа прострта попут баршуна на постељи забрањених уздаха. Плахо јој прелазим преко леђа, ћутећи дрхтаје изгладњелог тијела, тражећи уточиште од пробуђене жеље. У глави бубњају ријечи, додир се ломе на оштрим бридовима обећаног пријатељства. Одрећи се своје чежње и спутавати жудњу много је теже него прегазити обећање. Зна да је желим, тијело јој прихваћа каскање прстију, безгласно ме зове да наставим. Нисам јој могао рећи да не желим због једне ноћи обостране слабости одбацити њено присуство поред мене, нисам могао јер крик мог либида био је јачи. Вриштао је за давањем, за узимањем. Морао сам постати једно с њом.

Полако ми одмичу пред очима крајолици далматинске загоре и губи се мирис соли из носница док ми кожа још брончано сјаји као подсјетник на дане проведене под врелим пипцима Сунца. Збрајају се дојмови живота који ће за неколико дана, знам, личити на далек сан, трују ме љепоте које остају иза Велебита, колају крвотоком као безвучна хармонија љепоте. Све постаје безначајна слика једног љета осим њезина осмијеха,

бијега од наших додира. Тако сам хтио да жеље постану обострана потреба, да је држим под небом као амајлију среће, да је чувам од обједа и подмуклих погледа. Она је шутјела. Није хтјела. Није смјела. Не знам више. Остала је конфузија и репетиција украдених ноћи. Остало је сто година самоће.

ВРИЈЕМЕ

Стајао је, неодлучан, пред улазом у зграду. Хтио је отићи уплатити лото. Кроз десетак година играња доби-вао је само занемариве износе. Свеједно се надао да ће једном одиграти праву комбинацију, добити велику своту, отићи из ове сиве зградуринае гдје се већ троје људи убило. Небо је било јако облачно. Сјетио се да се према временској прогнози очекује киша. Није му се враћало до стана на петом кату по кишобран. Било би му то четврто пењање тога дана. Ходање је здраво за кондицију, али овдје се ради о 154 степенице. Направио је неколико корака па стао. Учинио му се да је осјетио капљу кише на лицу. Стајао је размишљајући што да учини. Испружио је руку. Након десетак секунди двије капље биле су на његовом длану. Неволјко је одлучио да ипак оде по кишобран. Тек што је направио два корака, иза њега нешто тупо бубне. Полако се окренуо. На мјесту гдје је мало прије стајао лежала је жена која се бацила са зграде. Испод њеног тијела брзо се ширила локва крви пробијајући се између смећа према њему. Да га не достигне, он пожури у зграду. Данас више неће излазити, али ће у понедјељак сигурно уплатити лото. У овом колу већ је добио.

УГЛОВИ

Још као малу увек су ме фасцинирали углови. У математици смо их израчунавали уз помоћ задатих страница, синуса, косинуса... Било их је оштрих, правих, тупих, оних од 30, 90 и ко зна колико још степени. Има их и у животу. Он, рецимо, види свет из свог угла, она из свог... ја опет имам неки свој угао другачији од осталих. И тако сваки тај угао је свет за себе, а скуп свих њих је свет у коме живимо, са свим разноврсностима и богатствима које у себи носе. Али исто тако и са неспоразумима и неразумевањима...

ГДЕ ЈЕ ОНО НЕСТАШНО ДИЈЕТЕ

...Дан као и сви други, зимски, хладан, баш као и људи. Кратак и када би зима дуже потрајала, имао бих осјећај да сам цео живот преспавао.

Ноћ је, будим се и одлазим на посао, бициклом или пјешке. А, Б, Ц категорије возачке дозволе ми више не важе, као ни 12 година вожње. Морам све из почетка. Факултет ми, кажу, признају, али ја још увијек уносим робу и лијепим цијену на њој.

Враћам се с посла, и пожелим да се опустим, насмијем уз своје пријатеље, да неко звизне под прозор моје улице, на партију баскета или у кафић. Звижде само вјетрови, сјеверни. А телефони су занемјели.

Одлазим у куповину. Гледам, људи се срећу, без аута, на неком одјелу за шунку, поврће, слаткише. Поздраве, и настављају своју „важну” вожњу по некој „ICI” неког „Sunnea”. То им је, чини ми се, оно најважније.

А гдје су они кафићи, оне улице наших градова, без машина, са људима пуним духа. Гдје су им дјеца да онако спонтано изађу на улице, неорганизовано, без школе или вртића? Гдје је оно несташно дијете, да разбије прозор моје собе? Не пожелим то зато јер сам се осигурао, не, нисам. Пожелим да осјетим живот без калупа и са духом. Пожелим и да ме неко пошаље у ... а да знам да ми је прави пријатељ.

Ово није пропаганда за повратком, не, ни ја се нећу вратити, јер ја сам ионако, тамо доле.

У ДВИЈЕ ТОРБЕ...

...У двије торбе успомена кренула је ријека из једног смјера. Торбе тешке, али још теже оно у људима. Тешко је и боли. Уништени су њихови домови, њихови снови и планови, нарушена њихова здравља, нестали најближи, пријатељи...

Ипак дубоко у тим људима, има нешто што није успио разорити ни овај рат, ни ова мржња.

Ниједна граната није окрзнула њихову доброту и разум, ниједна пропаганда није нарушила ниједно њихово пријатељство – јер били су изнад свега тога.

Није било те војске да убије човјека у тим људима, и неће бити тог рата да убије Босну у њима. Босну онакву, нашу заједничку.

А гдје су сада ти људи? – упита ме пријатељ.

Не знам, одговорих му.

Волио бих да су у Босни!

КАМИЛЕ

Подне је, ваљда. Сунце пржи као да му је то последњи пут. Ја жедан и уморан од силног терета, али грабим даље.

Одједном из даљине се зачу хука која се приближавала великом брзином. Успио сам да се на вријеме попнем на једно пјешчано брдашце. За трен ока читав простор испод мене био је пун камила. Двогрбих. Дахтале су бучно са исплаженим језичинама и зуриле у мене.

Боже, шта да радим? Оне нешто очекују од мене. Али шта? Нисам неки говорник а ни воде немам.

Знам да камиле не хају много за злато, али сам ипак почео да им бацам златно грумење.

И на моје велико изненађење оне халапљиво навалише да једу. Кркљале су, повраћале, па то опет исто јеле и тако стално. А у мене бисаге на леђима препуне, као да немају дна.

Кроз главу ми пролети да и себи оставим, за старост, неки грумен?

Али рука као туђа, баца ли баца и не жали. А камиле никако да се засите. Чак напротив, све су мршавије и мршавије и грбе им се лагано смањују. Већ ме помало хвата паника, јер им немам дати ништа друго. Срећом, успио сам да се пробудим прије него што је нека умрла од дехидрације.

ЈЕЛОВНИК

Пробудио сам се сасвим опрезно и тихо. Као вјеверица.

Прво сам прогледао плавим па онда црним оком. Глава ми је била пуна екстракта коре бијеле врбе која је требала учинити да не осјећам јаке откуцаје дамара у глави. Десно раме ме ужасно боли као да сам цијелу ноћ носио неки терет. Док су уста била пуна ситног пијеска.

Засигурно немам ни једну кап плаве крви јер уопште ми није сметало што сам цијелу ноћ преспавао, не на зрну грашка, него, на књизи „Пустењски кувар”.

Синоћ сам је прочитао по трећи пут. Морао сам се добро спремити јер данас треба да се нађем на јеловнику човјецима који воле добро и разноврсно да поједу, али у врло малим количинама.

Човјецима који су урбани – гурмани.

Једно знам сигурно. Они хоће нешто ново, а тако познато.

Зато ћу се трудити да им не будем само предјело, мада оно зна бити укусније и пожељније од главног јела. Од супе се само више огладни. А ако будем главно, ко ће ме оваковог сварити.

Да ли да будем десерт? Салата свакако не, мада је она пола оброка.

На крају сам одлучио. Бићу једна обична, најобичнија чаша воде.

Јер то у ствари и јесам, а и страшно сам жедан.

ОДАБРАНА

Проматрао је метеж у луци. Трајекти. Бродице. Јахте. Једна од ових задњих припадала је њему. У пола стољећа његовог живота штошта се промијенило. Од професионалног успјеха до неуспјеха. Од згодних до мање згодних дјевојака и жена. Два пропала брака и двоје дјеце. Истина је како га данас краси десетак килограма више него прије, али га тјеши чињеница како на свијету још увијек има оних које би радо крочиле на његову јахту. Само одабранима улаз је допуштен.

И сви ти људи у луци што чекају да их трајект одбаци на оток, њему особно не представљају ништа. Само мали предах и једна попушена цигарета. До њега већ допире мирис припремљених купки... Кроз главу му пролети мисао како би било добро да ова одабрана постане његова трећа жена. Добро куха, а не пуши цигарете... У томе тренутку отпуше још један дим и ослони се на десну ногу. Малоприје је то била лијева.

Рано је зимско послеподне. Асти је уживајући загријавала промрзло тијело топлем водом у једној од туш кабина заједничког купатила. Једна од плочица се заклимала и осјетила је малу језу због изненадног губитка равнотеже. Већ у слjedeћем тренутку се поигравала са расклималом плочицом, кад ју је слинава, љигава рука шчепала и повукла у утробу Земље.

Затеченог израза лица, с примјесама шока и немоћи, исцерила се накарадно.

Демончић, који је додуше био огроман и млохав, бабурастог носа, имао је сасвим љупко лице, ако занемаримо гомилу недостатака. Угледавши свој први избор, престравио се и заузврат јој се искезио, балећи, након чега се Асти, наравно, стропоштала.

Барнија је докaчила слична судбина, док је безбрижно скакутао по шахтовима једне непрометне улице.

Послије неког временаведеног у кошмарима и покушаја да у њима и остану, демончић их је разбудио етарским уљима мандарине и лимуна.

„Здраво вам”, рече демончић, на шта су Асти и Барни тупо трептали.

„Па, здраво.”

„Било ми је досадно у овој подземној мемли, па сам насумично повукао два бића са површине да мало чаврљамо.”

„Ја сам Асти”, рече Асти.

„Барни”, рече Барни.

„Хи-хи-хи!” демончић се узбуђено засмија. „Ја сам демон, угошћујем бића с површине с истосполним склоностима и имам нека задужења с њима. А ви сте разносполни?”

Асти и Барни потврдно климнуше.

„Знате, усамљен сам”, настави демончић да се јада „и често патим од досаде. Моји гости углавном причају о одјећи и украшавању, а мене у потпуности занемарују.”

„Ах, грозно!” рече Асти.

„Баш ми је жао”, рече Барни саосјећајно. „И на површини бића не мисле на потребе других.”

„Ох, вријеме је за чупање ноктију оним умишљеним дјевојкама!” ужурба се демончић. „Надам се да ускоро се видимо, било би забавно!”

„Здраво, можда се ускоро видимо!” рече Асти.

„Здраво. Ако се не видимо, сјети нас се понекад!” рече Барни, с тужним призвуком.

И све опет би као и прије.

РАЗАПИЊАЊЕ

Ја грешница, гријешим прво мислима, умишљајем, наканом која није првотно точно одређена већ аморфна, нагонска и чисто животињска, неовисна о мојим здраворазумским ставовима-пред-другима и за друге. Зашто нас онда у Дантеовом паклу стиже само физичка казна и патња тијела? Доиста, зашто, ако смрћу губимо тјелесни интегритет и сва физичка, квантитативна својства те остајемо само пара у зраку коју називамо душа... Има ли и душа главу и ноге или је патња којој је изложена кад тијело пропадне, патња која је стиже у круговима пакла, ипак исто један умишљај, накана коју нам усађује неко више, наднаравно биће по неком, нама незнаном, принципу – као што нам у земаљском животу усађује у мисли склоност гријеху и жељу да чинимо криво или нам једноставно даје вољу и слободу коју накнадно проглашава лошима, тражећи од нас искупљење и покорност, понизност, кајање и што-све-већ-не јер што више и теже то боље. Све то као сатисфакцију своје нарави која људима допушта да их се у исто вријеме, за одређени чин и слави и кажњава прибијањем на криж.

АУТОРИ

Агановић Нермин (1979), студент Филозофског факултета у Сарајеву; сарађивао са пар листова за културу; заступљен у више зборника; живи у Сарајеву.

Анђелковић Милош (1980, Нови Сад), студент Факултета техничких наука; пише поезију и прозу; живи у Новом Саду.

Антић Влада (1973), живи и ради у Пироту.

Бабић Биљана (1971), магистар филолошких наука; пише кратке приче и песме; заступљена у више зборника; живи у Бањалуци.

Бакић Марко (1974, Кула), студент дизајна; сарадња са листом „Панчевац”.

Басара Никола (1978, Београд), пише поезију и прозу; заступљен у зборнику „Рудничка врела 2004”.

Бегановић Маја (1980, Сарајево), студент Правног факултета и Факултета ликовних уметности у Београду; заступљена у зборницима.

Беговић Рајна (1939, Скопље), лекар; објављене књиге: хаику дневник „Црвено небо” и роман „Бела ждребица и Кицино магаре” (2002); добитник је бројних иностраних и домаћих признања за хаику, ваке и сенрју; заступљена је у светској и домаћој антологији хаику поезије; сарађује с домаћим и иностраним часописима; живи у Београду.

Благојевић-Јанковић Милица (1971, Крагујевац), техничар за контролу животне средине; објавила „Инстинкт” (2004); члан је Савеза књижевника Југославије; живи и ради као слободни уметник у Великом Поповићу код Деспотовца.

Богојевић Дејан (1971, Ваљево), наставник, књижевник и авангардни ликовни уметник; пише поезију, прозу,

хаику, драму, есеј, књижевну и ликовну критику; објављивао у бројним листовима у земљи и иностранству; заступљен је у преко 50 заједничких књига, зборника и антологија; објавио је 20 ауторских књига (поезија, кратка проза, хаику, приповетке); приредио је осам књига и Антологију хаику поезије „Изнад празнине” (2002); добитник је бројних домаћих и међународних награда за поезију, прозу, кратку причу и хаику; превођен је на 15 језика; оснивач је и уредник Интернационалног хаику часописа „Лотос” и часописа за књижевност, уметност и културу „Арт”; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Ваљеву.

Божих Александра (1977, Сарајево), студент медицине; збирка песама „Крик младости”; живи у Београду.

Божих Милана (1981, Глина), пише поезију и кратке приче; радови представљени у зборницима „Рукописи 27” и „Банатско перо”, фанзину и на изложби као део пројекта „Look around”.

Бојковић Владимир (1983, Никшић), студент медицине у Београду; учесник првих Миљковићевих вечери поезије у Нишу.

Брзаковић Бранислав (1967, Тузла), банкарски службеник; пише хаику и прозу; књига хаику песама „Сребрни талас”; добитник више награда у земљи и иностранству; превођен на јапански, руски, словеначки, немачки, енглески; заступљен у више хаику антологија; живи у Нишу.

Васић Бранислава (1977, Нови Сад), дипломирани филолог (српска књижевност и језик); пише есејистику и књижевну критику; сарађује с више књижевних часописа; живи у Новом Саду.

Видаковић Вјекослав (1968, Рума), ветеринарски техничар; збирка песама „Гив пиз ди ченс” објављена 1993. у издању СКЦ Дом из Ниша.

Виденовић Предраг (1977, Сокобања), пише песме, приче и афоризме; сарађује с часописима; живи у Сокобањи.

Влајковић-Митрованов Душан (1967, Вршац), учитељ и библиотекар; објављивао драме, поезију, прозу, афоризме и стрипове; живи у Вршцу.

Водановић Роберто (1970, Сплит), пише приче и песме; сарађује с часописима; живи у Сплиту.

Воларич Злата (1930, Марибор), наставница словеначког, српскохрватског и руског језика у пензији; објавила је шест прича из живота; седамнаест романа, пет детективских романа, двадесет четири књиге за децу; све књиге је сама илустровала; живи у Крању.

Воларич Јоже (1932), машински инжењер и професор индустријске педагогике у пензији; пише поезију и есеје о књижевности и ликовној уметности; објавио је више од сто књига; живи у Крању.

Врачар Милан (1980, Београд), студент четврте године психологије; пише приче; приче су објављиване у неколико зборника и часописа; живи у Београду.

Врцелъ Александра (1979, Сомбор), студент архитектуре; живи у Сомбору.

Вујанић Дејан (1977, Задар), апсолвент историје; живи у Бањалуци.

Вујанић Михаило Мића (1936, Мала Паукова, Банија), збирке поезије: „Узгредне вибрације” (1994) и „Сенка на степеништу” (2001); добитник више награда и признања; заступљен у зборницима и антологијама поезије; уметнички руководиоца Песничке школе за младе таленте; живи у Београду.

Вујовић Љубомир, пише песме и приче; збирка песама „Модра шкриња” (2003); живи у Београду.

Гемовић Славенка (1947, Шевица код Кучева), објавила осам збирки поезије; сарађује с многим часописима; живи у Земуну.

Глишић Ненад (1972, Крагујевац), збирке песама: „Домовино, ти си као цироза јетре”, „Химне камиказа” и „Цветови Хирошима” (хаику); у часописима објављује песме и есеје; бави се виртуелном поезијом, мејл-артом и осталим видовима савременог изражавања; живи у Крагујевцу.

Гујић Данијел (1975, Зеница), завршио Gateway Community College у Фениксу, Аризона, где тренутно ради и живи.

Гуњача Дражан, аутор бројних антиратних дјела, од којих су најпознатији роман „Балкански растанци” и драма „Балкански рулет”, вишеструко превођени и награђивани.

Давинић Слободанка (1944, Рибар код Рибарске Бање), судија у пензији; збирка песама „Зрење” (2003); живи у Власотинцима.

Дебељачки Татјана (1967, Ужице), сарађује с књижевним часописима; збирке песама: „Кућа од стакла” (1996), „Твоја” (2003) и „Вулкан Volcano” (2005, на српском и енглеском); живи у Ужицу.

Дедић Милутин (1935, Шибеник), сликар и историчар уметности; пише ликовне приказе и коментаре, записе, колумне, путописе и фељтоне; коаутор сценарија за филм „Светибор”; живи у Београду.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996) и „Пут до пакла” (2001), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003); приредила (у коауторству са Владимиром Јовићевићем Јовом) панораму „Страдија данас” (2003) и Сатиричне приче 2003 (2004), (коаутор Ђорђе Оташевић); CD „Смех до бола” (2003); сарађивала је с бројним часописима и листо-

вима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”: живи у Београду.

Димић Драган (1986, Смедеревска Паланка), ученик IV разреда Економско-угоститељске школе у Великој Плани; живи у Великом Орашју.

Добричић Милан (1977, Београд), апсолвент књижевности; објавио заједничку књигу прозе „Дневник 2000” и самосталну збирку песама „Притисак”; објављивао прозу и поезију по часописима; главни уредник електронског часописа за књижевност и уметност „Трећи Трг”.

Добровски Даница (псеудоним Софије Живковић, 1985, Крагујевац), матурант; пише приче, песме и драме; живи у Београду.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; са 26 признања наш је најнаграђиванији хаику песник на такмичењима у иностранству; превођен је на 20 језика; објављивао у многим часописима и листовима; уређивао часопис „Хаику момент” и „Хаику момент инфо”; објавио књигу „Заструпљена река” (2000), „Раскршће ветрова”, 5 аутора, (2002) и „YU хаику библиографија 1928–2002”; добитник је више признања за кратку причу; живи у Новом Саду.

Жарковић Јасна (1963, Земун), професор књижевности, лектор; пише кратке приче и хаику песме; објављивала у часописима и зборницима.

Живановић Божидар, књиге кратких прича: „Каубој из Аризоне” (2002), „Човек из улице Квин” (2002) и „Како је отишла Лили” (2004); члан је Друштва књижевника Војводине; живи на релацији Нови Сад – Америка – Канада.

Живковић Ненад (1963, Велико Градиште), пише поезију и кратке приче; сарађивао са часописом „Књижевна реч”; живи у Београду.

Живојиновић Мића (1952, Петка код Лазаревца), пуковник; пише афоризме и кратке приче; књига афоризама „Дресура вијуга” (2003); живи у Београду.

Жикић Тамара (1972, Књажевац), правни техничар; пише романе, приче и поезију; добитник више књижевних награда; заступљена у бројним зборницима; сарађује с часописима и дневним листовима; живи у Књажевцу.

Зелић Павле (1979, Београд), апсолвент на Фармацеутском факултету у Београду; објављивао приче у „Политикином забавнику”, часопису „Знак Сагите” и у антологији фантастичних прича „Боља Половица” у Хрватској; писао филмску критику и есеје; уредник фанзина „Емитор” који је освојио европску награду за најбољи непрофесионални научнофантастични часопис за 2004. годину; секретар клуба љубитеља фантастике „Лазар Комарчић” из Београда; одржао више десетина предавања на тему фантастичне књижевности и филма у оквиру програма клуба у Дому омладине.

Змејковски Дејан (1977), живи у Панчеву.

Ивановић Б. Андрија (1980, Мајданпек), студент историје и новинар „Гласа јавности”; објављивао поезију у књижевним часописима; живи у Мајданпеку и Београду.

Илић Зоран (1955, Крагујевац), програмер; објављује прозу у више књижевних часописа; књиге прича „Једноставна и друге приче” (1997) и „Виртуелна девојка” (2003); уредник је за прозу у „Књижевној речи”; живи у Београду.

Илић Ивица (1983, Параћин), студент више медицинске школе; више пута награђиван на конкурсима за младе песнике, објављивао у разним часописима, заступљен у антологији поморавског песништва „Сно(с)хватице са Црнице”; живи у Шалудовцу код Параћина.

Илић Микица (1972), дипломирани правник и студент Богословског факултета СПЦ; пише кратке приче, приповетке и сатиру; објављује у књижевној периодици; за-

ступљен у зборницима и антологијама; књига приповедака „Западно-источни диван” (2003); добитник више награда за приче и приповетке; превођен на енглески, немачки и бугарски; живи у Босуту.

Илић Нада (1981, Лозница), живи у Београду.

Јањић Александар (1979, Сарајево), студент математике у Бањалуци; живи наизмјенично у Бањалуци и Српском Сарајеву.

Јеринић Славица (1981, Београд), апсолвент српске књижевности и језика; објављује кратке приче и афоризме; живи у Београду.

Јовановић Бранислав Бане (1935, Нови Сад), новинар и публициста; дипломирао на Филозофском факултету у Београду; пише афоризме, кратке приче, есеје, драме; објављене књиге: „Види излаз па уђи” (1979), „Post scriptum” (1995), „Мрак на сунце” (1997), „Игра зглавкара” (1998), „Пера Тодоровић трагом креманских пророка” (1998), „Диња пукла” (2000), „Партија се игра до мата” (2001); сатирични игрокази „Види излаз па уђи” и „Уста пуна песка, а пекар иза врата”; уређивао је сатиричне рубрике и додатке у десетак часописа и дневних листова; добитник више домаћих и иностраних књижевних награда; живи у Београду.

Јовановић Зоран (1959), ватрогасац; пише приче; објављује у периодици; заступљен у антологијама; награђиван; живи у Земуну.

Јовановић Лазар (1984, Београд), студент рачунарства и информатике; пише кратке приче и песме; живи у Београду.

Јовановић Милан (1981, Београд), студент; прича награђена је на конкурс Поликиног забавника 2003.; заступљен у зборницима; објављено му је петнаестак есеја о стрип ауторима и јунацима.

Јовановић Светлана, пише кратке приче; заступљена у неколико зборника кратких прича; живи у Београду.

Јовић Радислав (1956, Кисељак), поезију је објављивао у многим часописима, листовима и зборницима, радио и ТВ емисијама; књиге поезије: „Између две тишине” (на македонском језику, 1985), „Ако буде јутро” (1991), „Откриће срца” (за децу, 1993), „Песме” (1997), „Плави поглед” (за децу, 1998), „Између две тишине” (на српском језику, 2001); члан је Удружења књижевника Србије; живи у Земуну.

Јозић Миливоје (1932, Латковац Жупски), комерцијалиста у пензији; пише афоризме, хумореске и сатире; сарађује с часописима и радио-емисијама; књига афоризама „Плутање народа”; живи у Београду.

Каламујић Лејла (1980, Сарајево), студент филозофије и социологије; пише кратке приче, заступљена у зборнику „Queer прича”; живи у Сарајеву.

Калезић Милорад (1936, Бријестово, Даниловград), учитељ, књижевник и сликар; објављене књиге: „Жиг миља” (1972, песме), „Наследне очи птица” (1976, песме), „Царске кише” (1982, бајке), „Немушти трг” (1994, песме), „Далеко је Фуџијама” (1998, хаику), „Ехо звонова” (1998, хаику), „Стварање Ане” (1998, сонетни венац), „Шаргита на Петибору” (1999, песме за децу), „Пјесме завичајке” (2002, песме за децу), „Тамна сунца” 2003, песме), „Јерихонске трубе” (2004, песме), „Бела кошута” (2004, бајке и кратке приче за децу), „Померање неба : 1001 афоризам” (2004); превођен на енглески, руски и бугарски; заступљен у више антологија и зборника; члан је Удружења књижевника Србије и Удружења црногорских писаца за дјецу и младе; живи у Радмиловцу код Београда.

Кљајић Горан, пише афоризме и кратке приче; главни уредник сатиричника „Носорог”; живи у Бањалуци.

Ковачевић Мирјана (1976, Београд), пише поезију и прозу; збирке поезије: „Како Год Зажелиш”, „Добитник који губи” и „Уз пут”; добитник више књижевних награда; уредник је за поезију у листу „Књижевна реч”; живи у Београду.

Комлушки Дивна (1974), објављује приче и чланке у зборницима, фанзинима и часописима; живи у Београду.

Костић Миливој (1971, Ваљево), академски сликар; објавио три збирке поезије; радове објављивао у домаћим и иностраним часописима; живи у Ваљеву.

Костић Мирослав Коле (1955, Врање), новинар; објавио: „Изабране песме” (1993, песме), „Ватриште” (1996, песме), „Вргнуће” (1998, сонети), „Белег” (2001, приповетке), „Циркус” (2001, афоризми), „Сонетна плетеница” (2001); више пута награђиван; од 1974. сарађује с бројним часописима; добитник је неколико десетина награда; бави се књижевном критиком; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Кујунџић Оливера, збирка прича „ХУУУ – фантастичне приче” (1998); живи на релацији Подгорица – Петровац на мору.

Лазић М. Слободан (1942, Београд), социолог културе; књиге поетских записа: „Предање о великом прљавом граду” (1995, 1998), „Гонија смисла” (2000) и „Талисман” (2001), књига фантастичних прича „Житије јеромонаха Захара” (2000), роман „Хроника о Комодору” (2005); живи у Београду.

Лалић Олга (1980, Шибеник), студент славистике у Кракову; пише поезију, кратке приче и драме на пољском и српском језику; сарађује са пољским књижевним часописима и са нашим електронским часописима; више пута награђивана; живи у Дукли (Пољска).

Линдов Наида (1982, Сарајево), апсолвент на Одсјеку за драматургију Академије сценских умјетности у Сарајеву;

бави се писањем ТВ-сценарија; текстове објављивала у часописима; живи у Сарајеву.

Лујак Тамара (1976, Београд), апсолвент археологије; објављивала у бројним часописима; живи у Београду.

Лукић Марко (1983, Чачак), студент; живи у Чачку.

Љубичић Чедомир (1969, Београд), објавио збирке поезије „Бензинска Драперија” (1994), „Идеолог Светлости” (1997) и „Неронове шибице” (2003), роман „Пошаст у гостинској соби” (2002); сарађује с књижевним часописима; заступљен у многим зборницима; живи у Београду.

Љубоја Бранко (1965, Кикинда), правник; пише прозу и поезију; сарађује с часописима; живи у Кикинди.

Мајсторовић Вера (1984, Београд), студент друге године српске књижевности и језика са општом књижевношћу на Филолошком факултету; живи у Београду.

Макрагић Иван (1978, Београд), драматург и новинар; пише приче, сценарија, позоришне комаде; живи у Београду.

Маринковић Бошко (1943), службеник у суду; у периодици објављује афоризме, приче и сатиричне песме; сарађивао са радио-емисијама „Караван” и „Туп-туп”; живи у Београду.

Мастило Татјана (1981, Ужице), студира историју и енглески језик; објавила неколико песама преко различитих конкурса; живи у Данској.

Мерсо Демиан (псеудоним), студент; живи у Крагујевцу.

Мијајловић Душан Адски (1953), пише прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику поезију, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; награђиван више од 60 пута; објавио збирку песама „Несаницом до истине”, збирку прича „Калигула на кестеновом листу” и „Трошење сна”, збирку хаику поезије „Крчаг за росу”, неколико

жанровских романа и новела, око 1000 жанровских прича; заступљен је у „Антологији нишких приповедача”; објављује у бројним листовима и часописима; живи у Нишу.

Миланов Марјан (1978, Димитровград), апсолвент англистике; пише поезију и прозу; песме и приче објављивао у књижевним часописима; живи у Нишу.

Милојковић Радомир, живи у Сокобањи.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), арх. техничар; живи у Смедеревској Паланци.

Милошевић Томислав (1939), члан Удружења књижевника Војводине и Удружења књижевника Србије; књиге песама: „Неке далеке очи на прозору” (1976), „Судар гласова” (1994), „Места и знаци” (1995), „Обојени круг” (1995), „Уместо епитафа” (1997), „Три живота једне песме” (1998), „Још једна кап о пролазности” (1999), „Необичан пролазак у квартету” (2001); објављивао много и у периодици; повремено пише прозу, бави се и књижевном критиком; живи у Београду.

Милутиновић Јулијана (1970), професор српског језика и књижевности; пише афоризме и кратке приче; живи у Београду.

Митровић Митар (1933, Свети Стефан), доктор ветеринарске медицине; објавио је петнаест књига песама, дванаест књига афоризама, две књиге прича, једну књигу хуморески и једну књигу епиграма; превођен на девет језика; заступљен у буквару, читанкама и четрдесетак антологија; више пута награђиван; члан је Удружења књижевника Србије и Удружења новинара Југославије; живи у Београду.

Митровић С. Јасмина, пише поезију и прозу; добитник више награда за кратку причу; живи у Власотинцу.

Михаиловић Стеван (1932, Београд), пензионер; збирка хаibunа „Цвет и диносауруси” (1999) и хаiku песама „Додир” (2004); сарадник у више домаћих и страних

часописа; добитник више награда за хаику и хаибун; живи у Београду.

Михајиловић Душан (1979, Београд), апсолвент Факултета политичких наука; објавио књигу кратких прича „Пад јунгфера” (2004); живи у Новом Београду.

Мишовић Катарина (1974, Београд), фармацеут; објавила неколико прича у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Молер Џо (1945, Београд); објављивао углавном поезију у часописима; објавио књигу „Моји Другови”; већ двадесет година живи у Њујорку где ради на мостовима.

Николић Валентина (1980, Бабушница), академски сликар; пише песме и кратке приче; заступљена у неколико зборника кратке форме; живи у Бабушници.

Николић Зоран Мали (Ћакус код Житорађе), пише песме у прози, песме за децу, афоризме, хаику и кратке приче; живи у Нишу.

Новаковић Александар (1975, Београд), дипломирани историчар и дипломирани драматург; пише драме, афоризме, песме, кратке приче; књига афоризама „Пиј, Сократе, држава части” (1998); аутор драмских текстова „Систем” (Народно позориште Ужице, 2001) и „Зуби” (Српско народно позориште, Нови Сад, 2004); аутор десетак различитих драмских и документарних форми емитованих на Радио-Београду; заступљен у више зборника и антологија домаће прозе, поезије и афоризма; сарађивао је са многим часописима; награђиван за драме и афоризме; живи у Београду.

Новаковић Катарина (1979, Београд), студент Факултета ветеринарске медицине; у сатиричницима „Етна” и „Носорог” објављује афоризме; заступљена у неколико зборника афоризама и кратких прича; живи у Београду.

Новокмет Слободан (1982, Београд), студент српског језика и књижевности на Филолошком факултету; живи у Београду.

Ожеговић Саша (1966, Ужице); пише поезију; објављује у домаћим часописима; живи у Ужицу.

Орловић Милена (1957, Београд), живи у Београду.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књига афоризама „Маске ликују”; живи у Крагујевцу.

Перовић Снежана (1954), дипломирани политиколог, новинар; књиге песама „Дунавски цветови” (2001) и „Трен вечности” (2003); живи у Београду.

Петковић Гордан (1964, Сарајево), живи у Сарајеву.

Петровић Александар (1973, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче; преводи с енглеског; живи у Београду.

Петрој Валентина (1962, Зрењанин), аналитичар; објављује поезију и прозу у локалним часописима; живи у Уздину.

Печеновић Дејан (1971), машински инжењер; пише приче и афоризме; заступљен у неколико зборника кратких прича и афоризама; живи у Београду.

Пешић Светлана (1953, Власотинце), студирала теорију књижевности и општу књижевност; објављивала поезију и прозу у бројним часописима и листовима; више пута награђивана за приче и песме; живи у Власотинцу.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; заступљен у дванаест антологија кратких прича; живи у Београду.

Продановић Живко (1945, Загреб), објављује поезију, прозу и радио-драме у бројним часописима, новинама и зборницима у Аустралији, Холандији, Хрватској, Индији,

Јапану, Канади, Немачкој, САД, Словенији, Србији и Црној Гори, Великој Британији и на Филипинима; добитник је више домаћих и страних књижевних награда и признања; објављене књиге: „Тамара” (роман, 2000), „Смрт у римским рушевинама” (роман, 2003), „Мешуге – десет записа о жидовским судбинама” (збирка приповедака, 2002); члан је Друштва хрватских писаца; живи у Загребу.

Раданов Љиљана (1962, Сремска Митровица), магистар енглеског језика и књижевности; пише приче и романе; живи у Шиду.

Радивојевић Владимир, живи у Бору.

Радих Борис (1982, Јагодина), студент четврте године пејзажне архитектуре у Београду; живи у Новом Београду.

Радосављевић Кристина (1974, Ријека), правни техничар; пише песме и кратке приче; живи у Шиду.

Радуловић Јелена (1979, Лозница), апсолвент српске књижевности и језика Филолошког факултета у Београду; објавила збирку рефлексивне поезије „Магацин од јуче” (1998); заступљена у „Зборнику младих песника Југославије” и у „Антологији најкраће приче” књижевног часописа „АРТ”; живи у Лозници.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију и прозу; збирке поезије: „Вилино коло” (1995), „Четири мијене” (1996), „Диоба ватре” (1997), „Други круг ватре” (1998), „Дјечак у крилу” (2000) и „Иза бране” (2001); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; хаику поезија му је преведена на десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; живи у Пљевљима.

Реџић Садуша (1971, Кучево код Пожаревца), социолог; пише приче и научну фантастику; ради у Косовској Митровици.

Рим-Живковић Љиљана, пише поезију и прозу; живи у Београду.

Ристић Ј. Драган (1948), професор немачког језика и књижевности; превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; пише кратке приче и хаику; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; награђиван; књиге хаику песама: „Из дневника једног хаиђина” (1995), „Бубице у глави” (2001), „Пчела у целофану” (2001), „Цврчак у акцији” (2002), збирка кратких прича „Каљаче и катедрале – 88 најкраћих прича”; живи у Нишу.

Рогич Херцег, песник и прозаиста; живи у Београду.

Савић-Милићевић Владислава (1966, Зрењанин), наставник разредне наставе; пише поезију и прозу; објављене књиге за децу: „Е, баш хоћу” (у коауторству с Немањом Савићем, 2004) и „О правима мачака у пар тачака” (у коауторству с Немањом Савићем, 2004); живи у Зрењанину.

Сара Ханари Ален (псеудоним Алена Алиспахића) (1977, Сарајево), студент босанског језика и књижевности на Филозофском факултету у Тузли; пјесме су му преведене и објављене у француској књижевној ревији „Еугоре”; живи у Травнику.

Симић Анђелија (1986, Бајина Башта), ученица IV разреда Гимназије „Јосиф Панчић”; живи у Бајиној Башти.

Симић Владимир (1975, Београд), апсолвент српског језика и књижевности; објављивао приче у зборницима и часописима; живи у Обреновцу.

Симић Р. Милан (1959, Велика Плана), пише прозу, драме и афоризме; објављене књиге: „Порицање стварности” (роман у причама, 2001), „Оде ми да полудим” (роман у причама, 2002), „Бели свет коначно” (роман, 2003),

„Приручник за будуће мучитеље и убице” (збирка приповедака, 2003); добитник више књижевних награда; преводен на немачки и руски; заступљен у више антологија; уређује часопис за књижевност и културу „Наш траг”; живи у Великој Плани.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), магистар кинезиологије, проф. психологије; кратке приче, песме, есеје и драме објављивао у часописима за културу и књижевност; објавио књиге „Над провалијом” (1991), „Преокрет” (1993) и „Круховање и каменовање” (1994); циклус кратке прозе „Калеидоскопске приче о љубави и животу” објављене су и у склопу антологије „Све приче – приче непознатих аутора” (2003); живи у Загребу.

Солунац Игор (1979, Београд), дипломирани скандинависта, протестантски теолог и преводилац са енглеског; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949), пише поезију, кратку причу, драму и сценарио; објављивао у бројним часописима; књиге прича „Одело за одлазак” (1997) и „Кратке приче без муке” (2003), књиге поезије „Дар празнине” (1986) и „Глад” (1998), драмска трилогија „Америка има рупу” (2003); аутор је више кратких драма, неколико ТВ и радио драма, комедија и сценарија хумористичке ТВ серије „Без наслова” (2000); заступљен је у више од двадесет антологија и зборника кратких прича; добитник је бројних награда; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; бави се мејл-артом, компјутерском графиком и компјутерском анимацијом; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Ластва код Требиња), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001) и „Записи на кожи” (2004); живи у Београду.

Срндовић Милорад (1984, Београд), студент Више електротехничке школе; живи у Београду.

Стакић Мирјана (1973, Владичин Хан), магистар филолошких наука (југословенска књижевност и српски језик); пише романе, поезију и кратке приче; објављене књиге: „Ноћне птице” (1998, поезија), „Мандрагора” (1999, поезија), „Самовања” (2004, поезија), „Анина прича” (2004, роман); живи у Чајетини.

Станојевић Зоран (1942, Београд) књижевник, преводилац и дугогодишњи водитељ програма Радио Београда, дописник Београда 2 из Немачке; објављивао у многим листовима; објавио књиге: „Лице намењено другима” (1968), „Рођак Гло” (1971), „Капетан Слип (1973), „Познавање писца” (1974), „Највећи детектив на свету” (1974); песме за децу „Пси” (1972), „Мачке” (1972), „Животиње из дивљине” (песме за децу, 1972); Поспани Мартин (1973); „Кућа која је пустила корен” (1981), „Зеци, пеци, пец” (1982), „Познавање свега (1982), „Горанов дневник” (1989), „Књига” (1994), „Београд из све снаге” (1995); „Брзи водич” (1999), „Фолирајте се... пиво” (2000), „Црта испод света” (2004), „Говори Ф. Громки Тмурни” (2004); објавио је и четрдесетак радио-драма од којих је скоро половина награђена на анонимним конкурсима за радио-драму, а петнаестак их је преведено, углавном на немачки, и емитовано у Немачкој, Аустрији, Белгији; ТВ Београд је откупила његову серију од тринаест получасовних епизода (сатира са благим укусом научне фантастике); живи у Немачкој.

Стевановић Биљана, професор књижевности; живи у Смедеревској Паланци.

Стефановић Мирослав (1948, Рипањ), пише поезију, прозу и афоризме; збирка афоризама „Центар света” (2003); живи у Београду.

Стефановић Татјана (1960, Београд); адвокат; пише бајке, хаику, класичну и дечју поезију; награђивана у Јапану за хаику поезију; сарађује с више књижевних часописа; живи у Београду.

Стојадиновић Милош (1979, Ниш), пише кратке приче; сарађује с разним часописима; живи у Нишу.

Теофиловић Витомир (1943, Врчин код Београда), дипломирани филолог; књиге афоризама „Доле црни петак”, „Примери оптимизма” и „Државни циркус”, збирка песама „Сунце изнутра” и књига есеја „Хиперборејци на Суматри”; приредио је панораму „Враг и шала. Пола столећа српског афоризма”; превођен на више језика; живи у Београду.

Тот Ференц (1959, Нови Сад), машински техничар; пише кратке приче и хаику поезију; објављивао у многим часописима широм света – у Јапану, Аустралији, Румунији, САД, Холандији, Словенији – и у домаћим часописима; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Тумарић М. Мића (1949, Нови Сад), новинар; објавио је 14 књига у 20 издања, „Десно од памети” (1982), „Отворене карте” (1989, 1992), „Мозаик” (1995), „Ја, он, они” (1996), „Време затвора” (2001) итд.; превођен на енглески, руски, мађарски, русински, словачки, македонски, словеначки, румунски итд.; добитник више награда; заступљен у неколико антологија као прозни писац и песник; члан Друштва књижевника Војводине и Удружења новинара; живи у Новом Саду.

Ђурчић Бранко (1980, Сомбор), апсолвент опште књижевности; заступљен у зборницима „Најкраће приче 2003” и „Доња страна приче”, као и у „Антологији најкраће необјављене приче” часописа „Акт”; живи у Сомбору.

Фаркаш Мирослав (1981, Нови Сад); живи у Сремској Каменици.

Филиповић Д. Филип (1976, Бор), пише прозу и поезију; објављивао у многим домаћим и иностраним часописима; добитник више домаћих и иностраних награда и признања; књиге: „Дај да будем слово”, „Нема краја ноћи”, „Elle”, „Предворје зенице”; приредио је „Антологију савремених песника града Књажевца”; живи у Књажевцу.

Фочић Еугенио (1973, Загреб), пише кратку прозу и поезију, за коју је и награђен у такмичењу за најлепшу лирску песму за 2004; живи у Загребу.

Фунда Жељко (1950, Вараждин), дипломирао компаративну књижевност и енглески језик; књига прича „Вараждинске приче”, приче за децу „Осмијешене приче”, књиге поезије на кајкавском „Сречовњача” и „Моцартење”, књига „хаибунастих текстова” „Књига сендвича”; добитник девет награда за хаику поезију у Јапану; члан Друштва хрватских књижевника; заступљен у хрватским и међународним хаику зборницима и антологијама; живи у Вараждину.

Хонић (Малахова) Ирина (1985, Липетск, Русија), студент журналистике; живи у Малмеу.

Хонић Сенад (1962, Нови Пазар), завршио Економски факултет у Бањалуци; играо кошарку за бањалучки „Борац” и „Кертхер” из Гетеборга; објавио више од хиљаду афоризама; добитник неколико награда за афоризам и карикатуру; живи у Малмеу.

Чулић Јово (1967, Гламоч), економиста за туризам; приче, песме и афоризме објављивао у часописима и дневним листовима; књига песама за децу „Миран као препариран” (2003); живи у Бањалуци.

Шесто Иван (1962), дипломирао је филозофију и индологију на Филозофском факултету у Загребу, те новинарство на ФПН; пише приче; објављује популарне књиге под псеудонимом; сарађује у властитим часописима; живи у Загребу.

Шиник Бранка (1978, Швајцарска), студент математике у Бањалуци.

Шкрлец Марија (1982, Винковци), апсолвент кроатистике и филозофије, студент библиотекарства и холандског језика на Филозофском факултету у Загребу;

приче објављивала у студентским часописима; уврштена у неколико зборника.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2004 / (приредио Ђорђе
Оташевић). – Београд : Алма, 2005 (Београд : Скрипта
интернационал). – 246 стр.; 21 см. – (Библиотека
Савремена књижевност / [Алма, Београд])

Аутори: стр. 227–246.

ISBN 86–84023–31–5

1. Оташевић, Ђорђе

COBISS.SR–ID 120801036